

Økonomiske analyser

Nr. 3 - 1985

**Konjunkturtendensene
for Norge**

**Markedsindikatorer for
norsk eksport**

Tilgang på arbeidskraft

Statistisk Sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1 – Tlf. (02) 41 38 20

Økonomiske analyser

utgis av Forskningsavdelingen i Statistisk Sentralbyrå og kommer normalt med 10 nummer i året. Publikasjonen vil blant annet inneholde oversikter over konjunkturtendensene og aktuelle konjunkturtall for norsk og internasjonal økonomi. Kvartalsvise og årlige nasjonalregnskapstall vil bli publisert og kommentert etter hvert som de foreligger. Publikasjonen vil også bringe kortere artikler med samfunnsøkonomisk innhold som tar sikte på å presentere resultater fra den økonomiske forskningsvirksomheten som foregår i Statistisk Sentralbyrå for et bredere publikum.

Statistisk Sentralbyrå ønsker videst mulig spredning av data og analyser som offentliggjøres i Økonomiske analyser. Gjengivelse er tillatt uten restriksjoner. Av hensyn til leserne ber imidlertid Statistisk Sentralbyrå om at kilde blir oppgitt – publikasjonsserie og årgang/nummer – og at forfatterens navn framgår der det er aktuelt. Synspunkter i artikler med navngitt forfatter kan ikke uten videre tas som uttrykk for Statistisk Sentralbyrås oppfatning.

Redaksjon: Olav Bjerkholt, Ådne Cappelen, Per Richard Johansen, Svein Longva, Lorents Lorentsen.

Redaksjonssekretærer: Kirsten Hansen (artikkelstoff), Lisbeth Lerskau Hansen (konjunkturoversikter mv.).

Statistisk Sentralbyrå

har som oppgave å

- utvikle og holde ved like et standardisert og samordnet system for norsk statistikk,
- utnytte statistikken til analyse av viktige samfunnsproblemer.

Statistisk Sentralbyrå har lange tradisjoner som forskningsinstitusjon, og forsknings- og analysevirksomheten har etter hvert fått et betydelig omfang. Virksomheten omfatter blant annet:

- o Nasjonalregnskap
- o Samfunnsøkonomi, makroøkonomiske modeller, konjunkturanalyse, skatteforskning og økonometriske studier,
- o Befolkningsutvikling, arbeidsmarked og levekår
- o Naturressurser, energi, petroleumsvirksomhet og miljøforhold.

Forsknings- avdelingen

ble opprettet i 1950 og er i dag organisert i fire enheter:

- o Underavdeling for nasjonalregnskap
- o Økonomisk analysegruppe
- o Sosiodemografisk forskningsgruppe
- o Gruppe for ressursregnskap og miljøstatistikk.

Økonomiske analyser

Nr. 3 - 1985

INNHold

	Side
KONJUNKTURTENDENSENE FOR NORGE	
Sammenfatning og perspektiver	3
Produksjon	11
Arbeidsmarked	15
Investeringer	19
Konsum	22
Priser og lønninger	24
Utenriksøkonomi	28
ØKONOMISK-POLITISK KALENDER	33
MARKEDSINDIKATORER FOR NORSK EKSPORT	
Av Nils-Henrik Mørch von der Fehr og Gunnar Sollie	37
ARBEIDSKRAFTSTILGANG OG BEFOLKNINGSUTVIKLING	
- EN PRESENTASJON AV BEREGNINGEMODELLEN MATAUK	
Av Olav Ljones og Kjetil Sørli	46
NYE FORSKNINGSRAPPORTER	57
TABELL- OG DIAGRAMVEDLEGG	61

Statistisk Sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1 - Tlf. (02) 41 38 20

NASJONALREGNSKAPSTALL FOR 4. KVARTAL 1984

I denne utgaven av Økonomiske analyser legges det fram foreløpige nasjonalregnskapstall for 4. kvartal 1984. Disse avviker noe fra de anslag som ble lagt til grunn for årsanslagene i Økonomisk utsyn over året 1984 (se Økonomiske analyser 85/1). Byrået vil allerede i begynnelsen av mai legge fram foreløpige, årlige regnskapstall for 1984; i tillegg til løpende korttidsstatistikk vil de være basert på årsoppgaver av ulike slag. I denne sammenheng vil det dessuten bli lagt fram reviderte tall for 1982 og 1983. De reviderte regnskapstallene vil bli nærmere omtalt i neste utgave av Økonomiske analyser, som utgis i mai.

Formålet med å legge fram de foreløpige tallene for 4. kvartal 1984 på det nåværende tidspunkt er kun at de skal kunne gi et mer fullstendig grunnlag for å vurdere forløpet for de økonomiske hovedstørrelsene gjennom 1984. De hittil publiserte kvartalstallene for årene 1982-1984 vil alle bli avstemt mot de nye årsregnskapstallene når de foreligger. Denne avstemmingen vil påvirke nivået og til dels også kvartalsmønsteret for tallene. De avstemte kvartalstallene vil bli publisert i Økonomiske analyser rundt månedsskiftet juni/juli.

KONJUNKTURTENDENSENE FOR NORGE

SAMMENFATNING OG PERSPEKTIVER

Den internasjonalt ledede konjunkturoppgangen i norsk økonomi hadde ved siste årsskifte pågått i vel to år. Oppgangen hadde da ført til en betydelig økning i eksporten av konjunkturfølsomme råvarer og halvfabrikata, og ringvirkningene hadde begynt å bre seg til andre aktiviteter og sektorer i økonomien. Det synes som om det konjunkturbestemte virkningen på produksjon og investeringer i industrien har vært like sterkt som i foregående oppganger de siste 10 årene, til tross for at oppsvinget ute har vært svakere. Dette skyldes særlig at norske bedrifter pga. konkurransefordeler ved en høy dollarkurs klarte å dra nytte av den kraftige veksten i amerikansk økonomi.

Veksten i norsk økonomi ble også forsterket av en økt investeringsaktivitet knyttet til

oljevirkksomheten, foruten en betydelig vekst i produksjonen av råolje og naturgass. Derimot bidro lavere aktivitet i boligbygging, skipsbygging og offentlige investeringer til å trekke veksten ned, og motvirket således virkningene av oppsvinget i industriinvesteringene. Dessuten ga en svakere vekst i privat og offentlig konsum mindre bidrag til produksjonsveksten enn under de foregående oppgangene.

Sett i et historisk perspektiv, og regnet uten oljevirkomhet og sjøfart, ble derfor produksjonsveksten i 1983 og 1984 alt i alt lav, tatt i betraktning at begge årene var konjunkturmessige oppgangsår. Sysselsetningsveksten ble tilsvarende svak og arbeidsløsheten lå ved utgangen av 1984 fortsatt om lag på høyde med det relativt høye nivået under den dype konjunkturbunnen vel to år tidligere.

Arbeidet med Konjunkturtendensene utføres ved Økonomisk Analysegruppe i Statistisk Sentralbyrås Forskningsavdeling. Denne rapporten omhandler konjunkturtendensene i Norge, en tilsvarende oversikt over konjunkturtendensene i utlandet ble publisert i marsutgaven av Økonomiske analyser (85/2). Forespørsler om konjunkturutviklingen i Norge kan rettes til Adne Cappelen eller Per Richard Johansen og om utviklingen i utlandet til Kjell Wettergreen.

Arbeidet med denne rapporten ble avsluttet fredag 18. april.

Bruttonasjonalprodukt (BNP) etter anvendelse. Sesongjustert. Prosentvis volumvekst fra foregående halvår, årlig rate. 1)

	83-II	84-I	84-II
Privat konsum	-0,1	2,1	1,0
Offentlig konsum 1) ...	0,0	4,6	0,0
Bruttoinvestering	-35,4	84,0	-32,3
- i fast kapital	-22,9	74,7	-40,3
- - utenom olje/sjøfart	-6,0	-1,9	12,8
Innenlandsk bruk	-4,5	6,0	4,4
Eksport	9,8	5,0	2,9
Import	-10,0	12,6	-0,1
BNP	4,2	3,3	5,4
- utenom olje/sjøfart .	1,5	2,3	3,6

1) Se teknisk kommentar til slutt i dette kapitlet.

De samlede negative bidragene fra boligbygging og skipsbygging og den svake konsumveksten - sammen med en forbigående svikt i tradisjonell vareeksport - gjorde seg særlig gjeldende fra siste halvdel av 1983 til første halvdel av 1984. Dette slo ut i redusert veksttakt for både industriproduksjon og bygge- og anleggsvirksomhet og forplantet seg også til de private tjenesteytende sektorene.

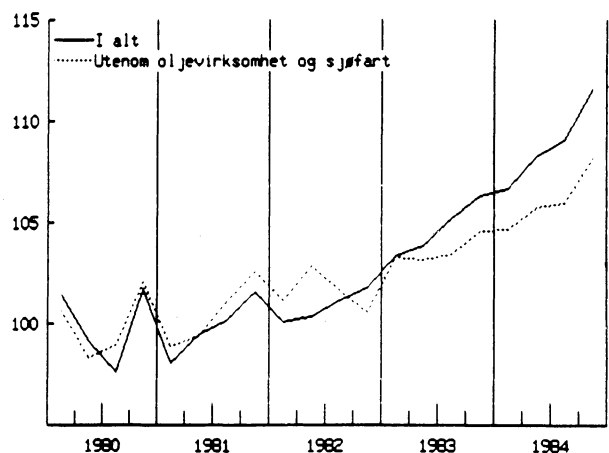
Ved inngangen til 1985 var deler av dette bildet i ferd med å endre seg markert. Eksportveksten var fortsatt betydelig, men med noe uklar tendens, særlig for den tradisjonelle vareeksporten. Innenlands- etterspørselen var derimot i klart sterkere vekst. Foruten en kraftig økt investerings- etterspørsel for industrien, som normalt

Bruttoprodukt for utvalgte næringer. Sesongjustert. Prosentvis volumvekst fra foregående halvår, årlig rate.

	83-II	84-I	84-II
Industri og bergverk ...	2,4	0,5	4,3
Bygge- og anl.virksomhet	-8,8	-6,7	9,5
Privat tjenesteyting ...	4,6	1,4	3,1

under denne fasen av en konjunkturoppgang, skyldtes det at fallet i boliginvesteringene hadde stanset opp i løpet av 1984 og hadde tatt seg noe opp mot slutten av året. Det samme gjaldt investeringene i annen vare- og tjenesteproduksjon. Dessuten tok veksten i privat konsum seg markert opp rundt årsskiftet. De kvartalsvise nasjonalregnskapsberegningene tyder på at veksttaket for samlet produksjon utenom oljevirkosmhet og sjøfart i siste halvår av 1984 lå på om lag 3 1/2 prosent, sesongjustert og regnet som årlig rate. Ved utgangen av året var den underliggende veksttaket trolig enda noe

BRUTTONASJONALPRODUKT
1980=100. Sesongjustert.



høyere, anslagsvis 4 1/2 - 5 prosent, regnet som årlig rate.

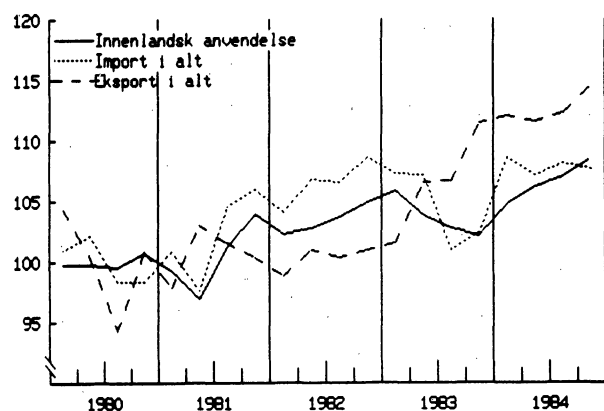
Omslaget for de ulike investeringskomponentene og senere i privat konsum har ført til at samlet innenlandsk bruk av varer og tjenester har vært i klar vekst siden slutten av 1983. Særlig gjennom siste del av 1984 har oppsvinget mer enn kompensert den reduserte veksttakten for samlet eksport av varer og tjenester, og på den måten overtatt som den viktigste drivkraften bak konjunkturoppgangen.

Usikkerheten om utviklingen i den tradisjonelle vareeksporten knytter seg særlig til eksporten fra utekonkurrerende industri og bergverk. Etter en avmatning i første halvår 1984, tok den seg opp igjen utover høsten, for så å vise ny svikt ved inngangen til 1985. Utviklingen kan innebære at en konjunkturtopp nå er i ferd med å bli passert for denne sektorens vedkommende, noe som er å vente ut fra hva som er en normal varighet for en slik konjunkturoppgang. Det vil i så fall først og fremst være den lavere veksttakten som nå er registrert for amerikansk økonomi, kombinert med virk-

ningene på konkurranseevnen for norske bedrifter av lavere dollarkurs, som skulle tilsi at en konjunkturtopp for denne delen av norsk vareeksport er passert. Veksttakten i Vest-Europa har hittil være relativt svak og ventes å holde seg om lag på samme nivå også i året som kommer. Det kan trekke i retning av en noe mer stabil eksportutvikling enn vanlig i tilsvarende fase av tidligere oppganger. Selv om et fall i dollar-kursen på lengre sikt kan bidra til å styrke amerikansk produksjon og etterspørsel, vil utvilsomt effekten i første omgang trekke i retning av både lavere markedsvekst og tap av markedsandeler for norske bedrifter.

Også eksporten av ferdigvarer har dratt nytte av den amerikanske oppgangen, men for disse er kanskje utsiktene noe lysere enn for eksporten av råvarer og halvfabrikata. Investeringsoppsvinget i Vest-Europa kan peke mot fortsatt oppgang, og i den grad norske produsenter av ferdigvarer har klart å innarbeide sine produkter på det amerikanske markedet kan den negative virkningen på eksportvolumet av lavere dollar-kurs bli mindre enn for de øvrige varene. Det vil imidlertid klart påvirke fortjenestemarginene.

EKSPORT, IMPORT OG INNENLANDSK ANVENDELSE
1980=100. Sesongjusterte volumindekser.



Eksporten av olje og gass økte betydelig fra 1983 til 1984 og lå ved utgangen av 1984 vel 17 prosent over nivået ett år tidligere. Veksten gjennom året var imidlertid noe lavere enn gjennom 1983. Gjennom 1985 ligger det neppe an til vekst av noen betydning; regnet i forhold til foregående år kan det likevel bli en viss økning.

På grunn av de store svingningene i investeringene i oljevirksomhet og sjøfart, noe

som først og fremst motsvares av svingninger i beholdningen av skip og plattformer under arbeid og kjøp og salg (import og eksport) av nye og brukte skip og plattformer, gir ikke bruttoinvesteringstallene noe godt uttrykk for den underliggende tendensen i leveransene til investeringsformål. En noe bedre indikator for dette får en ved å se på nyinvesteringene tillagt leveranser knyttet til skip og plattformer under arbeid. Denne størrelsen viser at det var en svak, men tiltakende vekst i de samlede leveransene til investeringsformål gjennom 1984. Samtidig var det en viss nedgang i leveransene av skip og plattformer fra import, utenom disse vokste altså leveransene til investeringsformål noe sterkere.

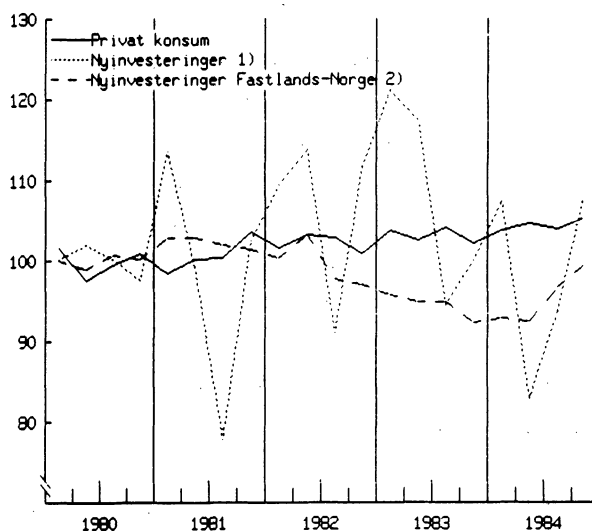
Leveranser til investeringsformål. Sesongjustert. Prosentvis volumvekst fra foregående halvår, årlig rate.

	83-II	84-I	84-II
Oljeanlegg	-7,2	-29,6	-16,1
Oljeplattformer 1) ...	-51,0	82,9	19,9
Skip 1)	-55,8	34,9	-45,0
Bygn. og anlegg ellers	-11,3	-6,1	10,3
Maskiner ellers	2,1	14,2	17,1
Trsp.midler ellers ...	34,4	-12,7	7,1
Leveranser i alt 1) ..	-16,6	2,5	3,5

1) Nyinvesteringer inkl. leveranser til skip og plattformer under arbeid i Norge.

For 1985 ligger det an til en fortsatt oppgang i de samlede investeringene. I Salderingsproposisjonen fra desember 1984 ble det antydnet en vekst i bruttoinvesteringene

KONSUM OG INVESTERINGER
1980=100. Sesongjusterte volumindekser.



1) Nyinvesteringer i fast realkapital medregnet skip og oljeplattformer under arbeid.
2) Nyinvesteringer utenom skip, oljeplattformer og oljeanlegg.

utenom oljevirkosomhet og sjøfart på 5,7 prosent fra 1984 til 1985. Det synes nå å ligge an til en klart høyere vekst enn det; allerede ved utgangen av 1984 lå trolig bruttoinvesteringene utenom oljevirkosomhet og sjøfart nær 4 1/2 prosent over gjennomsnittet for året, sesongjustert og skjønnsmessig korrigert for tilfeldige svingninger i veksttakten gjennom året. Med en klart positiv vekst gjennom 1985 vil år-til-år veksten bli tilsvarende sterkere. Foruten en fortsatt vekst i industriinvesteringene, som på grunnlag av bedriftenes egne anslag fra februar i år kan antas å bli på om lag 25 prosent i volum regnet fra året før, vil trolig investeringsveksten for privat tjenesteyting alene bli sterk nok til å sikre en høyere vekst. Det synes nå klart at en også kan vente en ytterligere vekst i investeringsleveransene til oljevirkosomheten i 1985. Alt i alt vil derfor investeringene i 1985 gi sterkere bidrag til samlet produksjon enn tidligere lagt til grunn.

Også privat konsum vil gi sterkere bidrag til produksjonsveksten i 1985 enn i 1984. Etter en klar svikt i 3. kvartal 1984 tok konsumveksten seg markert opp gjennom vintermånedene, først for varige forbruks-goder, men senere spredte oppgangen seg også til andre varer. Samtidig synes tjeneste-konsumet å ha vokst jevnt med en veksttakt på 2 1/2 - 3 1/2 prosent gjennom 1984.

Oppsvinget i konsumveksten mot slutten av fjoråret må sees i sammenheng med den sterkere inntektsveksten i 1984, jevnført med de nærmest foregående årene. Inntekts-veksten vil trolig fortsette i 1985. Lønns-overhenget fra 1984, sammen med det nylig gjennomførte tariffoppgjøret og utsikter til en forholdsvis sterk lønns- og utbetalingene i 1985, kan indikere en vekst i gjennomsnittlige lønns-satser på 6 1/2 prosent fra 1984 til 1985 regnet som årsgjennomsnitt. Kombinert med en vekst i antall årsværk på rundt 1 1/2 prosent, kan en vente en nesten like sterk vekst i lønns-utbetalingene i 1985 som i 1984. Sammen med skattelettelsene, vekst i stønadene til hus-holdningene og noe lavere prisvekst enn i 1984 vil dette føre til at husholdningenes disponible realinntekter viser en klar vekst også i 1985.

Det er derfor grunn til å tro at privat kon-sum vil fortsette å vokse en tid framover, og regnet som årsgjennomsnitt kan veksten fra 1984 til 1985 lett komme over 2 1/2 prosent, som var anslaget i Salderings-proposisjonen. En stor del av konsumveksten vil nok rette seg mot utlandet, spesielt i form av økt omfang av feriereiser og økt kjøp av nye personbiler. Til tross for dette kan en likevel regne med at veksten i privat konsum også vil gi klare positive impulser

til innenlandsk produksjon og sysselsetting i 1985.

Selv om det bare er ventet en svak vekst i samlet offentlig kjøp av varer og tjenester, vil økningen i stønader og overføringer kombinert med skattelettelser føre til en betydelig reell netto utgiftsvekst og dermed til redusert overskudd før lånetransaksjoner for offentlig sektor. Den ekspansive sysselsettingsvirkningen av dette vil imidlertid være vesentlig svakere enn ved en proposjonal utgiftsvekst, fordi det innebærer en vridning av budsjettets sammen-setning mot poster som er mindre syssel-settingsintensive. Dette påvirker også effekten av den samlede innenlandske etter-spørselsutviklingen på sysselsettingen, sett i forhold til situasjonen under tidligere konjunkturfaser, da det var en relativt sterkere vekst i offentlig sektors egne kjøp av varer og tjenester.

Oppsvinget i den private konsum- og investeringsetterspørselen vil derimot kunne forsterke produksjonsveksten - og dermed arbeidskraftsbehovet - i privat sektor fra 1984 til 1985. Sysselsettingsveksten vil i første rekke finne sted i privat tjeneste-yting. For industrien kan en - på grunn av produktivitetsvekst - ikke vente noen vesentlig økning i sysselsettingen målt i årsværk, til tross for vekst i industri-produksjonen. Tallet på utførte årsværk vil trolig gå tilbake innenfor primærnæringene. For bygge- og anleggsvirksomheten er situasjonen noe mer usikker, men produk-sjonsveksten rundt årsskiftet vil neppe fortsette i samme tempo gjennom 1985. Sysselsettingsutviklingen innenfor samferd-selssektoren og offentlig forvaltning kan ventes å bli forholdsvis svak.

På grunn av en fortsatt overgang til faste jobber og lengre arbeidstid blant deltidsarbeidende kvinner, kan en vente at tendensene til økt gjennomsnittlig ukentlig arbeidstid vil fortsette, noe som vil redusere effekten på tallet på sysselsatte. Selv om veksten i utførte årsverk i norsk økonomi utover i 1985 blir så høy som 1 1/2 prosent, er det derfor lite trolig at veksten i antall sysselsatte vil bli vesentlig sterkere enn tilveksten i arbeidsstyrken. Men arbeidsledigheten vil trolig gå noe tilbake i løpet av vårmånedene, også justert for normale sesongvariasjoner. På grunn av den store bestanden av skoleelever som har bygd seg opp de siste årene, blant annet på grunn av de ekstraordinære elevplassene som er opprettet, er derimot utviklingen i arbeidsledigheten til sommeren mer usikker; en god del av elevene kan primært ønske arbeid framfor skoleplass og kan derfor komme til å melde seg ledige. Det er også vanlig med en midlertidig nedtrapping av arbeidsmarkedstiltakene i sommermånedene.

Oppsvinget i og vridningen i sammensetningen av innenlandsetterspørselen har bidratt til å forsterke importveksten, særlig gjelder dette den økte etterspørselen etter maskiner og transportmidler. Riktig nok flatet den samlede importveksten ut gjennom 1984, men det skyldtes i sin helhet redusert import av skip og plattformer; for den tradisjonelle vareimporten holdt veksttaket seg forholdsviss jevnt rundt 10-12 prosent. Men i 4. kvartal 1984 var selv en slik veksttakt ikke tilstrekkelig til å hindre et kraftig fall i lagrene av importerte varer, og ved inngangen til 1985 lå dermed importvarelagrene på et svært lavt nivå. Med den innenlandske etterspørselsutviklingen som er antydnet ovenfor ligger kan det således ligge

an til en forsterket vekst i importen gjennom 1985.

Sammen med en vesentlig svakere eksportutvikling peker dette i retning av en mindre gunstig driftsbalanse overfor utlandet i 1985 enn i 1984, da overskuddet ble rekordstort, vel 26 milliarder kroner etter de siste oppgavene. Også utviklingen i bytteforholdet, dvs. forholdet mellom prisutviklingen for eksport og import, trekker i retning av redusert driftsoverskudd. Bytteforholdet forverret seg svakt gjennom siste halvdel av 1984 og denne tendensen vil trolig forsterke seg gjennom 1985, særlig pga. virkningen av lavere dollarkurs på prisene på råolje og gass målt i norske kroner.

Konsumprisutviklingen gjennom 1984 var meget stabil med en noe avtakende prisvekst (regnet fra samme måned året før) gjennom det meste av året. Denne utviklingen har fortsatt inn i 1985. De siste månedene har prisstigningen vært om lag 5,5 prosent sammenliknet med tilsvarende måneder i 1984. Om lag halvparten av nedgangen i prisstigningstakten rundt årsskiftet kan tilskrives lavere vekst og i noen tilfelle nullvekst i offentlig regulerte priser.

Prisstigningen vil også i 1985 bli høyere i Norge enn i OECD-området, men så fremt det ikke skjer vesentlige endringer i kursen på norske kroner vil forskjellen bli noe mindre enn i tidligere år. Devalueringen av norske kroner i annet halvår i fjor sammen med kursoppgangen for dollar bidro til økt importprisvekst og utflating av den innenlandske i prisstigningstakten i 1984. Det er mulig at mesteparten av prisimpulsene fra de økte importprisene nå har slått igjennom,

noe som vil bidra til en lavere prisvekst i 1985 enn i 1984. Gjennom hele 1984 og inn i 1985 har imidlertid prisstigningen iflg. engroprisindeksen ligget høyere enn iflg. konsumprisindeksen. Likeledes har prisindeksen for vareinnsats iflg. KNR steget mer enn prisindeksen for innenlandsk bruk av varer og tjenester. Dette kan tyde på at det finnes et underliggende kostnadspress som vil kunne gjøre seg gjeldende gjennom 1985 og bidra til å holde prisveksten oppe.

Usikkerheten omkring prisutviklingen gjennom resten av 1985 knytter seg også til lønnsutviklingen. Det er etter at årets inntektsoppgjør er over, grunn til å regne med at lønnsveksten i skjermede og hjemmekonkurrerende næringer i 1985 vil øke sterkere enn lønnsveksten i utekonkurrerende næringer,

sett i forhold til 1984. Dette skyldes dels de tendenser til lønnsutjevning som oppgjøret isolert sett fører til, men også at endringen i konjunkturmønsteret vil øke både lønns- og produktivitetsveksten i næringer som i hovedsak produserer for hjemmemarkedet. En faktor som derimot kan bidra til å bringe prisstigningstakten ytterligere nedover er utviklingen i dollarkursen og råoljeprisen. Dersom tendensen til kursnedgang for dollar og også lavere råoljepris i dollar fortsetter, skulle vi kunne regne med lav vekst, eller endog nedgang i prisene på petroleumsprodukter. En kraftig kursnedgang på dollar vil imidlertid føre til at også norske kroner nedskrives i forhold til europeiske valutaer, noe som isolert sett kan bidra til å øke inflasjonstakten.

TEKNISK MERKNAD OM KVARTALSREGNSKAPSTALLENE

Sesongjusterte tall: Det kvartalsvise nasjonalregnskapet utarbeides som et ikke-sesongjustert regnskap, der en søker å registrere de faktiske transaksjoner i kvartalet. Mange av tallseriene viser klare sesongsvingninger og en endring fra et kvartal til det neste kan ofte skyldes normal sesongvariasjon. Disse tallseriene har en derfor sesongjustert på detaljert regnskapsnivå og deretter summert sammen med de øvrige tallseriene til de totalstørrelsene som er presentert i teksttabellene og diagrammene.

Halvårige endringstall: Flere av tallseriene viser store svingninger fra kvartal til kvartal som ikke kan tilskrives stabile sesongvariasjoner. Disse svingningene kan selvsagt skyldes sprang i den underliggende aktiviteten i økonomien, men de kan også skyldes unormale sesong-effekter eller feil i rapporteringen og sammenstillingen av data. For å redusere utslaget av slike forhold har en valgt å presentere endringstall på halvårsbasis; Byrået tar imidlertid sikte på etter hvert å kunne presentere kvartalsvise endringstall for det som kan betegnes som "den underliggende tendens" i kvartalstallene. De halvårige endringstallene er omregnet til årlig rate, dvs. de angir hvor stor veksten hadde vært om den hadde fortsatt i samme tempo over et helt år. For serier som svinger sterkt - f.eks. som investeringer i oljevirkosomhet og sjøfart - kan slike endringstall bli urimelig høye (lave), i den forstand at en så sterk vekst (fall) neppe kan tenkes å pågå gjennom et helt år.

Offentlig konsum og investeringer: Byrået har foreløpig ikke hatt datamessig grunnlag for å fordele offentlig sektors kjøp av varer og tjenester over året. Inntil slikt materiale foreligger har en valgt å fordele utgiftene jevnt utover, med en firedel på hvert kvartal. I den grad det faktisk er en vekst i utgiftene gjennom året vil metoden gi for sterk vekst over årsskiftene og for svak vekst gjennom året. Dette kan påvirke de beregnede vekstanslagene for BNP og innenlandsk anvendelse; offentlig forvaltning/konsum utgjør om lag 15-20 prosent av disse totalstørrelsene.

PRODUKSJON

Olje og gassutvinning

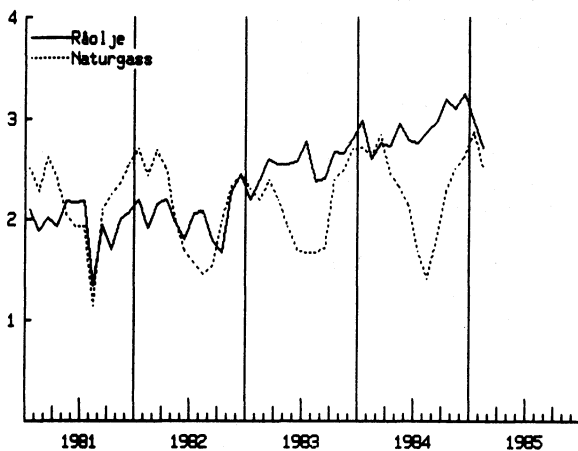
Produksjonen av olje og gass på norsk sokkel var i 1984 på 61,2 mill. tonn oljeekvivalenter (toe). Anslag for 1985 antyder en svak økning i årsproduksjonen i hovedsak pga. økende produksjon gjennom 1984. Det kan ligge an til en svak nedgang i oljeproduksjonen, men fortsatt økning i gassproduksjonen.

Det er ventet at Ekofisks produksjon vil avta også i 1985. Produksjonen på Statfjordfeltet er ventet å øke ytterligere. Statfjord C-plattformen vil ventelig komme i produksjon i løpet av sommeren. På de øvrige feltene er det ventet bare små endringer.

For årets 2 første måneder var olje- og gassproduksjonen på 10,9 mill. toe. Dette er en volumøkning på 1,3 prosent i forhold til samme periode i 1984.

OLJE- OG GASSPRODUKSJON

Råolje (mill. tonn) og naturgass (milliarder S m³ (kubikkmeter)). Ujusterte tall



Det er påvist at Ekofisk-installasjonene - etter hvert som olje og gass tappes ut - synker mer ned i havbunnen enn tidligere antatt. Dette utgjør et klart usikkerhetsmoment for olje- og gassproduksjonen i tiden som kommer. For å opprettholde trykket og slik motvirke fortsatt synking, har det vært foreslått å pumpe Ekofisk-gassen tilbake i reservoaret, noe som vil redusere gassproduksjonen fra feltet. Det kan også vise seg nødvendig å stanse produksjonen for utbedringer i en periode. Ekofisk-produksjonen står fortsatt for en betydelig del av norsk olje- og gassproduksjon, og et lengre avbrudd i produksjonen vil gi store utslag i totalproduksjonen; produksjonen av gass på Ekofisk utgjør over 40 prosent av gassproduksjonen på norsk sokkel.

Statpipe-ledningen er nå ferdig lagt til norskekysten og et flammertårn er tent ved Kalstø. Ordinær transport av gass i Statpipe ventes i oktober; 3 måneder tidligere enn planlagt.

Industriproduksjon

Industriproduksjonen har vært i oppgang i drøyt to år, og veksten holder seg fremdeles godt oppe. Ifølge de foreløpige tallene fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet ble veksten i bruttoproduktet i industrien på 1,9 prosent fra 1983 til 1984. Veksten tiltok gjennom året, i første halvår 1984 steg produksjonen med 0,5 prosent fra foregående halvår, regnet som årlig rate. For andre halvår var vekstraten kommet opp i 4,3 prosent. I 4. kvartal 1984 lå bruttoproduktet 7,2 prosent over gjennomsnittsnivået for året.

Bruttoprodukt i industri og bergverksdrift. Sesongjustert. Prosentvis volumendring fra foregående halvår, årlig rate.

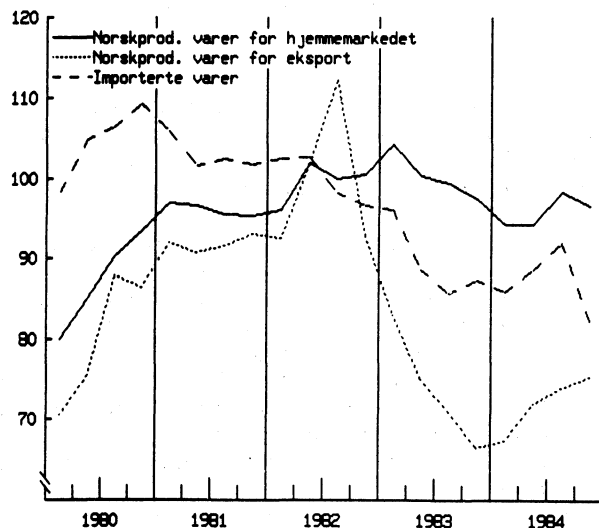
	83-II	84-I	84-II
Industri og bergverk ..	2,4	0,5	4,3
- utekoncurrerende	-4,4	0,6	3,0
- hjemmekoncurrerende .	12,6	8,6	9,4
- skjermet	2,9	-2,0	3,4

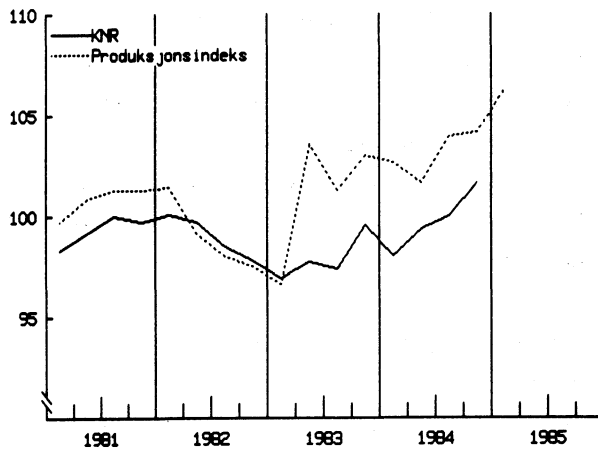
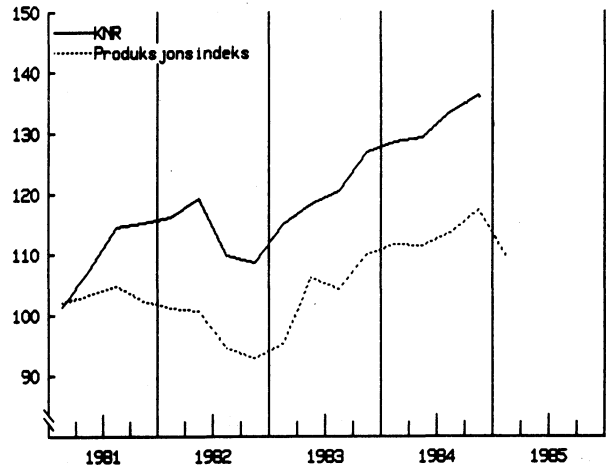
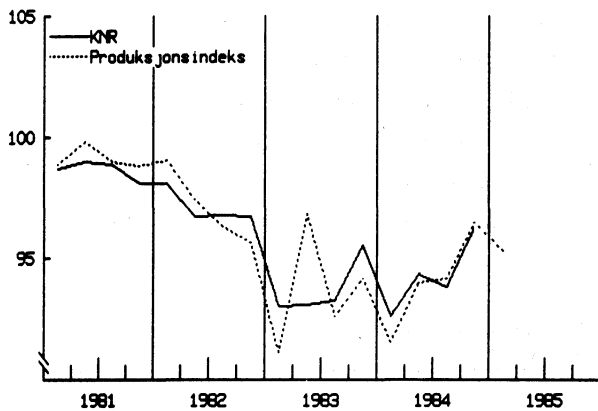
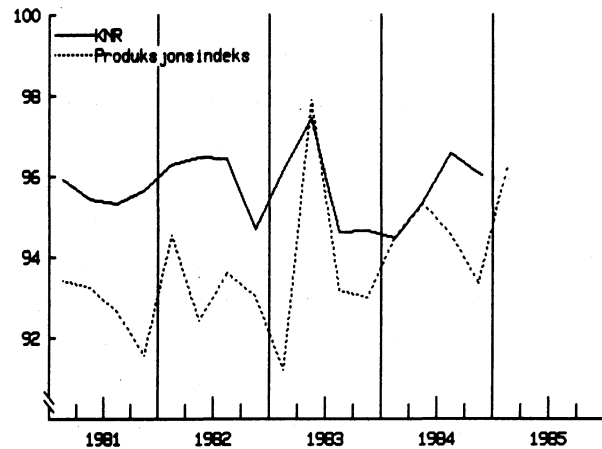
Dersom vi ser bort fra det lave tallet for januar, som har sammenheng med en streik ved Norsk Hydro, tyder industriproduksjonsindeksen for de siste månedene på at veksten har fortsatt også i 1. kvartal i år. Hvis vi ser på undergrupper av næringer, er det imidlertid nå klare tegn til endret vekstmønster. Mens det hittil har vært eksportproduksjonen som har vært drivkraften bak produksjonsoppgangen, er det nå investeringsvareproduksjonen som er iferd med å overta denne rollen. Eksportvareproduksjonen viste utflatning mot slutten av fjoråret, og de siste tallene kan tyde på at den nå er i nedgang. Men streiken ved Norsk Hydro gjør det vanskelig å trekke en klar konklusjon på nåværende tidspunkt. Investeringsvareproduksjonen viser derimot klar økning. Den lå i 4. kvartal i fjor 8 prosent over gjennomsnittet for året, ifølge sesongjusterte tall, og alt tyder på at veksten har fortsatt i 1. kvartal i år. De to første månedene i år lå gjennomsnittlig produksjonsindeks for investeringsvarer 2,5 prosent over gjennomsnittsnivået for 4. kvartal i fjor. Også konsumvareproduksjonen ser nå ut til å ta seg opp, etter å ha endret seg lite gjennom lengre tid.

Det kan være interessant å sammenholde de endringene som er beskrevet over, med endringer i ordretilgang og -reserve. De investeringsvareproduserende næringene, også noen av eksportvarenæringene, driver utstrakt produksjon for ordre. For disse næringene vil ordreserven virke som en "støtpute" mellom produksjon og etterspørsel. Endringer i ordretilgangen vil da kunne varsle senere endringer i produksjonsomfanget.

For produksjon av metaller begynte ordretilgangen å svikte allerede rundt forrige årsskifte. I 4. kvartal 1984 lå verdien av total ordretilgang for metallproduksjon drøyt 2 prosent under nivået ett år tidligere. I volum var fallet trolig sterkere. Dette dekker imidlertid over viktige forskjeller, ved at ordretilgangen for ikke-jernholdige metaller falt, mens den økte for jern, stål og ferrolegeringer. Produksjonen av ikke-jernholdige metaller viste på sin side utflatning gjennom fjoråret, og den under-

LAGER.
Industri og engroshandel.
Sesongjustert volumindeks. 1982=100



BRUTTOPRODUKT I INDUSTRI OG BERGVERKSDRIFT, I ALT
1980=100.BRUTTOPRODUKT I UTEKONKURRERENDE INDUSTRI OG BERGVERKSDRIFT
1980=100.BRUTTOPRODUKT I HJEMMEKONKURRERENDE INDUSTRI
1980=100.BRUTTOPRODUKT I SKJERMET INDUSTRI
1980=100

Figurene viser sesongjustert produksjonsutvikling i industri og bergverk ifølge den månedlige produksjonsindeksen (t.o.m. februar, aggregert til kvartalstall) og det kvartalsvise nasjonalregnskapet. Nasjonalregnskapstallene er beregnet ved hjelp av produksjonsindekstall for enkelt-sektorer, når figurene likevel viser store avvik skyldes det bl.a. at

- ulik prisbasis medfører ulike vekter: Produksjonsindeksen har vekter fra 1980, kvartalsregnskapstallene fra 1983.
- ulikt omfang: De sesongjusterte seriene fra produksjonsindeksen omfatter ikke enkelt-sektorer med et ustabil sesongmønster eller som på andre måter er preget av store tilfeldige utslag. De kvartalsvise regnskapstallene omfatter alle enkelt-sektorene, sektorer som evt. ikke sesongjusteres inngår med sin ujusterte verdi.
- ulik sesongjusteringsmetode: I produksjonsindeksen nyttes alltid additiv metode. I det kvartalsvise nasjonalregnskapet foretas det for alle enkelt-serier en konkret vurdering av hvilken sesongjusteringsmetode - additiv eller multiplikativ - som skal nyttes.

liggende trend synes nå å være i nedgang. For jern, stål og ferrolegeringer fikk vi en viss vekst gjennom fjoråret, men utviklingen de siste månedene kan tyde på stagnasjon. Også lagerutviklingen tyder på at konjunkturtoppen er nådd for metaller, ved at lagervolumindeksen viste stigning gjennom hele fjoråret. Dersom produksjonen av metaller nå har passert vendepunktet, vil toppnivået i denne konjunkturoppgangen ligge klart lavere enn forrige topp i 1979.

For kjemiske råvarer viser ordretilgangen fremdeles klar vekst. Også produksjonen viste sterk økning gjennom fjoråret. Produksjonsindeksen for januar for kjemiske råvarer var ekstremt lav, p.g.a. streiken ved Norsk Hydro. Også februar tallet var relativt lavt, og var også noe påvirket av at oppstarting av produksjon etter streiken ikke var fullført. Det er derfor vanskelig å si noe sikkert om den underliggende trenden de aller siste månedene. Også for kjemiske råvarer har noe av produksjonsveksten gjennom fjoråret gått til lageroppbygging. Lagervolumindeksen for kjemiske råvarer lå i 4. kvartal 1984 nærmere 20 prosent over nivået ett år tidligere. Dette kan imidlertid reflektere et ønske hos produsentene om å bygge opp igjen lagervolumet fra det svært lave nivået ved utgangen av 1983.

Produksjonen av treforedlingsprodukter viste store svingninger gjennom fjoråret, men tendensen var positiv gjennom siste halvår. Veksten i eksporten var klart avtakende gjennom 1984. De siste tallene kan tyde på at produksjonsveksten nå flater ut. Dette kan bl.a. skyldes en mindre gunstig prisutvikling for treforedlingsprodukter. Siden mye av veksten i norsk treforedling har vært

basert på økende eksport til USA, kan en nedgang i dollarkursen få klare negative virkninger for denne næringen. Lagervolumet for treforedlingsprodukter viser fremdeles nedgang, og er nå nede på et svært lavt nivå.

For produksjon av verkstedprodukter utenom transportmidler, fikk vi en sterk økning av ordretilgangen i 4. kvartal i fjor, noe som trolig også reflekterer en volumøkning. Også produksjonen av slike produkter, som for en stor del er investeringsvarer, viser nå oppgang. Fra 1983 til 1984 økte bruttoproduktet med 2,2 prosent for verkstedsproduksjon (utenom transportmidler), og i 4. kvartal i fjor var år-til-år-veksten oppe i 2,7 prosent. Også eksporten av verkstedprodukter økte gjennom 1984. Det er særlig produksjon av maskiner som nå viser økning, men også produksjon av metallvarer og elektriske apparater og materiell synes å være i oppgang. For skipsbygging, som utgjør hovedtyngden av transportmiddelproduksjonen, var produksjonsnedgangen fra 1983 til 1984 på 9,6 prosent, og i 4. kvartal i fjor lå produksjonen hele 17,8 prosent under nivået ett år tidligere. Transportmiddelproduksjonen er redusert med nærmere 40 prosent på fem år.

Produksjon av trevarer synes nå å være i svak oppgang, etter å ha falt gjennom flere år. Fra 1983 til 1984 gikk bruttoproduktet ned med 1,8 prosent, men i 4. kvartal i fjor var år-til-år-veksten kommet opp i 2,5 prosent. Mens det i første del av fjoråret var møbelproduksjonen som trakk trevareproduksjonen oppover, er det nå produksjon av andre trevarer som har overtatt. Dette kan bl.a. skyldes at nedgangen i boliginvesteringene har stoppet opp.

For de andre konsumvareproduserende næringene, TEKO- og næringsmiddelindustri, finnes ingen klar tendens. Vi kan imidlertid få en økning gjennom året etterhvert som varekonsumet tar seg opp.

Produksjonen innen kraftforsyning viser store svingninger fra måned til måned, uten å vise noen klar trend. Fra 1983 til 1984 økte produksjonen innen vann- og gassforsyning med 4,7 prosent, mens elektrisitetsproduksjon i gjennomsnitt var nær uendret.

Bygge- og anleggsvirksomhet

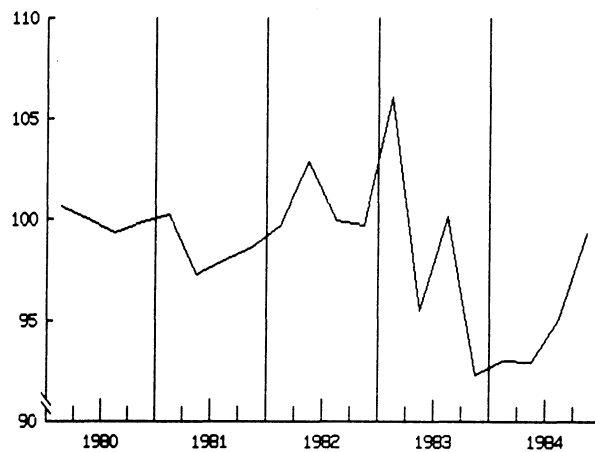
Produksjonen i bygge- og anleggssektoren var i klar vekst gjennom 1984, etter et kraftig fall gjennom det foregående året. Økte bygnings- og anleggsinvesteringer både innen industri og annen vare- og tjenesteproduksjon utenom oljevirksomhet og sjøfart bidro til oppsvinget.

For boliginvesteringene var oppsvinget relativt beskjedent. Oppsvinget skyldtes at fallet i igangsettingstallet for nye boliger stanset opp i løpet av 1984, mens høyere gjennomsnittsareal pr. bolig, kvalitetsforbedringer og vekst i omfanget av utbedringer og reparasjonsarbeider bidro positivt til veksten. For 1985 ligger det ikke an til at igangsettingstallene skal ta seg vesentlig opp; i januar-februar ble - det sesongkorrigert og i gjennomsnitt - satt i arbeid vel 2.150 boliger, svarende til om lag 26.000 boliger på årsbasis. Dette er på nivå med igangsettingstallet for 1984.

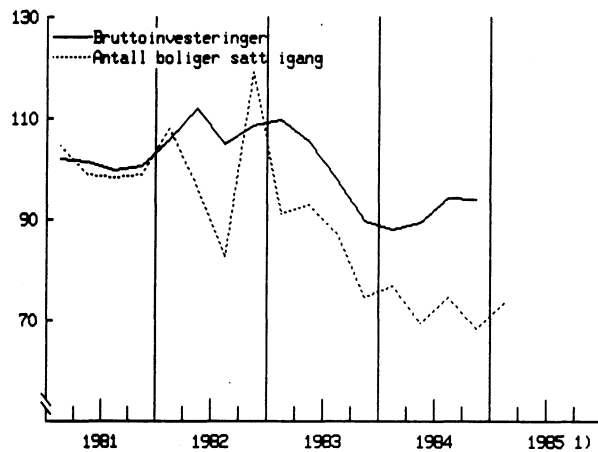
Investeringene i bygninger og anlegg i kraftforsyning synes å ha vært i vekst gjen-

nom 1984, men uten at det har bakgrunn i noen økt tilgang på anleggsordre for kraftanlegg. Tvert om, så har både tilgangen på nye ordre og ordreservene i verdi falt gjennom de 2-3 siste årene. Sektorens egne investeringsplaner for 1983 fra februar i år er i verdi uendret fra anslaget for 1984 gitt for ett år siden. Sett i forhold til det som faktisk ble investert i 1984, innebærer de imidlertid en økning på 16 prosent i verdi. For 1984 falt den største delen av investeringsveksten i sektoren på maskiner, om denne

BRUTTOPRODUKT I BYGGE- OG ANLEGGSVIRKSOMHET
1980=100. Sesongjustert.



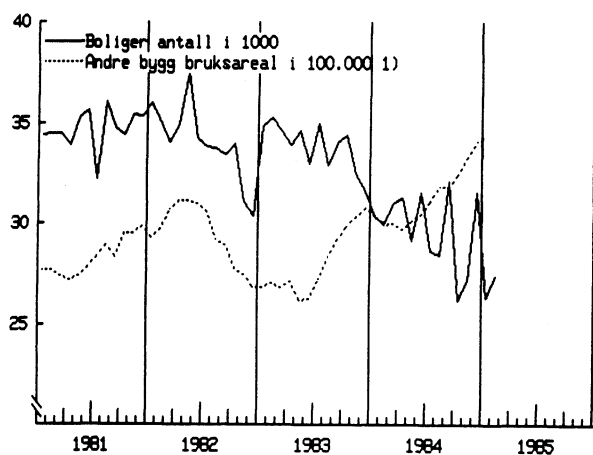
BOLIGINVESTERINGER OG -IGANGSETTING
1980=100. Sesongjustert.



1) T.o.m. februar.

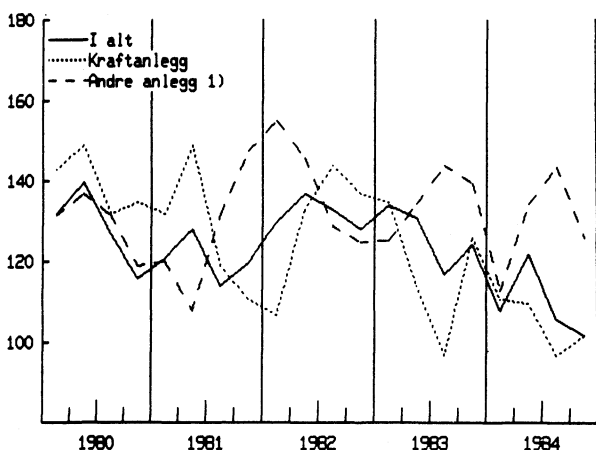
tendensen fortsetter for 1985 vil det neppe være rom for noen investeringsvekst i bygninger og anlegg i sektoren. Også for andre anlegg var det en nedgang i tilgangen på nye ordre og ordreservene i verdi fra 1983 til 1984. Utviklingen må trolig bl.a sees i sammenheng med det langvarige fallet i offentlige investeringer i bygninger og anlegg. For 1985 ligger det an til bare små endringer i disse investeringene i volum. Alt i alt synes det ikke rimelig å anta at det vil bli noe vekst i anleggsvirksomheten

BYGG UNDER ARBEID
Sesongjustert



1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 60 kvm. bruksareal

ANLEGGSVIRKSOMHET
Ordreserve. Verdiindeks 1976=100.



1) Sesongjustert

fra 1984 til 1985.

Derimot er det grunn til å anta produksjonen av driftsbygg vil ta seg ytterligere opp i 1985, som følge av den sterke investeringsveksten i flere næringer. Riktig nok har den største delen av investeringsoppsvinget gjennom 1984 - både absolutt og relativt - falt på maskiner og transportmidler, men også de samlede investeringene i bygninger og anlegg (utenom oljeanlegg) tok seg kraftig opp. Alt i alt kan investeringsveksten gjennom 1985 gi grunnlag for en viss vekst i den samlede bygge- og anleggsvirksomheten gjennom året.

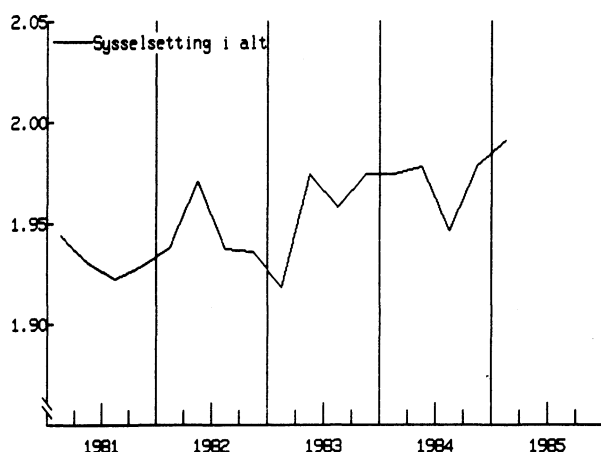
ARBEIDSMARKEDET

Sysselsettingen

Sysselsettingen målt i antall timeverk har etter alt å dømme vært i klar vekst i løpet av det siste året. Ifølge arbeidskraftundersøkelsene (AKU) lå tallet på utførte timeverk i undersøkelsesuken for 1. kvartal 1985 mer enn 2 prosent over tallet for samme kvartal året før. På grunn av tilfeldige svingninger er det en del usikkerhet knyttet til kvartalstall fra AKU, også på aggregert nivå. Vurdert ut fra produksjonsutviklingen kan det se ut som om timeverksveksten i AKU er i største laget.

Det er i første rekke innenfor privat tjenesteyting at sysselsettingen har vist vekst i løpet av det siste året. På grunn av lav aktivitet i 1. kvartal 1984 har sysselsettingen også vokst i bygge- og anleggs-

TOTAL SYSSLESSETTING IFØLGE ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN.
1000 000 personer.



virksomheten. Til tross for vekst i industriproduksjonen har produktivitetsvekst ført til at innsatsen av timeverk i industrien var om lag den samme i 1. kvartal 1985 som året før. I primærnæringene fortsetter sysselsettingen å gå tilbake.

Som følge av at tendensen fra 1984 til økt gjennomsnittlig ukentlig arbeidstid ser ut til å fortsette, har veksten i antall sysselsatte vært svakere enn veksten i timeverkene. Ifølge AKU vokste tallet på sysselsatte med 16.000, eller i underkant av 1 prosent, fra 1. kvartal 1984 til 1. kvartal 1985. Økningen i den gjennomsnittlige arbeidstid ser i første rekke ut til å ha sammenheng med at de deltidsarbeidende kvinnene arbeider flere timer pr. uke enn før. På grunn av en nokså vid definisjon av begrepet sysselsatt får en i AKU med en del personer som jobber svært kort tid. I årene 1980-83 var det også denne gruppen som sto for mesteparten av veksten i tallet på sysselsatte. Etter som behovet for arbeidskraft har økt i løpet av 1984 kan det se ut som om deler av den mer tilfeldige arbeidskraften har gått over i

fast arbeid og bidratt til en økning i den gjennomsnittlige arbeidstid.

For å begrense omfanget av oppsigelser og permitteringer har det i industrien vært vanlig å møte et redusert behov for arbeidskraft med innskrenkninger i den ukentlige arbeidstid. De bedre forhold for denne næringen, som har gjort seg gjeldende siden begynnelsen av 1983, avspeiler seg blant annet i at tallet på personer berørt av innskrenket arbeidstid ved utgangen av mars var kommet ned i 7.500 etter en nedgang på 4.500 sammenlignet med samme måned året før. Sammenlignet med mars 1983 var nedgangen på hele 13.800. Den sterke reduksjonen i tallet på personer med innskrenket arbeidstid har sammen med økt bruk av overtid bidratt til å øke den gjennomsnittlige ukentlige arbeidstid også i industrien. Med et uendret behov for innsats av arbeidskraft målt i timeverk har dette trolig ført til at tallet på sysselsatte i industrien var noe lavere i 1. kvartal 1985 enn samme kvartal året før.

Arbeidsstyrken

Ifølge arbeidskraftundersøkelsen for 1. kvartal 1985 har arbeidsstyrken vokst med 13.000 personer i løpet av det siste året. Dette er en langt svakere vekst enn det som har vært vanlig før om årene da veksten lå på rundt 25.000. Den svakere veksten har trolig nær sammenheng med at det også høsten 1984 ble foretatt en sterk opptrapping av tallet på elever i den videregående skolen. Nye tall fra Rådet for videregående opplæring (RVO) viser at antall heltidselever i skoler omfattet av lov om videregående

opplæring økte med 7.200 fra oktober 1983 til 1984. Økningen er noe lavere enn tidligere anslått, men var fortsatt langt sterkere enn veksten i aldersgruppen 16-19 år. Den svakere veksten i arbeidsstyrken har også sammenheng med at yrkesdeltakingen for voksne menn har gått noe mer ned etter 1982 enn tidligere, samtidig som endringer i aldersstrukturen har ført til en noe lavere vekst i arbeidsstyrken for voksne kvinner.

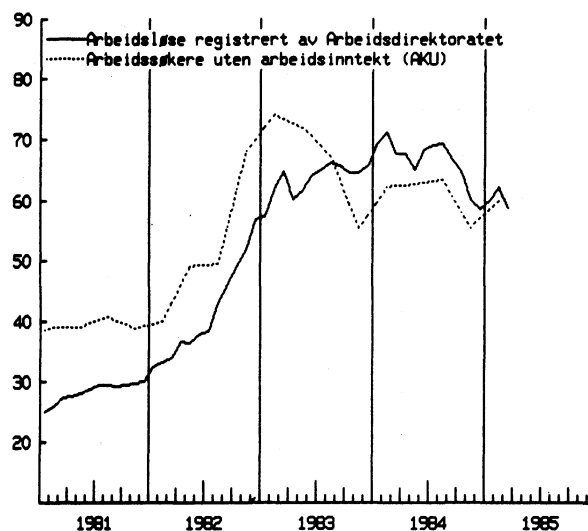
Arbeidsledighet

Ifølge AKU var det i første kvartal av 1985 58.000 arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. Dette utgjorde 2,8 prosent av arbeidsstyrken, og tallet var bare ubetydelig lavere enn i 1. kvartal 1984.

Ved utgangen av mars var det ved arbeidskontorene registrert 61.500 helt arbeidsløse, en nedgang på 8.800 sammenlignet med samme måned året før. Dersom en ser bort fra normale sesongvariasjoner, gjorde nedgangen i ledigheten seg spesielt gjeldende høsten 1984. En stor del av denne nedgangen kan forklares ved en betydelig opptrapping av arbeidsmarkedstiltakene og en sterk vekst i tallet på elever i den videregående skolen. I de to første månedene av 1985 viste derimot den sesongjusterte ledigheten en stigende tendens, hvoretter den i mars falt tilbake til nivået fra desember. Den midlertidige økningen i januar og februar kan ha sammenheng med værforholdene, idet januar var langt kaldere enn normalt, mens desember var forholdsvis mild. Trenden i ledigheten har nå vist en svakt synkende tendens siden februar i fjor.

ARBEIDSLØSE.

Registrerte arbeidsløse ved arbeidskontorene og arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. Sesongjusterte tall i tusen.



De bedre forhold for industrien har vært en medvirkende årsak til den nedgangen i ledigheten som har funnet sted i løpet av det siste året. Ved utgangen av februar var tallet på ledige industriarbeidere 4.300 lavere enn året før. Det er ikke nødvendigvis noen motstrid mellom dette og en svak nedgang i tallet på sysselsatte i industrien, ettersom både sysselsatte og ledige industriarbeidere kan ha gått ut av arbeidsstyrken eller fått seg jobb i andre næringer. På grunn av økt virksomhet i bygge- og anleggsvirksomheten i første kvartal i år sammenlignet med første kvartal i fjor, har også ledigheten for denne yrkesgruppen bedret seg i løpet av det siste året. Tallet på ledige med bakgrunn i mer servicepregede yrker var imidlertid like høyt ved utgangen av februar i år som i fjor.

Det er en sammenheng mellom ledighetsutviklingen for ulike yrkesgrupper og ledighetsutviklingen for menn og kvinner. Så å si hele nedgangen i den registrerte ledigheten

Registrerte arbeidsløse etter yrke. 1.000 personer

	Februar 1985	Endring fra februar 1984
Primærnæringer	1,8	-0,2
Industri og bergverk	19,2	-4,3
Bygg og anlegg	8,0	-1,6
Transport	6,9	-0,9
Adm. kontor, handel, service	21,5	0,0
Arbeidskraft uten yrkestilknytning ..	10,4	-2,0
I alt	67,8	-9,0

fra mars 1984 til mars 1985 kom mennene til gode, mens ledigheten blant kvinner bare lå 800 lavere enn samme måned året før. Til tross for at tallet på elever i den videregående skolen ble trappet kraftig opp høsten 1984, var tallet på registrerte ledige under 20 år ved utgangen av mars likevel 6.000, en nedgang på bare 1.400 sammenlignet med ett år tidligere. Ved utgangen av januar var det i alt registrert 23.200 helt ledige i aldersgruppen under 25 år. Dette utgjorde nær en tredjedel av alle registrerte ledige i januar.

Ifølge en undersøkelse foretatt av Arbeidsdirektoratet var den gjennomsnittlige varigheten av ledigheten ved utgangen av januar på 22 uker, en økning på 4 uker sammenlignet med ett år tidligere. Økningen i den gjennomsnittlige varighet det siste året har sammenheng med en nedgang i tallet på ledige med kort varighet, mens tallet på ledige med svært lange ledighetsperioder har økt. Ved

utgangen av januar hadde 20.600 personer vært registrert ledige i mer enn et halvt år, en økning på 3.300 sammenlignet med samme måned året før. En del av økningen i gjennomsnittlig varighet kan forklares med at reglene for arbeidsløshetsstønning ble endret i juli 1984 slik at det nå kan ytes stønning i sammenhengende 80 uker, mot 40 før. Ledighetens varighet var ved utgangen av januar størst blant de eldste aldersgruppene, og det er også disse gruppene som har hatt den sterkeste økningen i ledighetsperioden i løpet av det siste året. Korte ledighetsperioder blant ungdom kan imidlertid ha sammenheng med at en del av dem slutter å melde seg ledige etter noen tid fordi de ikke har rett til arbeidsløshetsstønning.

Registrerte arbeidsløse etter varighet. 1 000 personer

Varighet	Januar 1985	Endring fra januar 1984
Under 8 uker	28,1	-6,8
8-25 uker	21,6	-5,8
Et halvt år og mer ...	20,6	3,3
I alt	70,3	-9,3

Arbeidsmarkedstiltak

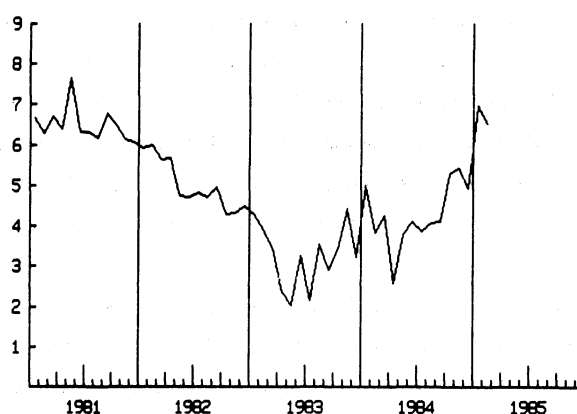
Ved utgangen av februar var det sysselsatt 30.700 personer på arbeidsmarkedstiltak, det høyeste antall som noen gang er registrert. Det er da sett bort fra attføringstiltak. Veksten har imidlertid avtatt i løpet av det

siste året, og økningen fra februar 1984 var ikke på mer enn 2.700 personer. Mens økningen i 1983 i særlig grad fant sted i form av offentlige sysselsettingstiltak, utgjorde veksten i kvalifiseringstiltakene størsteparten av økningen fra februar 1984 til februar 1985. Myndighetene tar spesielt sikte på å trappe opp arbeidsmarkedstiltakene for ungdom i løpet av 1985. Det skal blant annet satses på praksisplasser som kombinerer yrkesorientering i arbeidsmarkedsetatens regi med opplæring og praksis i bedriftene. I tillegg skal en forsøke å øke tallet på lærlinger, og til høsten kan det ventes en ny opptrapping i tallet på elever i den videregående skolen og i høyere utdanning. Samlet er det bevilget 2.677 mill. kroner til arbeidsmarkedstiltak og 183 mill. kroner til lærlingetiltak for 1985.

Ledige plasser

Justert for normale sesongvariasjoner har tallet på ledige plasser vært i klar vekst siden april 1984. Ved utgangen av februar var beholdningen kommet opp i 6.300. Dette er det høyeste februartallet som er registrert etter 1980, og økningen fra februar 1984 var på hele 2.700. Noe av økningen i tallet på ledige plasser kan forklares med økt kontaktvirksomhet overfor arbeidsgiverne, men økningen avspeiler også at det har vært en generell økning i etterspørselen etter arbeidskraft. Når tallet på ledige plasser har økt så mye som det har gjort, til tross for relativt høy ledighet, kan det være et tegn på større grad av mistilpasning på arbeidsmarkedet enn det som har vært vanlig i de siste årene. Om lag 40 prosent av de ledige plassene de siste tre månedene har

REGISTRERTE LEDIGE PLAGSER
1000 plasser. Sesongjustert.



vært innenfor gruppen teknisk, vitenskapelig og humanistisk arbeid. Dette er yrker som i stor grad krever formell utdanning som de ledige arbeidssøkerne ofte ikke har. I tillegg viser tallene en viss mangel på fagarbeidere innen industrien.

INVESTERINGER

Oljeutvinning og rørtransport

Ifølge Statistisk Sentralbyrås investeringsstatistikk ventes bruttoinvesteringer i utvinningssektoren å bli på 18,4 milliarder kroner i 1985, mot 28,2 milliarder kroner i 1984. Dette innebærer en nedgang på 35 prosent i verdi og har sammenheng med at i 1984 ble både Statfjord C- og Heimdal-plattformene uttauet samt at vesentlige deler av investeringene ved Kårstø anlegget ble utført. Verdien av disse plattformene ble nesten i sin helhet regnet som bruttoinvestering i 1984 til tross for at arbeidet på dem har pågått i flere år. Før utsleping til feltet ble de ferdige delene regnet som lager av varer under arbeid. I 1985 er det

bare stålunderstell, dekk og moduler til Ula feltet som er planlagt uttuet. Når investeringsanslaget for 1985 likevel er såpass høyt henger det sammen med at det også i 1985 foregår betydelig investeringer på Statfjord C, Heimdal og Kårstø. Dessuten inkluderes kostnadene til letevirksomhet i bruttoinvesteringene i utvinningssektoren.

Statistisk Sentralbyrå har fra og med 1984 i tillegg til å innhente oppgaver over investeringene også innhentet oppgaver over på-

Faktiske og anslåtte påløpte investeringskostnader i oljeutvinning og rørtransport¹⁾.
Milliarder kroner.

	Året		1. kvartal	
	1984	1985	1984	1985
Felt under utbygging 2)	14,0	20,5	2,2	4,9
Varer	8,2	10,8	1,4	2,7
Tjenester	5,5	8,7	0,8	2,0
Produksjonsboring	0,3	1,0	-	1,2
Felt i drift 3) ...	2,1	1,9	0,8	0,5
Varer	0,3	0,4	0,4	0,1
Tjenester	0,4	0,1	0,4	0,1
Produksjonsboring	1,4	1,4	0,4	0,3
Rørtransport og landvirksomhet 4)	6,6	3,1	1,3	0,7
Kostnader i alt ..	22,7	25,5	4,3	6,1

1) Omfatter ikke leteboring.

2) Statfjord C, Heimdal, Ula, vanninnjeksjon Ekofisk, Gullfaks A og B, Oseberg A og B.

3) Statfjord A og B, Ekofisk, Frigg, N-Ø Frigg, Odin, Valhall, Murchison.

4) Inkludert Statpipes anlegg på Kårstø.

løpte kostnader til investeringer i oljeutvinning- og rørtransportsektorene. Utviklingen i de påløpte kostnader reflekterer den løpende investeringsaktiviteten. De samlede påløpte kostnader til investeringer i utvinningssektoren (utenom leting) og til rørtransportsektoren er ventet å øke fra 22,7 milliarder kroner i 1984 til 25,5 milliarder kroner inneværende år, dvs. en verdiøkning på over 12,3 prosent. Dette innebærer en fortsatt volumvekst i investeringsetterspørselen fra oljesektorene.

Veksten skyldes en økning i aktiviteten på de store feltutbyggingsprosjektene. Kostnadene til feltutbygging er ventet å stige med hele 46 prosent, fra 14,0 milliarder kroner til 20,5 milliarder kroner. Fordelt på leveranser av varer og tjenester var økningen henholdsvis 32 og 58 prosent. Som det fremgår av tabellen står tjenesteleveranser for en betydelig del av investeringskostnadene. Årsaken til det høye aktivitetsnivået er at arbeidet med vanninnjeksjonsplattformen til Ekofisk og plattformene til Gullfaks pågår for fullt. Også Osebergutbyggingen pågår i 1985, men arbeidet med disse plattformene vil i større grad prege aktiviteten i årene etter 1985.

Løpende investeringsaktivitet til felt i drift går derimot ned med 9,5 prosent, fra 2,1 milliarder kroner i 1984 til 1,9 milliarder kroner i 1985. Nedgangen skyldes i sin helhet at tjenesteleveransene blir redusert.

Påløpte kostnader til utbygging av rørtransportnettene inkludert terminalanlegget på Kårstø blir mer enn halvert, fra 6,6 milliarder kroner til 3,1 milliarder kroner. Dette er en følge av at Statpipe-systemet nå

nærmer seg ferdigstillelse og at aktiviteten derfor trappes ned.

Industriinvesteringene

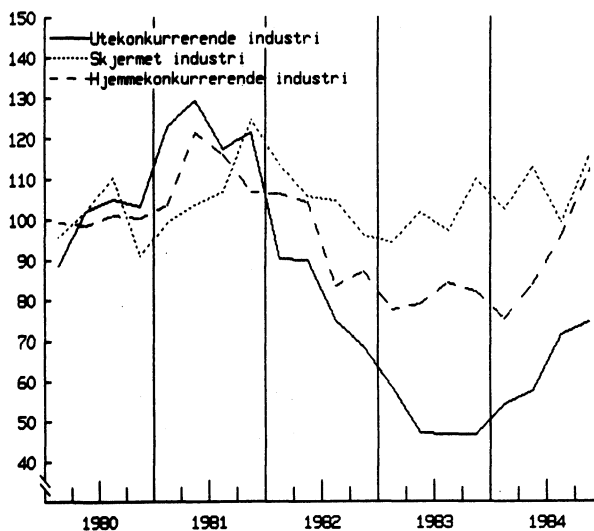
Bruttoinvesteringene i fast kapital i industrien var i 1984 9,6 milliarder kroner. I volum var det en økning på vel 18 prosent målt fra et lavt 1983-nivå. Dette tallet, beregnet med utgangspunkt i kvartalsvise oppgaver over utførte investeringer for hele 1984, er noe høyere enn det anslaget som ble gitt i Økonomisk utsyn. Dette skyldes at industriinvesteringene i 4. kvartal i fjor er oppjustert med om lag 4 prosent. Særlig er volumøkningen i hjemmekonkurrerende og skjermet industri - på henholdsvis 7 og 15 prosent - noe større enn tidligere anslått.

Industriinvesteringer (inkl. bergverk). Sesongjustert. Prosentvis volumvekst fra foregående halvår, årlig rate.

	83-II	84-I	84-II
Utekonkurrerende	-21,8	42,4	71,2
Hjemmekonkurrerende	13,5	-8,9	70,3
Skjermet	12,0	7,7	-0,3
Industri og bergverk i alt	2,2	8,4	46,5
- bygn. og anlegg	13,3	-1,5	49,1
- maskiner og trsp.midler.	-2,8	13,5	45,3

Med unntak for skjermet industri, var det en klar oppgang i investeringene gjennom 1984. For industri i alt var veksten fra første

INVESTERINGER I INDUSTRIEN
1980=100. Sesongjusterte volumindekser.



til andre halvår hele 46,5 prosent, sesongjustert og regnet som årlig rate, mot 8,4 prosent fra andre halvår 1983 til første halvår 1984. Veksten i andre halvår 1984 fordelte seg likt på bygninger og anlegg og maskiner og transportmidler.

Beregninger for 1. kvartal 1985, foretatt på grunnlag av investeringstelingens anslag fra februar, peker i retning av at oppgangen fortsetter. Økningen er fortsatt størst i utekonkurrerende industri, særlig i de metallproduserende næringene, men også i hjemmekonkurrerende industri er det en betydelig investeringsvekst som har holdt seg forholdsvis stabil gjennom hele det siste året.

Disse foreløpige beregningene tyder på at den betydelige oppgangen i investeringene i maskiner og transportmidler har fortsatt, mens investeringene i bygninger og anlegg vokste med en noe lavere veksttakt. Nedgangen i veksttaket for bygningsinvesteringene kan ha sammenheng med spesielt gunstige værforhold i 4. kvartal i fjor, noe som

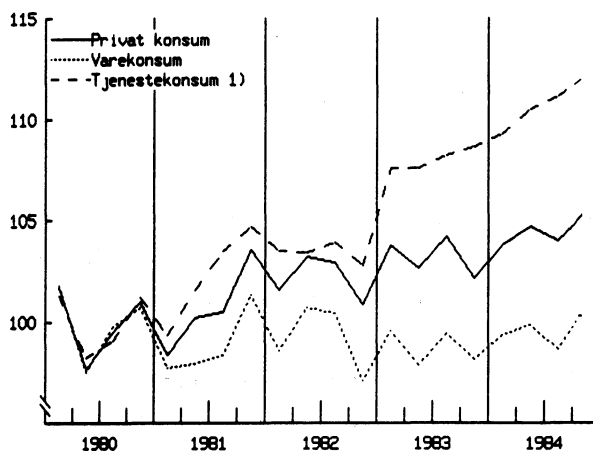
kan ha ført til høyere investeringsaktivitet for bygninger og anlegg enn sesongnormalt for dette kvartalet. Tilsvarende kan den relativt sterke kulda i januar i år ha ført til noe lavere aktivitet enn sesongnormalt. Investeringene i skjermet industri viser store svingninger, men hovedinntrykket er at investeringsutviklingen er svak og uten klare tegn til vesentlig økning.

Verdianslag for investeringene i hele 1985, gitt i 1. kvartal i år, viser en antatt økning for industrien totalt på 35 prosent, sammenliknet med tilsvarende anslag gitt i 1984. De anslagene ble imidlertid betydelig oppjustert i løpet av året. Korrigert for dette tyder oppgavene på en vekst i verdi fra 1984 til 1985 på om lag 30 prosent, noe som peker mot en volumvekst på rundt 25 prosent. Også i 1985 er det ventet størst økning for utekonkurrerende industri, og da særlig for aluminiumsindustrien. Selv om den sterke konjunkturoppgangen nå synes å ha flatet ut, er kapasitetsutnyttningen og lønnsomheten i sektoren høy, og bidrar til fortsatt investeringsoppgang. Også investeringene i hjemmekonkurrerende industri er antatt å øke betydelig, mens investeringene i skjermet industri fortsatt ventes å utvikle seg svakt. Den lave veksten i investeringene i skjermet industri kan skyldes at det private varekonsumet først tok seg opp mot slutten av fjoråret slik at etterspørselsimpulsene foreløpig ikke har gitt seg utslag i noen investeringsøkning.

PRIVAT KONSUM

Justert for normale sesongvariasjoner har privat konsum vært i klar vekst siden 3. kvartal 1984. Dette har trolig nær sammen-

PRIVAT KONSUM
1980=100. Sesongjustert.



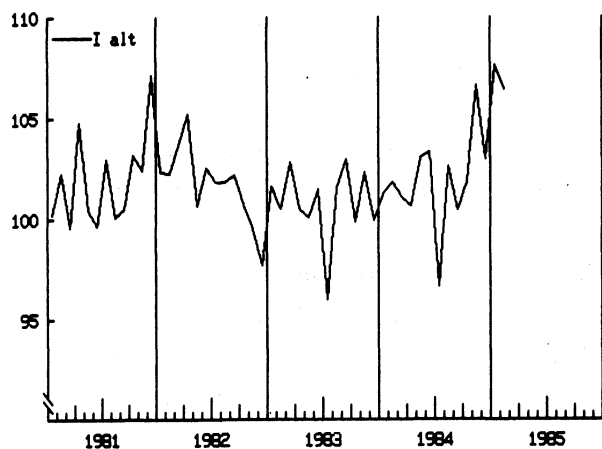
1) Omfatter ikke nordmenns konsum i utlandet.

heng med veksten i husholdningenes inntekter som fant sted i løpet av fjoråret. Ifølge nye anslag vokste husholdningenes disponible realinntekter med i overkant av 2 prosent fra 1983 til 1984 regnet som årsgjennomsnitt. Med en vekst i privat konsum på om lag 1 1/2 prosent ifølge nye anslag, impliserer dette at spareraten økte til vel 6 prosent i 1984 fra en rate på 5 1/2 prosent året før. Spareraten har vært i jevn vekst siden 1980.

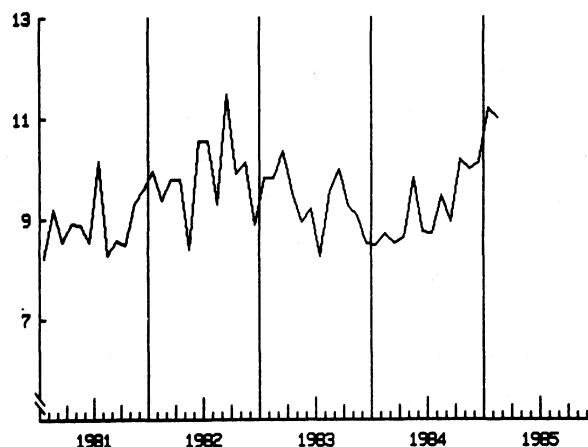
Veksten i husholdningenes disponible realinntekter har i første rekke sammenheng med en klart vekst i lønns- og trygdeutbetalingene. Regnet i nominelle kroner var det en økning i utbetalt lønn på 8,1 prosent fra 1983 til 1984. Mesteparten av denne veksten skyldes økt lønn pr. utført timeverk.

Både på grunn av vekst i utbetalingene av alderspensjon, barnetrygd og arbeidsløshets-trygd økte trygdeutbetalingene med 9,8 prosent fra 1983 til 1984 regnet i nominelle kroner. Ettersom lønnsveksten ble sterkere enn forutsatt da skatteopplegget for 1984

DETALJOMSETNING.
Sesongjustert volumindeks. 1979=100



REGISTRERTE NYE PERSONBILER.
1000 stk. Sesongjustert.



Inntekter og utgifter for husholdningene i 1983 og bidrag til vekst i disponibel realinntekt (DRI) fra 1983 til 1984.

	Milliarder 1983-kroner	Prosent bidrag til vekst i DRI	
	Nivå 1983	Økning 1984	
Inntekter: (+ bidrar positivt)			
Lønn	168,9	2,3	1,2
Driftsresultat	38,9	-0,3	-0,2
Renter	14,4	1,2	0,6
Stønader	63,1	1,9	0,9
Annet	4,4	0,7	0,3
Utgifter: (+ bidrar negativt)			
Direkte skatter			
og trygdepremier .	62,7	-0,0	-0,0
Renter	19,9	1,4	0,7
Annet	3,5	-0,1	-0,1
Disponibel inntekt .	203,6	4,5	2,2

ble vedtatt, førte skatteprogresjonen til at skattelettelsene eksklusive økningen i barnetrygden ikke ga noe positivt bidrag til veksten i disponibel realinntekt i 1984.

Det er i første rekke økningen i varekonsumet som har bidratt til økt privat konsum det siste halve året. Volumet av detaljomsetningen lå i tremånedersperioden desember 1984 til februar 1985 4,4 prosent over nivået i samme periode året før, og justert for normale sesongvariasjoner har så å si hele veksten funnet sted etter sommeren 1984. Spesielt har det vært en klar vekst i detaljomsetningen av motorkjøretøyer og bensin; tallet på registrerte nye personbiler var i januar og februar 1985 om lag 30 prosent høyere enn i de samme månedene av 1984. Det økte konsumet av motorkjøretøyer og bensin kan forklares ved at inntektsveksten har relativt sterk innflytelse på kjøp av denne typen varer samtidig som driftskostnadene for egne transportmidler har steget langt mindre enn den generelle prisstigningen. Det kan heller ikke ses bort i fra at

gunstigere finansieringsordninger har vært en medvirkende årsak til økningen i personbilsalget.

Inntektsveksten kombinert med en relativt gunstig prisutvikling kan trolig også forklare veksten i forbruket av drikkevarer og tobakk. Detaljomsetningen av andre inntektsfølsomme forbruksvarer har også vist en viss vekst det siste halvåret, årstiden tatt i betraktning. På grunn av den milde førjulsvinteren var forbruket av elektrisitet og brensel relativt lavt i 4. kvartal 1984.

Reduksjonen i boligbyggingen har ført til lavere vekst i boligtjenester enn det som var vanlig før om årene. Andre tjenester har derimot vært i klar vekst gjennom det

Privat konsum. Sesongjustert. Prosentvis volumvekst fra foregående halvår, årlig rate.

	83-II	84-I	84-II
Varer	0,2	1,6	0,2
- varige konsumvarer	-4,5	1,6	4,8
- andre varer	1,3	1,6	-0,8
Tjenester	1,6	2,7	3,3
- boligtjenester	2,9	3,2	1,8
- andre tjenester	0,9	2,4	4,1
Spesifisert innenlandsk konsum	0,7	2,0	1,1
+ Nordmenns konsum i utlandet	-7,4	-1,2	4,8
- Utlendingers konsum i Norge	7,9	-8,5	17,1
Privat konsum i alt	-0,1	2,1	1,0

siste året. Dette gjelder spesielt hotell- og restaurantbesøk, flyreiser og tele-tjenester. På grunn av økt bruk av personbil har forbruket av tjenester fra offentlige transportmidler gått tilbake.

En sterk nedgang i grensehandelen bidro til å trekke volumet av nordmenns konsum i utlandet nedover i 4. kvartal 1983 og første halvår av 1984. Men betydelig vekst i chartertrafikken, spesielt i andre halvår av 1984, har ført til at nordmenns konsum i utlandet nå er på vei oppover igjen.

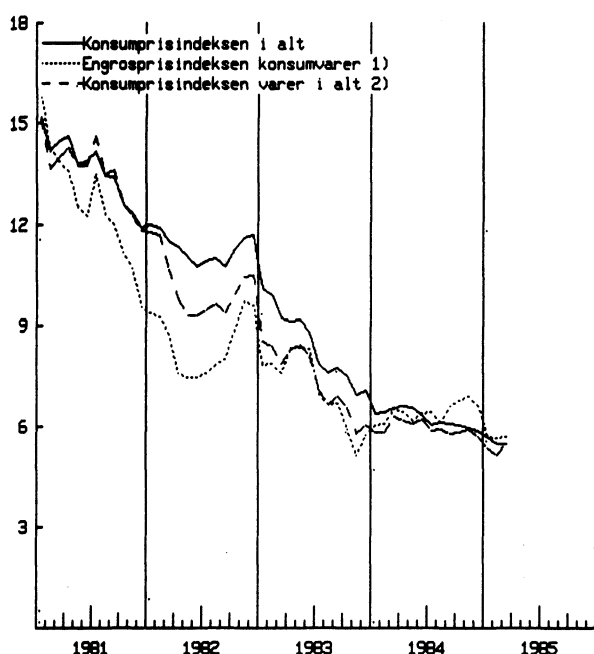
PRISER OG LØNNINGER

Konsumpriser

Den offisielle konsumprisindeksen, som steg 6,2 prosent på årsbasis i 1984, hadde en forholdsvis stabil veksttakt i andre halvår på i overkant av 6 prosent, sammenlignet med samme måned året før. De tre første månedene i 1985 falt tallet til henholdsvis 5,7 prosent i januar og 5,5 prosent i februar og mars.

En inndeling av konsumprisindeksen etter varegruppe, viser at prisstigningen er redusert for de fleste varegruppene. Spesielt gjelder dette "reiser og transport" og "bolig, lys og brensel" og "klær og skotøy". Prisstigningen for "klær og skotøy" falt fra 7,5 prosent i desember til 5,9 prosent i februar men steg igjen til 7,6 prosent i mars. For "reiser og transport" falt veksten i indekstallet fra 5,7 prosent i november, 5,1 prosent i desember til 4,2 i mars. Bakgrunnen for nedgangen i prisstigningen for "reiser og transport" er dels at

STIGNING I KONSUMPRISER
Prosent endring fra ett år tidligere.



1) Engrosprisindeksen for varer levert til konsum.
2) Konsumprisindeksen for varer omsatt gjennom detaljhandelen.

Konsumprisindeksen etter varegruppe. Prosentvis økning sammenlignet med samme periode 1984.

	Des. 1984	1.kv. 1985	Mars 1985
Totalt	5,9	5,6	5,5
- Andre varer og tjenester	3,7	3,9	3,8
- Bolig, lys og brensel ..	7,3	6,9	6,4
- Drikkevarer og tobakk ..	4,0	4,0	3,7
- Fritidssysler og utdanning	6,3	6,1	5,8
- Helsepleie	4,9	5,3	5,6
- Klær og skotøy	7,5	6,6	7,6
- Møbler og hush.artikler	4,8	4,7	4,6
- Matvarer	6,5	6,3	6,3
- Reiser og transport	5,1	4,2	4,2

reduserte oljepriser på verdensmarkedet har forplantet seg til Norge og dels redusert veksttakt i offentlig regulerte priser (bl.a. kollektivtransport). Nedgangen i posten "bolig, lys og brensel" skyldes også oljeprisfallet.

Grupperes konsumprisindeksen etter leveringssektor, viser særlig delindeksen for "andre norskproduserte konsumvarer påvirket av verdensmarkedet pga. konkurranse fra utlandet", en spesiell utvikling (delindeksen inkluderer bensin og fyringsoljer). Dette gjenspeiler fallet i oljeprisen i begynnelsen av 1985. Fra et novembertall på 6,3 prosent faller den til 4,1 prosent i desember og et gjennomsnittsnivå på 3,6 prosent i 1. kvartal.

Delindeksen for "tjenester med andre viktige priskomponenter enn lønn" inneholder for en stor del offentlig regulerte priser. Denne falt fra 5,4 prosent i desember til 3,5 prosent i gjennomsnitt for 1. kvartal. Siden offentlig regulerte priser for det meste blir endret ved begynnelsen av året, vil denne prisstigningskomponenten neppe representere noen fortsatt impuls i retning av lavere inflasjon gjennom 1985.

I begynnelsen av 1985 er det tegn til impulser fra importprisene i retning av stabilisert eller økt prisstigning. Delindeksen for "importerte konsumvarer i alt" hadde en gjennomsnittlig veksttakt i første kvartal på 5,4 prosent, det samme som i desember. Men veksttaket ser ut til å øke, og var i mars på 5,8 prosent. Dette kan være en effekt av at den sterke importprisveksten gjennom 1984 nå begynner å slå igjennom i konsumprisene. Hvis ikke oljeprisene hadde falt, ville prisimpulsen fra denne kompo-

nenten vært sterkere.

Halvdelen av nedgangen i prisstigningen fra utgangen av 1984 til 1. kvartal 1985 kan trolig tilskrives utviklingen i de offentlige regulerte prisene. Bidraget fra reduserte oljepriser utgjør trolig om lag halvparten av dette igjen.

Lønninger

Sterk lønnsglidning, særlig mot slutten av året, førte til at lønnsveksten i 1984, både for mannlige og kvinnelige arbeidere i industri ble så høy som 8,4 prosent på årsbasis. Pga. økt kvinneandel i arbeidsstyrken, ble imidlertid lønnsveksten for menn og kvinner samlet 7,9 prosent, siden kvinnene gjennomgående har lavere lønn enn menn. For funksjonærer i industrien lå lønnsveksten noe høyere enn dette. I de tjenesteytende sektorer var lønnsveksten gjennomgående lavere enn i industrien. Lavest var veksten i stat og kommune samt bank og forsikring. Også bygg og anlegg har hatt svak lønnsvekst i 1984 sammenlignet med industrien, noe som må sees i sammenheng med lav lønnsomhet i bransjen pga. nedgangen i boligbyggingen de siste årene.

Bakgrunnen for den sterke lønnsveksten i industrien i 1984 var konjunkturoppgangen på verdensmarkedet, som bedret lønnsomheten i de tradisjonelle eksportnæringene og ga grunnlag for større lønnstillegg i de lokale forhandlingene. Økt bruk av overtid i 1984 har også gitt økt vekst i gjennomsnittlig utbetalt timelønn, ettersom overtid betales med høyere satser enn ordinær arbeidstid.

Vekst i årslønn fra foregående år, Prosent.

	1983	1984
Arbeidere i industri.....	8,3	7,9
Funksjonærer i industri	9,1	8,0
Arbeidere i bygg og anlegg .	7,3	6,3
Varehandel	8,5	8,2
Hotell og restaurant.....	6,4	7,7
Utenriks sjøfart	10,0	6,0
Bank	8,6	6,5
Forsikring	9,6	5,6
Stat	7,6	6,5
Kommune	9,0 1)	..
- Menn	6,7 2)
- Kvinner	6,9 2)
Forretningsmessig tjenesteyting	11,2	9,0

1) Ekskl. skoleverket.

2) 1. oktober 1983 til 1. oktober 1984.

Kilde: Beregningsutvalget og Statistisk Sentralbyrå.

På årsbasis bidro økt bruk av overtid til en lønnsvekst på 0,5 prosent. Effekten av økt overtid ble redusert i 2. halvår.

Også innenfor industrien har det vært betydelig forskjeller i lønnsvekst mellom næringene. Sterkest lønnsvekst har det vært i de tradisjonelle eksportnæringene elektrokjemisk industri og bergverk. Treforedling danner et lite unntak her. Lønnsveksten i hjemmekonkurrerende industri ligger jevnt over lavere enn for eksportindustrien.

Det knytter seg ofte interesse til fordelingen av den totale lønnsvekst på tariff-tillegg og lønnsglidning. Fordelingen i 1984

Lønnsvekst i de 3 første kvartaler 1984 sammenlignet med de 3 første kvartaler 1983. (Voksne menn)

	Prosent
Bergverk	10,3
Næring og nytelse	8,2
Treforedling	8,2
Grafisk	10,8
Kjemisk industri	8,0
Mineralbearbeid. industri	6,6
Elektrokjemisk industri	10,7
Jern og metall i alt	7,8

Kilde: N.A.F.

sett under ett var om lag som gjennomsnittet i de fire foregående år.

På grunn av den sterke lønnsglidningen i andre halvår 1984 lå lønnsnivået for voksne menn i industrien ved utgangen av 1984 (overhenget) hele 3,7 prosent høyere enn årsgjennomsnittet.

Tariffoppgjøret mellom LO og N.A.F. våren 1985 ble avgjort ved forhandlinger avsluttet den 28/3 uten at riksmeklingsmannen deltok. Resultatet kan sies å være historisk idet det ikke ble gitt noen generelle tillegg ved oppgjøret. Bare rundt 10.000 av LO's 350.000 medlemmer innenfor LO-N.A.F. området fikk lønnsøkninger som følge av tariffoppgjøret. Lavtlønnsordningen, med tillegg til grupper som ikke har hatt lønnsglidning pr. 15. oktober, ble imidlertid opprettholdt.

LO's krav ved oppgjøret var at kjøpekraften skulle opprettholdes. Med et overheng på 3,7 prosent og uten noe generelt tillegg,

Fordeling av total lønnsvekst på tariff-tillegg og lønnsglidning i industri, bygg og anlegg, transport og oljevirkosomhet (ekskl. overtid).

		(1)	(2)	(3)
		Tariff-	Lønns-	(2) i pro-
		messig	glid-	sent av
		økning	ning	(1) + (2)
1983	1	5,5	6,3	53
	2	1,2	5,8	83
	3	1,1	6,2	85
	4	1,0	5,1	82
1984	1	1,0	5,2	85
	2	2,9	4,4	59
	3	3,0	5,0	63
	4	3,0	5,7	66

Kilde: N.A.F./ Beregningsutvalgets vårrapport.

er det tilstrekkelig at lønnsglidningen bidrar til årslønnsveksten med ca. 2 prosent for at timelønningene skal øke i takt med konsumprisindeksen. Partene antok at prisstigningen vil bli på mellom 5,5 og 6 prosent. En glidning som bidrar med 2 prosent til veksten på årsbasis innebærer en glidning på 4 prosent fra 1. kvartal til 4. kvartal 1985. Selv om lønnsglidningen i 1985 blir noe lavere enn i 1984, vil den trolig bli stor nok til å gi reallønnsvekst også i år.

Det er trolig at lønnsveksten i utekonkurierende industri vil avta utover i 1985 pga. avmatningen av konjunkturoppgangen for vareeksporten. Samtidig vil aktiviteten i hjemmekonkurierende og skjermet industri ta seg opp pga. økt innenlandsk etterspørsel.

Dette kan føre til økt lønnsglidning i disse næringene og dermed redusere de lønnsforskjeller som ble skapt gjennom 1984.

Den 11. april ble også partene i lønnsoppgjøret for offentlig sektor enige om ny tariffavtale. Tariff tilleggene ble 4,5 prosent fra 1. mai og med beregnede normerings- og justeringsforhandlinger ble partene enige om en ramme for årslønnsveksten på 6,6 og 6,7 prosent for h.h.v. stat og kommune.

UTENRIKSØKONOMI

Tradisjonell vareeksport

Volumet av den tradisjonelle vareeksporten (alle varer utenom råolje, naturgass, skip og oljeplattformer) steg kraftig fra bunnpunktet i 3. kvartal 1982. Eksportoppgangen ble i den første tiden delvis motsvart av lagernedbygging. Etter et toppunkt i 1. kvartal 1984 falt det sesongjusterte eksportvolumet noe i 2. kvartal, for deretter å ta seg betydelig opp gjennom de to siste kvartalene i 1984. Avmatningen ved inngangen til 1984 skyldtes først og fremst en forbigående svikt i samlet eksport fra utekonkurierende industri. Tendensen ved inngangen til 1985 kan tyde på en ny, og denne gang noe kraftigere, svikt for de samme varegruppene. Dette kan være en indikasjon på at en konjunkturtopp for disse varene er i ferd med å bli passert, men det er ikke mulig å avgjøre dette på det nåværende tidspunkt.

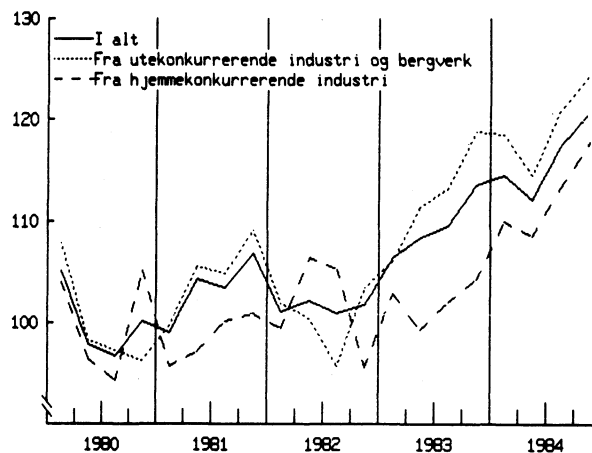
Veksten i eksportvolumet gjennom 1983 og deler av 1984 må særlig sees i sammenheng med konjunkturoppgangen i USA og den sterke stigningen i dollarkursen. Disse faktorene

førte til en sterk økning i det amerikanske importvolumet. Verdien av norsk eksport av tradisjonelle varer til USA var i 1984 40 prosent høyere enn året før, og nesten en femtedel av eksportveksten fra 1983 til 1984 gikk til USA. Konjunkturoppgangen i andre deler av OECD-området bidro også til økningen i volumet av den tradisjonelle vareeksporten, men for disse områdene sett under ett var veksttakten klart lavere. Den tradisjonelle vareeksporten til Japan økte imidlertid spesielt mye, i 1984 var verdien av eksporten til Japan hele 70 prosent høyere enn året før.

Mye tyder på at veksttakten i USA vil avta gjennom 1985, og sammen med den ustabile dollarkursen i 1. kvartal i år gjør dette utsiktene for norsk eksport av tradisjonelle varer noe usikre.

Eksportvolumet av varer levert fra utekonkurierende industri og bergverk økte kraftig fra bunnpunktet i 3. kvartal 1982. Disse varene utgjør en stor del av samlet tradisjonell vareeksport. Konjunkturforløpet for eksport fra utekonkurierende industri og

EKSPORT AV TRADISJONELLE VARER ETTER LEVERENDE SEKTOR
Sesongjustert volumindeks. 1980=100.



Eksport av tradisjonelle varer etter leverende sektor. Sesongjustert. Prosentvis volumvekst fra foregående halvår, årlig rate.

	83-II	84-I	84-II
Jordbruk, skogbruk			
og fiske	40,8	2,8	-0,9
Utekonk. industri			
og bergverk	14,1	0,8	10,5
Hjemmekonkurrerende			
industri 1).....	4,0	12,2	11,7
Skjermet industri	-6,4	-4,9	6,0
Elektrisk kraft	-0,8	-50,0	-7,5
Tradisjonell vareeksport			
i alt	8,4	2,5	9,8

1) Utenom skip og oljeplattformer.

bergverk bestemmer derfor i betydelig grad forløpet for samlet eksport av tradisjonelle varer. Utviklingen gjennom 1983 og 1984 var imidlertid, ifølge sesongjusterte volumtall, mindre jevn for eksport fra utekonkurrerende industri og bergverk enn for samlet tradisjonell vareeksport. Fra 1983 til 1984 vokste eksportvolumet sterkest for kjemiske råvarer, treforedlingsprodukter og enkelte metaller. Foreløpige volumanslag for 1. kvartal i år kan tyde på at oppgangen er over for eksport av varer levert fra utekonkurrerende industri og bergverk.

Eksport av treforedlingsprodukter økte betydelig gjennom 1983 og store deler av 1984. Eksportveksten var i første rekke sterk for papir og papp. Salget av papir og papp til USA økte spesielt mye. Beregninger kan tyde på at norske produsenter de to siste årene

har gjenvunnet markedsandeler som gikk tapt fra 1980 til 1982.

Veksten i volumet av metalleksporten fra 1983 til 1984 var spesielt sterk for ferrolegeringer, nikkel og kopper. Volumet av aluminiumseksporten endret seg derimot lite i samme periode. Eksportvolumet av ferrolegeringer økte sterkt gjennom 1983, men endret seg lite gjennom 1984. For ferrosilisium har norsk eksport i de siste årene vokst betydelig sterkere enn verdenshandelen, og eksportvolumet var i 1984 23 prosent høyere enn året før. Også den registrerte eksportprisen for ferrosilisium økte betydelig gjennom 1983 og 1984. Kombinasjonen av sterk volumvekst og sterk prisvekst gjorde seg gjeldende også for eksport av nikkel. Eksportvolumet av kopper var i 1984 hele 32 prosent høyere enn året før. Den registrerte eksportprisen for kopper var imidlertid noe lavere i 1984 enn året før. Volumet av aluminiumseksporten tok til å øke sterkt i siste del av 1982, men endret seg lite gjennom 1983. Eksportvolumet var særlig høyt i 1. kvartal 1984, men falt deretter betydelig. Fra 3. til 4. kvartal 1984 økte imidlertid eksportvolumet noe. Den registrerte eksportprisen for aluminium nådde en topp på 12.300 kroner pr. tonn i juni 1984, og falt deretter betydelig. Erfaringsmessig pleier den registrerte eksportprisen for aluminium å utvikle seg på samme måte som den internasjonale aluminiumsprisen (registrert ved London Metal Exchange), men slik at vendepunktene for den registrerte eksportprisen opptrer om lag et halvt år etter de tilsvarende vendepunktene for prisen internasjonalt. Den internasjonale aluminiumsprisen falt fra begynnelsen av 1984 og fram til september, men steg deretter til et stykke inn i 1985. Fra

begynnelsen av mars i år har imidlertid den internasjonale aluminiumsprisen falt betydelig.

Eksportvolumet av varer levert fra hjemmekonkurrerende industri (utenom skip og oljeplattformer) økte kraftig gjennom 1983 og 1984. Foreløpige tall for 1. kvartal i år tyder på at denne utviklingen fortsetter. Fra 1983 til 1984 vokste eksportvolumet sterkest for kjemiske og mineralske produkter og trevarer, men eksportvolumet av verkstedprodukter vokste også betydelig.

For møbler, som utgjør en betydelig del av norsk trevareeksport, var eksportvolumet i 1984 24 prosent høyere enn året før. Det var spesielt leveranser til USA som økte mye, noe som må sees i sammenheng med møbelindustriens økte markedsføringsinnsats på det amerikanske markedet og den sterke amerikanske konsumveksten kombinert med revalueringen av dollaren. Møbelindustrien er nå i ferd med å øke sin markedsføringsinnsats også på andre markeder enn det amerikanske. Det er grunn til å tro at den gunstige eksportutviklingen for møbler vil fortsette i 1985.

For maskiner og transportmidler gikk eksportvolumet noe ned fra 1982 til 1983, og endret seg lite gjennom 1983 og begynnelsen av 1984. Gjennom andre halvår i fjor var imidlertid eksportveksten klart tiltakende, noe som medførte en økning i eksportvolumet med om lag 7 prosent fra 1983 til 1984. Oppsvinget i eksportvolumet må sees i sammenheng med omslaget i investeringene hos noen av våre viktigste handelspartnere. Spesielt økte eksporten av maskiner og transportmidler til Storbritannia mye. I 1984 var verdien av eksporten til Storbritannia 57

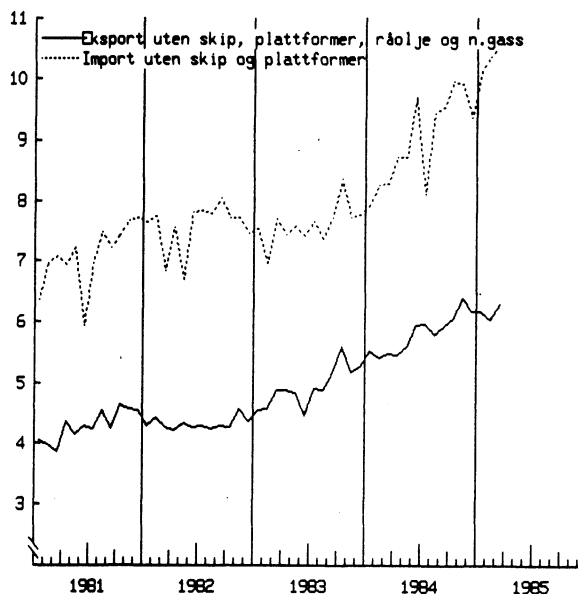
prosent høyere enn året før. Etter tilgangen på eksportordrer å dømme er utsiktene gode for fortsatt betydelig vekst i eksporten av maskiner og transportmidler.

Også for en del andre varer levert fra hjemmekonkurrerende industri, bl.a. bildeler, fritidsbåter og telekommunikasjonsutstyr, økte eksporten kraftig fra 1983 til 1984.

Eksportvolumet av varer levert fra skjermet industri falt betydelig gjennom store deler av 1983. Denne utviklingen snudde imidlertid i begynnelsen av 1984, og eksportvolumet steg betydelig gjennom året.

Eksport av varer levert fra jordbruk, skogbruk og fiske har utviklet seg svært forskjellig fra eksport av industrivarer. Eksportvolumet økte kraftig fra tidlig i 1980 og fram til 4. kvartal 1983. Etter å ha avtatt noe gjennom store deler av 1984, økte eksportvolumet igjen helt mot slutten av

UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER.
Sesongjusterte verditall. Milliarder kroner.



året, men tendensen ved inngangen til 1985 tyder ikke på noen ny oppgang i eksporten av varer levert fra jordbruk, skogbruk og fiske.

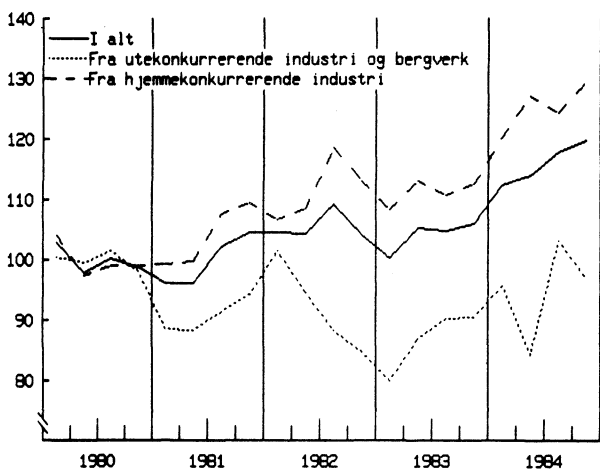
Fisk og fiskevarer utgjør en stor del av samlet eksport fra skjermet industri, jordbruk, skogbruk og fiske. Eksportvolumet av fisk og fiskevarer var i 1984 vel 7 prosent høyere enn året før. Til sammenlikning økte eksportvolumet med 18 prosent fra 1982 til 1983, noe som i første rekke skyldtes økt eksport av reker og oppdrettsfisk.

Tradisjonell vareimport

Volumet av den tradisjonelle vareimporten (alle varer utenom råolje, skip og oljeplattformer) økte betydelig gjennom 1983 og 1984. Tendensen ved inngangen til 1985 tyder på fortsatt betydelig importvekst.

Veksten i importvolumet gjennom 1983 og 1984 skyldtes i stor grad vekst i investeringene. I 1984 var verdien av import til inves-

IMPORT AV TRADISJONELLE VARER ETTER LEVERENDE SEKTOR
Sesongjustert volumindeks. 1980=100.



teringer (utenom skip og oljeplattformer) 23 prosent høyere enn året før. Den økte importen til investeringer (utenom skip og oljeplattformer) er hovedårsaken til at importvolumet av maskiner og transportmidler i 1984 var 28 prosent høyere enn året før. Tendensen ved inngangen til 1985 tyder på at den sterke veksten i importvolumet av maskiner og transportmidler har fortsatt. Importvolumet av varer levert fra hjemmekonkurrerende industri viser en betydelig sterkere trendmessig vekst gjennom 1984 enn

Import av tradisjonelle varer etter leverende sektor 1)2). Sesongjustert. Prosentvis volumvekst fra foregående halvår, årlig rate.

	1983-II	1984-I	1984-II
Jordbruk, skogbruk og fiske	28,4	-5,3	-21,3
Utekonk. industri og bergverk	17,5	-1,2	23,7
Hjemmekonkurrerende industri 3)	1,6	22,9	5,3
Skjermet industri ..	0,5	-3,1	25,8
Elektrisk kraft	-56,4	47,0	142,4

Tradisjonell vare-

import i alt 1) ... 6,0 14,5 8,4

- 1) På grunn av avvikende vareinndeling i det kvartalsvise nasjonalregnskapet er det ikke fullt samsvar mellom begrepet "tradisjonelle varer" i denne tabellen og posten "andre varer" i utenriksregnskapet.
- 2) "Leverende sektor" bygger på en inndeling for tilsvarende norsk produksjon.
- 3) Utenom skip og oljeplattformer.

importvolumet av varer levert fra utekonkur-
rerende industri og bergverk. Dette må sees
i sammenheng med den sterke investerings-
veksten gjennom året.

Verdien av import til vareinnsats økte også
betydelig, og var i 1984 18 prosent høyere
enn året før. Den økte importen til
vareinnsats må sees i sammenheng med den
sterke produksjonsveksten i utekonkur-
rerende industri, som for en stor del er basert på
importerte råvarer. Den nære sammenhengen
mellom produksjon i utekonkur-
rerende indu-
stri og import av råvarer forklarer dessuten
hvorfor volumutviklingen gjennom 1983 og
1984 for import av varer levert fra utekon-
kurrerende industri og bergverk hadde flere
fellestrekk med den tilsvarende eksport-

utviklingen.

Driftsbalansen

Foreløpige tall for utenriksregnskapet for
1984 viser et overskudd på driftsregnskapet
på 26,3 milliarder kroner, mot 15,0 milli-
arder kroner i 1983. Overskuddet på vare-
og tjenestebalansen økte fra 32,3 milliarder
kroner i 1983 til 43,4 milliarder kroner i
1984. For handel med varer utenom råolje,
naturgass, skip, oljeplattformer og direkte
eksport/import ved oljevirksomhet, økte
underskuddet fra om lag 30 milliarder kroner
i 1983 til om lag 37 milliarder kroner i
1984.

ØKONOMISK-POLITISK KALENDER FOR 1.KVARTAL 1985

JANUAR

14. Statoil vedtar nytt midlertidig system for fastsettelse av råoljepriser; det vil ikke lenger være noen offisiell råoljepris, men selskapet skal forhandle med kundene om individuelle priser som vil bli hemmeligholdt.

14. Den britiske sentralbanken innfører en diskonto på 12 prosent. Diskontosatsen for pund har vært suspendert siden august 1981. Rentesatsene hos britiske banker øker umiddelbart.

16. Ca. 1.200 LO-organiserte i Norsk Hydro går til streik. 19/1 permitteres rundt 2.000 Hydro-ansatte. 25/1 gjenopptas arbeidet etter at Regjeringen vedtar å bruke tvungen lønnsnemd.

18. Regjeringen vedtar en "pengepolitisk pakke" som innebærer:

- økning av primærreservekrav for sørnorske forretnings- og sparebanker fra 10 til 11 prosent
- økning av primærreservekrav for sørnorske finansieringsselskaper fra 7 til 11 prosent
- nedsettelse av rente på 90-dagers statskasseveksler fra 10,25 til 8,25 prosent
- opphevelse av bankenes plasseringsplikt i obligasjoner
- plasseringsplikten for livsforsikrings-

selskaper og private og offentlige pensjonsfond settes lik null

- utleggelse av statssertifikater til 12,5 prosents rente for dermed også å senke pengemarkedsrenten. Ved utløpet av tegningstiden var det kommet inn tegninger for 202 millioner kroner.

23. Yrkesorganisasjonenes Forhandlingssammenslutning (YF) og Sammenslutningen av akademikerforeninger i kommunene (SAK) inngår forhandlinger utifra en klausul i 1984-oppgjøret om at nye forhandlinger kunne optas dersom kommuneansatte fikk en mindre lønnsutvikling i forhold til privat sektor fra 1/5-84 til 31/12-84. Forhandlingene fører til at alle kommuneansatte igjen får samme lønnsregulativ fra 1/3-85.

25. Regjeringen gir 7 utenlandske banker tillatelse til å etablere bankvirksomhet i Norge.

28. Styret i Den norske Bankforening vedtar å innføre gebyr på 3 kroner pr. sjekktransaksjon og girooverføring (med unntak for 4 sjekker pr. måned på lønnskonti) fra 1. juli. 25/3 avviser regjeringen dette samarbeidet om minstepriser.

30. OPEC's oljeministtermøte i Genève reduserer grunnprisen på arabisk lettolje for annen gang i kartellets historie. Prisen

senkes fra \$29 til \$28 pr. fat, slik at prisforskjellen på arabisk tung- og lettolje blir på ca. \$2,40 pr. fat. Samtidig slutter OPEC å benytte arabisk lettolje som referansepris.

31. Omsetningen på Oslo Børs er 162,4 millioner kroner. Dette er den høyeste omsetning som noen gang er registrert på én dag.

FEBRUAR

8. Staten og arbeidstakerorganisasjonene oppnår enighet om justeringsoppgjøret for de statsansatte. Totalt var det 380 millioner kroner til fordeling. Etterbetaling skjer fra 1/8 1984.

8. Samferdselsdepartementet legger fram St. melding nr. 48 (1984-85) Om Televerkets videre organisering og virkemåte. Meldingen foreslår en omorganisering av Televerket slik at dets monopol i prinsippet avsluttes ved abonnentens husvegg. For brukerutstyr foreslås det innført konkurranse; den delen av Televerket som skal engasjere seg her foreslås skilt ut som egen aksjeselskap under Televerket. Televerkets forvaltningsoppgaver foreslås skilt ut og lagt til et eget organ under Samferdselsdepartementet for å sikre forvaltningsmessig nøytralitet når Televerket engasjerer seg i konkurransevirkosomhet.

8. Forbruker- og Administrasjonsdepartementet legger fram St. melding nr. 50 (1984-85) Om familiepolitikken. Regjeringen går blant annet inn for en gradvis oppbygging av et småbarnstillegg i barnestrygden, utvidelse av fødselspermisjon med lønn fra 18 til 20 uker og økning av fødselspenger for hjemmевærende fra ca. 3

500 til 6 000-6 500 kr.

10. Den britiske regjering avviser avtalen om kjøp av Sleipnergass til en verdi av rundt 200 milliarder kroner under henvisning til oppjustering av anslagene for egne gassreserver.

19. Statoil tildeles operatøransvaret for en blokk på nederlandsk kontinentalsokkel. Dette er selskapets første operatørproppgave utenfor Norge.

26. Målt i norsk valuta når dollaren sin høyeste verdi i dette kvartal, kr. 9,88.

MARS

1. Regjeringen tildeler 11 utvinningstillatelser i 9. konsesjonsrunde på norsk kontinentalsokkel. Disse er fordelt med 4 tillatelser i Nordsjøen, 3 på Haltenbanken og 4 på Tromsøflaket. 2 av tillatelsene på Tromsøflaket omfatter 2 blokker hver. Statoil og Norsk Hydro er utpekt som operatør for 3 tillatelser hver, og de utenlandske selskapene Agip, Conoco, Elf, Esso og Shell er utpekt som operatører for 1 tillatelse hver.

1. Regjeringen foreslår å bevilge 100 millioner kroner til Horten Verft for å dekke statens andel på 25 prosent fra akkordoppgjøret høsten 1984. I tillegg foreslås et ansvarlig lån på 10 millioner kroner til Horten Verft. Beløpet skal ved refinansiering omgjøres til aksjekapital.

15. Kultur- og vitenskapsdepartementet legger fram St. melding nr. 60 (1984-85) Om forskningen i Norge. I statsbudsjettet for 1985 pekte regjeringen på 4 vekstrettede

områder for økt forsknings- og utviklingsinnsats (FoU): Informasjonsteknologi, havbruk, materialforskning og offshoreteknologi. Regjeringen mener at i tillegg til og delvis sammenfallende med disse områdene bør det satses på fem hovedområder for norsk forskning generelt:

- informasjonsteknologi/telematikk
- bioteknologi
- forsknings knyttet til olje- og gassvirksomheten
- organisasjon, ledelse og styringssystemer
- tradisjons- og kulturformidlende forskning.

Norges totale FoU-innsats regnet i forhold til nasjonalproduktet ligger omtrent midt på OECD's skala. Totalt ble det i Norge i 1984 brukt omlag 6,5 milliarder kroner til FoU, dvs. i underkant av 1,5 prosent av bruttonasjonalproduktet. Regjeringen mener at Norges totale FoU-innsats må fortsette å vokse.

19. Stortinget vedtar endring i sparebankloven som muliggjør fusjon mellom Fellesbanken og Oslo-Akershus Sparebank. Fusjonen trer i kraft 14/10 d.å.

22. Regjeringen legger fram St. melding nr. 83 (1984-85) Langtidsprogrammet 1986-1989, og fremhever det som en hovedutfordring å skape flere arbeidsplasser gjennom økonomisk vekst. Det antydes et behov for å innpasse 20.000-30.000 arbeidssøkere pr. år i arbeidslivet, noe som svarer til en årlig vekst i antall sysselsatte personer på 1-1 1/2 prosent.

Med de forutsetninger som er lagt til grunn blir bruttonasjonalproduktet utenom olje og sjøfart beregnet til å vokse med 2,5 prosent pr. år i programperioden, medregnet

oljevirkosomhet og sjøfart blir veksttakten anslått til 3,3 prosent årlig. Sysselsettingen målt i årsverk antas å øke med 0,7 prosent pr. år.

Det knytter seg stor usikkerhet til petroleumsinntektenes størrelse i tiden framover, og det understrekes behov for frikobling mellom inntjening og bruk av petroleumsinntektene: Meldingen legger fram en skisse til et petroleumsfond hvor oljeinntektene bokføres og hvor den delen av oljeinntektene som skal anvendes overføres til statskassen og inntektsføres på statsbudsjettet.

22. Miljøverndepartementet legger fram St. melding nr. 63 (1984-85) Om samlet plan for vassdrag. Siktemålet med planen er å få en mer samlet, nasjonal forvaltning av vassdragene. I planen er vurdert vannkraftprosjekter som tilsvarer en kraftmengde i underkant av 40 milliarder kilowatt midlere årsproduksjon (40 TWh). Prosjekter svarende til 11 TWh kan alle konsesjonsbehandles straks. Basert på de tekniske utbyggingsløsninger som hittil er vurdert, anses nær halvparten av prosjektene (19 TWh) som ikke aktuelle for kraftutbygging p.g.a. meget stor konfliktgrad med andre brukerinteresser og/eller høye utbyggingskostnader.

28. LO og NAF kommer til enighet om lønnsoppgjøret i privat sektor etter 3 dagers forhandlinger. Det forelå ingen krav om generelle lønnstillegg, men det gis særskilte tillegg (0,90-1,35 kr. pr. time) til ca. 10 000 ansatte i næringer som har blitt hengende mest etter lønnsmessig.

29. Regjeringen sanksjonerer ny avtale om samarbeid mellom Norsk Jernverk A/S og Elkem A/S. Iflg. den nye avtalen overtar Jern-

verket Christiania Spigerverk A/S fra Elkem. Elkem går inn med 20 prosent eierandel i Jernverket. Det etableres et utviklings-selskap, Polarstål I/S, der Elkem og Jernverket eier halvparten hver. Hvis ny stål-prosess lykkes slik at det frigjøres kraft

ved Jernverket, skal Elkem ha preferanser som Jernverkets samarbeidspartner.

29. Regjeringen fremmer forslag om å gjøre renter på avbetalingskjøp fradragsberettiget i inntekt f.o.m. inntektsåret 1985.

MARKEDSINDIKATORER FOR NORSK EKSPORT

av

Nils-Henrik Mørch von der Fehr og Gunnar Sollie

1. INNLEDNING

Etterspørselen etter norske eksportprodukter avhenger blant annet av aktivitetsnivået i utlandet. Statistisk Sentralbyrå har derfor konstruert markedsindikatorer som benyttes i den løpende konjunkturovervåkingen. I tillegg inngår disse indikatorene i flere av Byråets makroøkonomiske modeller. Denne artikkelen viser hvordan markedsindikatorerne konstrueres. Vi vil først omtale prinsippene for beregningene. Deretter analyserer vi samvariasjonen mellom utviklingen i indikatorene og i norsk eksport. Til slutt presenteres anslag for indikatorene for de kommende år basert på prognoser fra LINK. (LINK er et internasjonalt økonomisk modell-samarbeid hvor det blant annet utarbeides prognoser for makroøkonomiske hovedstørrelser i endel land. Se nærmere omtale i Biørn og Jensen (1984)).

2. LAND OG VARER

Det konstrueres markedsindikatorer for fire varegrupper:

- næringsmidler og bekledningsvarer mm.
- trevarer og grafiske produkter mm.
- råvarer fra bergverk og industri (utenom

olje og gass).

- maskiner og metallvarer mm.

Indikatorene beregnes på grunnlag av nasjonalregnskapstall for konsum og investeringer for åtte av Norges viktigste handelspartnere. Landene er valgt ut etter deres betydning som mottakere av norske eksportvarer.

Det framgår av tabell 1 at for de fire varegruppene er Sverige, Storbritannia og Vest-Tyskland de viktigste norske eksportmarkedene. De åtte landene i øverste del av tabellen er de som inngår i beregningsopplegget for markedsindikatorerne. For sammenligningens skyld har vi tatt med noen andre land og landgrupper. Tallene viser blant annet at eksporten til Finland av de fire varene var større enn den var til Italia i 1980. Dette er imidlertid forhold som endrer seg fra periode til periode og for å begrense omfanget av beregningene har vi foreløpig valgt å se bort fra Finland.

3. PRINSIPPER FOR BEREGNINGENE

Markedsindikatorerne er basert på data for

Tabell 1. Norsk eksport fordelt etter land og varegrupper, 1980. Millioner kroner

	Næringsmidler og beklednings- varer mm.	Trevarer og grafiske produkter mm.	Råvarer fra berg- verk og industri (ekskl. olje og gass)	Maskiner og metallvarer mm.	Totalt
Danmark	391	435	2 141	577	3 544
Frankrike	361	137	1 054	266	1 818
Italia	427	34	671	150	1 282
Nederland	99	331	2 044	279	2 753
Storbritannia .	886	493	4 027	527	5 933
Sverige	1 390	1 212	2 924	1 979	7 505
USA	537	371	1 134	436	2 478
Vest-Tyskland .	386	516	4 835	616	6 353
Finland	425	146	465	392	1 428
Japan	183	40	295	152	670
Canada	36	28	145	109	318
Belgia	61	101	563	117	842
OECD forøvrig .	477	408	1 208	575	2 668
COMECON	179	109	836	166	1 290
Totalt	7 278	4 850	25 216	7 322	44 666

sluttleveringer. Det betyr at utgangspunktet for beregningene er leveranser av varer til privat konsum, boliginvesteringer og investeringer utenom boliger. Vi har dermed sett bort fra privat konsum av tjenester, offentlig konsum og eksport. For offentlig konsums vedkommende er begrunnelsen at vi antar at bare en ubetydelig del av de varene som forbrukes av offentlig forvaltning er importert. Det samme gjelder for privat konsum av tjenester. Å se bort fra eksport er en sterk forenkling som er

foretatt fordi det i betydelig grad begrenser omfanget av beregningene (se Tveitereid og Lædre (1981)).

Indikatorene er ment å gi svar på spørsmål av følgende type: Hvis privat konsum i Sverige øker med 100 millioner dollar (for å kunne summere størrelser fra flere land omregnes alle tall til felles valuta), hvor stor blir da den norske eksportmarkedsveksten for råvarer (utenom olje og gass)? Vi skal i det følgende se hvordan dette

beregnes.

For å regne ut hvor mye innsats av en vare som er nødvendig for å frambringe en enhet av en sluttleveringskategori, benyttes det en kryssløpsmodell. I prinsippet burde vi ha benyttet én kryssløpsmodell for hvert av landene. For å forenkle beregningsopplegget har vi imidlertid regnet med lik kryssløpsstruktur i alle land. Kryssløpskoeffisientene, som er beregnet utfra norske data, forutsettes konstante. Vi antar altså at sammensetningen av vareleveransene til de tre sluttleveringskategoriene ikke endrer seg over tid. Dette er ikke en så urimelig forutsetning som det kan synes ved første øyekast. Vi ser her på store varegrupper og ikke enkeltvarer, og fordelingen av varegrupper vil ha en tendens til å være mer stabil over tid enn fordelingen av enkeltvarer.

Det framgår av tabell 2 at produksjonen av næringsmidler i det vesentlige er avhengig av sluttleveringer til konsum, mens produksjonen av trevarer og grafiske produkter knytter seg mer jevnt til alle de tre sluttleveringstypene, likevel med størst koeffisient for investeringer i boliger. Råvarer inngår i alle sluttleveringene, størst er koeffisienten for investeringer i boliger. Maskiner og metallvarer har klart den største koeffisienten for leveranser til investeringer i maskiner.

Som nevnt regnes ikke privat konsum av tjenester med i modellen, og det private konsumet spesialbehandles derfor ved at det reduseres med 40 prosent i beregningene for å ta hensyn til at det bare er konsum av handelsvarer som er av interesse. Korrekksjonen er basert på vurderinger av sammen-

Tabell 2. Samlet etterspørselsøkning fra vareinnsats og sluttleveringer (i dollar) for de enkelte varegrupper ved 1 dollars økning i de forskjellige sluttleveringene 1)

	Privat konsum	Bruttoinvestering boliger	Bruttoinvestering maskiner
Næringsmidler og bekledningsvarer mm...	0,53	0,01	0,07
Trevarer og grafiske produkter mm....	0,27	0,63	0,34
Råvarer fra bergverk og industri (utenom olje og gass)	0,22	0,49	0,35
Maskiner og metallvarer mm..	0,16	0,46	0,70

1) Tallene er beregnet på grunnlag av norske kryssløpstall for 1978.

setningen av det norske konsumet.

EKSEMPEL: Hvis det private konsumet av varer i Sverige øker med 100 millioner dollar, beregner modellen at det kreves en innsats av råvarer fra bergverk og industri (utenom olje og gass) på $0,22 \times 0,60 \times 100 = 13,2$ millioner dollar.

For å beregne hvor stor del av varebehovet i de enkelte land som importeres, multipliseres varetallene med importkoeffisienter. Disse angir den andelen av en varegruppe som

Tabell 3. Totale importandeler for varegrupper og land, 1975

	Næringsmidler og bekleddingsvarer mm.	Trevarer og gra- fiske produkter mm.	Råvarer fra berg- verk og industri (ekskl. olje og gass)	Maskiner og metallvarer mm.
Danmark	0.17	0.23	0.50	0.53
Frankrike	0.10	0.12	0.27	0.24
Italia	0.17	0.14	0.44	0.33
Nederland	0.35	0.34	0.73	0.79
Storbritannia.	0.22	0.17	0.44	0.37
Sverige	0.16	0.25	0.50	0.66
USA	0.04	0.04	0.10	0.14
Vest-Tyskland.	0.16	0.16	0.35	0.28

blir importert. I markedsindikatorberegningene er importkoeffisientene basert på data fra 1975 og holdes uendret over tid. Det betyr at importbehovet vil overvurderes eller undervurderes alt ettersom koeffisientene faktisk avtar eller øker over tid. En eventuelt større importdekning vil dermed ikke komme til uttrykk som en økning i indikatoren. Isteden vil en eventuelt observere at eksporten fra Norge vokser raskere enn markedsindikatoren.

Tallene i tabell 3 er totale importandeler for varegrupper og det skilles derfor ikke mellom importandeler for hver sluttleveringstype.

EKSEMPEL FORTSATT: Av det økte råvarebehovet i Sverige beregner modellen at $0,5 \times 13,2 = 6,6$ millioner blir importert.

For å komme fram til indikatorene for norske

eksportmarkeder tas det også hensyn til hvor stor del av importen til hvert land som kommer fra Norge. Slike andeler er beregnet for 1975 og inngår som faste koeffisienter. Hvis Norge således skulle tape markedsandeler, i den forstand at norske andeler av et lands import ble mindre, vil det ikke fanges opp av indikatorene. Bruker vi utviklingen i markedsandeler som et mål for konkurransevnen kan vi derfor si at denne er konstant ved beregning av markedsindikatorer.

En ser at Sverige og Danmark er de landene hvor de norske andelene av importen er høyest. Av de større markedene er de norske andelene av importen høyest i Storbritannia.

EKSEMPEL FORTSATT: Av råvareimportbehovet på 6,6 millioner dollar vil råvareetterspørsel for $0,087 \times 6,6 = 0,57$ millioner dollar inngå i markedsindikatoren for norsk

Tabell 4. Norske andeler av samlet import i de enkelte land, 1975

	Næringsmidler og bekledningsvarer mm.	Trevarer og gra- fiske produkter mm.	Råvarer fra berg- verk og industri (ekskl. olje og gass)	Maskiner og metallvarer mm.
Danmark	0.031	0.047	0.074	0.030
Frankrike	0.004	0.002	0.008	0.002
Italia	0.006	0.002	0.005	0.002
Nederland	0.002	0.003	0.017	0.004
Storbritannia..	0.010	0.010	0.041	0.008
Sverige	0.067	0.073	0.087	0.049
USA	0.007	0.003	0.008	0.002
Vest-Tyskland .	0.004	0.004	0.023	0.004

råvareeksport. Alt i alt har altså markedsindikatormodellen beregnet at 100 millioner dollar i økt privat konsum av varer i Sverige gir opphav til en markedsvekst for norsk råvareeksport (utenom olje og gass) på 0,57 millioner dollar.

På tilsvarende måte beregnes markedsveksten for norsk eksport for alle de landene som inngår i modellen og dette summeres sammen for å finne den totale markedsveksten for norsk eksport.

Beregningene av markedsindikatorerne er altså basert på en rekke forutsetninger. Kort oppsummert kan vi si at utviklingen i markedsindikatorerne tilsvarende eksportutviklingen gitt at det internasjonale handelsmønsteret og Norges deltaking i dette ikke endrer seg over tid. I Byråets makroøkonomiske modeller (KVARTS og MODAG) tas det hensyn til endringer i disse forholdene ved

at utviklingen i Norges eksport ikke bare er avhengig av markedsindikatorerne. Dels korrigeres det for endringer i importandeler og norske markedsandeler i de enkelte land, som ikke skyldes endringer i relative priser, og dels tas det hensyn til endringer i relative priser.

4. HISTORISK SAMMENLIGNING

For perioden 1970-1984 har vi sett på samvariasjonen mellom markedsindikatorerne og eksporten. I denne sammenligningen er markedsindikatorerne beregnet på grunnlag av historiske tall for sluttleveringene i de enkelte land som inngår i beregningene. Avvik mellom eksportutviklingen og utviklingen i markedsindikatorerne vil derfor skyldes enten endringer over tid i de koeffisientene som inngår i indikatorberegningene og som holdes faste, eller de forenklede kryss-

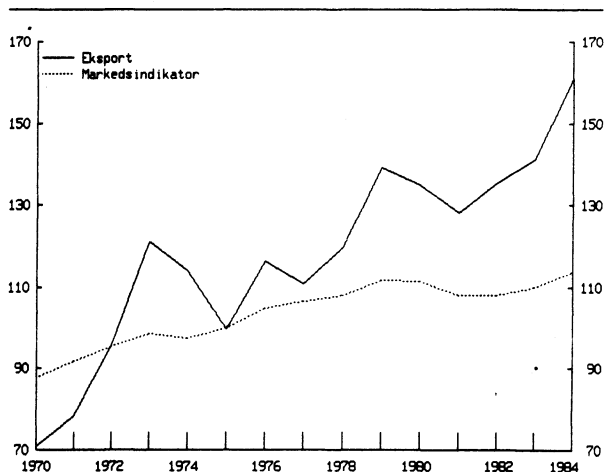
løpsforutsetningene som ligger til grunn.

For å kunne sammenligne den trendmessige veksten i henholdsvis eksporten og markedsindikatoren har vi i figur 1 vist utviklingen for varegruppen trevarer og grafiske produkter. For råvarer fra bergverk og industri (utenom olje og gass) og for maskiner og metallvarer er bildet det samme og viser at eksportvolumet trendmessig har vokst sterkere enn markedsindikatoren. Dette gjenspeiler trolig i første rekke den økte internasjonale arbeidsdelingen i perioden, med andre ord at de totale importandelene for disse varegruppene er blitt større. For næringsmidler og bekledningsvarer, som i norsk eksport i betydelig grad består av fiskevarer, har eksportvolumet vokst svakere enn markedsindikatoren. Dette skyldes trolig at Norges andeler av de enkelte lands import har falt.

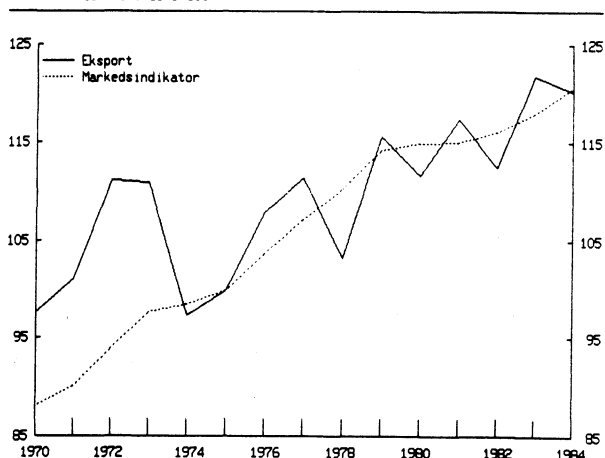
Det gjennomsnittlige absolute avviket mellom de enkelte års vekstrater for eksportvolum og markedsindikator er relativt stort for alle varegruppene. For trevarer og grafiske produkter og råvarer fra bergverk og industri er avviket spesielt stort. For trevarer og grafiske produkter må dette sees i sammenheng med at eksportvolumet trendmessig har vokst betydelig sterkere enn markedsindikatoren. For råvarer fra bergverk og industri skyldes imidlertid avviket snarere at eksportvolumet har hatt store svingninger som ikke er blitt fanget opp i markedsindikatoren. Disse svingningene er trolig hovedsakelig av konjunktorell art, men gjenspeiler også endringer i Norges markedsandeler for denne varegruppen.

For bedre å få fram konjunkturforløpet i henholdsvis eksportutviklingen og markeds-

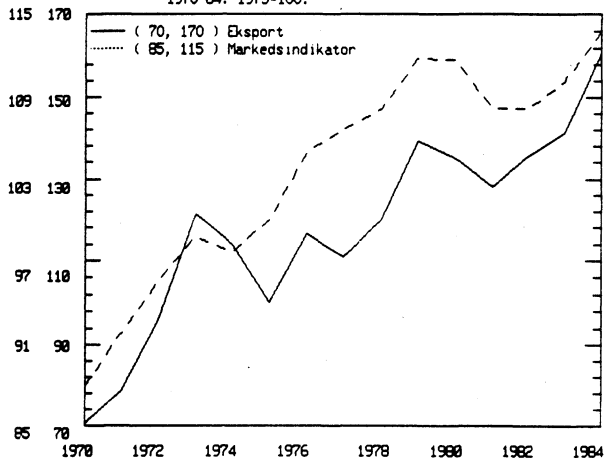
FIGUR 1. EKSPORT OG MARKEDSINDIKATOR. TREVARER OG GRAFISKE PRODUKTER M.M. 1970-84. 1975=100.



FIGUR 2. EKSPORT OG MARKEDSINDIKATOR. NÆRINGSMIDLER OG BEKLEDNINGSVARER M.M. 1970-84. 1975=100.



FIGUR 3. EKSPORT OG MARKEDSINDIKATOR. TREVARER OG GRAFISKE PRODUKTER M.M. 1970-84. 1975=100.

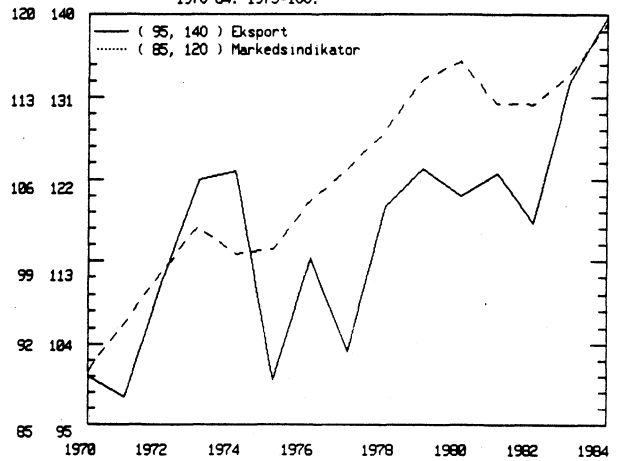


Tabell 5. Vekst i eksportvolum og markedsindikatorer, 1970-1984

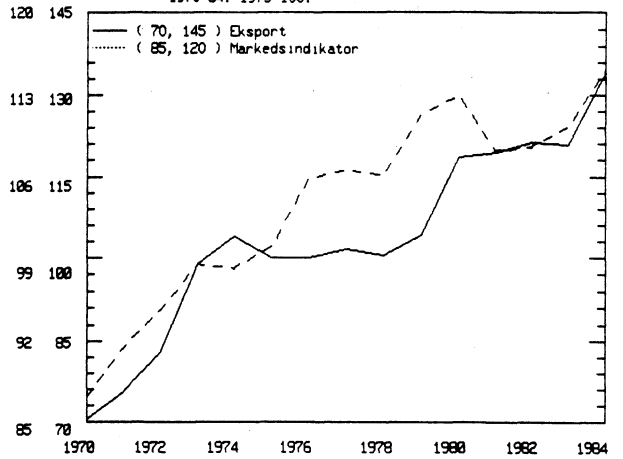
	Gjennomsnittlig årlig vekst		Gjennomsnittlig absolutt avvik mellom de enkelte års vekstrater for eksportvolum og markedsindikatorer
	Eksportvolum	Markedsindikator	
Næringsmidler og bekledningsvarer mm..	1.9	2.9	4.8
Trevarer og grafiske produkter mm.	6.0	1.9	9.1
Råvarer fra bergverk og industri (eksl. olje/gass)	2.4	2.1	7.4
Maskiner og metallvarer mm..	4.7	2.0	5.1

indikatorutviklingen har vi i figurene 2-5 vist utviklingen i de to størrelsene med oppblåst skala for markedsindikatorene. For de fleste varegruppene har markedsindi-

FIGUR 4. EKSPORT OG MARKEDSINDIKATOR. RÅVARER FRA INDUSTRI OG BERGVERK (UTENOM OLJE OG GASS). 1970-84. 1975=100.

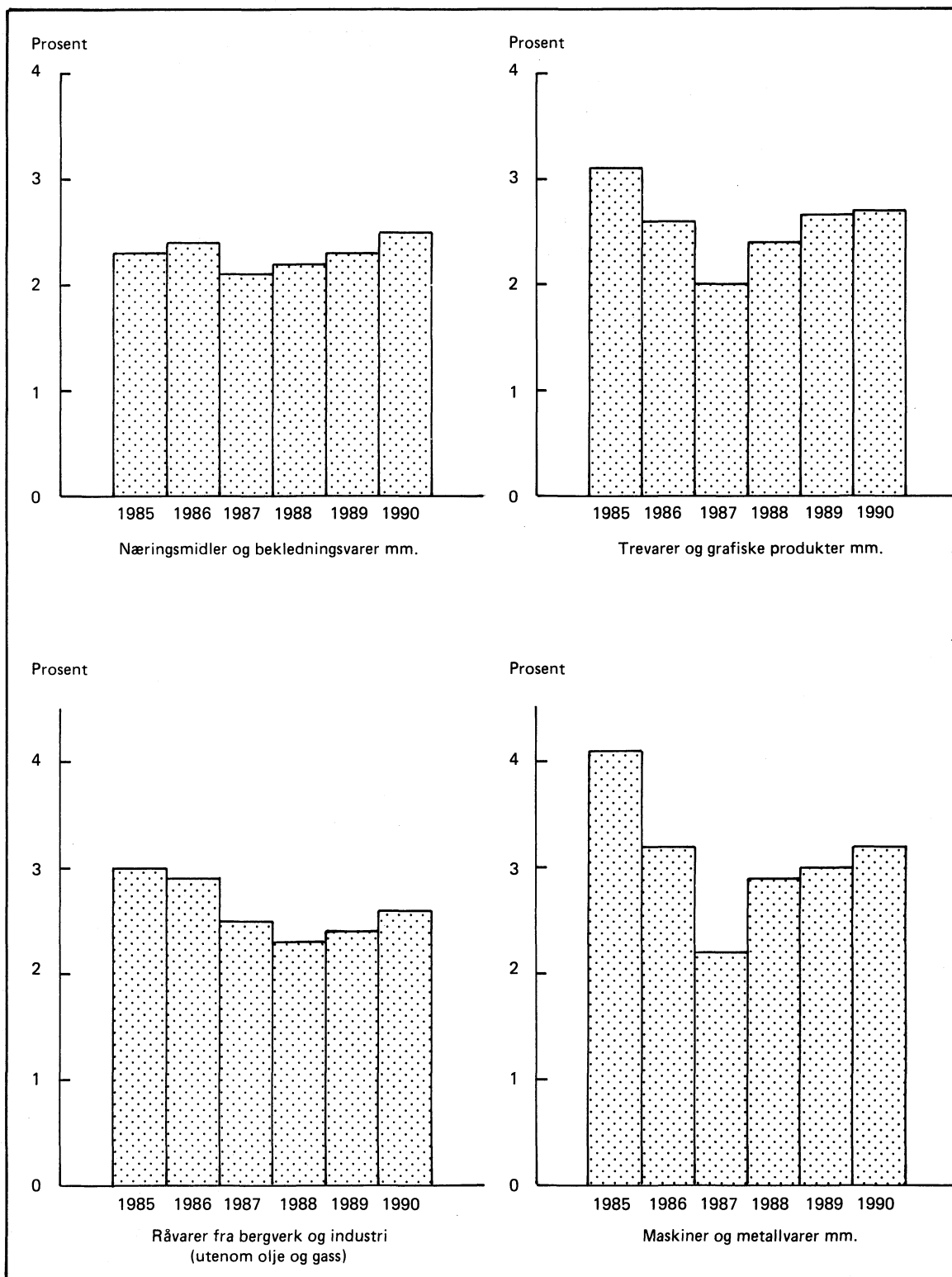


FIGUR 5. EKSPORT OG MARKEDSINDIKATOR. MASKINER OG METALLVARER M.M. 1970-84. 1975=100.



katorutviklingen vært jevnere enn eksportutviklingen. Dette må sees i sammenheng med at sluttleveringene, som markedsindikatorene er baserte på, består av mange varegrupper og at de enkelte varegruppens svingninger i betydelig grad oppveier hverandre. For eksport av råvarer fra bergverk og industri, må markedsindikatorenes manglende evne til å fange opp konjunkturforløpet også sees i sammenheng med at sluttleveringene hovedsakelig består av ferdigvarer, som har et mindre utpreget konjunkturmønster enn råvarer, og at det ved markedsindikatorberegningene ikke tas hensyn til lagerbevegelser.

Figur 6. Markedsindikatorer 1985–1990. Prosentvis endring fra året før.



5. PROGNOSE FOR EKSPORTMARKEDSUTVIKLINGEN 1985-1990

Basert på prognoser for utviklingen i sluttleveringene i de åtte landene, utarbeidet av LINK, har vi beregnet utviklingen i markedsindikatorerne for perioden 1985-90.

Som det framgår av figur 6 viser indikatorene jevn vekst mellom 2 og 4 prosent i hele denne perioden. Veksten blir størst for maskiner og metallvarer og minst for næringsmidler og bekledningsvarer.

Som det er beskrevet ovenfor har utviklingen i markedsindikatorerne i perioden 1970-84 vært jevnere enn eksportutviklingen. Til-

svarende forskjeller må forventes for perioden 1985-90. For denne perioden vil imidlertid markedsindikatorerne, og dermed forskjellene mellom disse og eksportvolumet, også avhenge av kvaliteten på prognosene for utviklingen i sluttleveringene i de land som inngår i beregningene.

Bedømt utfra prognosen for markedsutviklingen (se figur 6) ser veksten, for alle varegruppene, ut til å bli lavest i 1987/88. Før dette er veksten avtakende, men er igjen tiltakende de siste årene i perioden. Det ser med andre ord ut til at vi får en konjunkturavmatning på de norske eksportmarkedene de førstkommende to årene, men at denne blir avløst av ny oppgang etter 1987.

LITTERATUR:

Biørn E. og M. Jensen (1984): Internasjonalt modellsamarbeid: LINK-prosjektet. Økonomiske analyser 84/2, Statistisk Sentralbyrå.

Lund A. og M. Reymert (1982): Tabeller med fordeling av norsk eksport og import etter

nasjonalregnskapets vareinndeling på land og SITC-varer. Interne notater 82/34, Statistisk Sentralbyrå.

Tveitereid S. og J. Lædre (1981): Markedsindikatorer for norsk eksport. Rapporter 81/35, Statistisk Sentralbyrå.

**ARBEIDSKRAFTSTILGANG OG BEFOLKNINGSUTVIKLING
- EN PRESENTASJON AV BEREGNINGSMODELLEN MATAUK**

av

Olav Ljones og Kjetil Sørli

1. INNLEDNING

Tilgangen på arbeidskraft er med på å bestemme produksjonsnivået og utnyttningen av de økonomiske ressursene i samfunnet. Høy tilgang på arbeidskraft er gunstig fordi det bidrar til å øke produksjonsmulighetene i økonomien. Slik det norske arbeidsmarked har utviklet seg de siste årene, med et synlig arbeidsløshetsproblem, kan det få mange til å tro at høy tilgang på arbeidskraft kan bidra til økt arbeidsløshet og at det heller er fordelaktig for samfunnet med liten tilgang på arbeidskraft.

Tilgangen på arbeidskraft bestemmes av folketallet og av befolkningens tilbøyelighet til å delta i yrkeslivet (yrkesprosentene). Arbeidsstyrken (engelsk labour force) er definert som summen av de sysselsatte og de arbeidsløse, og størrelsen på arbeidstyrken blir gjerne tolket som tilbudet av arbeidskraft. I Statistisk Sentralbyrå er det utviklet en beregningsmodell, kalt MATAUK, for framskriving av arbeids-

styrken. Siktemålet med MATAUK er å belyse konsekvenser for arbeidskrafttilgangen av befolkningsutviklingen, samt å gi anledning til å beregne arbeidsstyrken ved ulike alternativer for yrkesdeltakingen.

I modellen lages det først en framskriving av folketallet delt i persongrupper. Folketallet multipliseres med yrkesprosentene og gjennomsnittlig arbeidstid pr. uke og vi får beregnet tilgangen på arbeidskraft målt i antall personer i arbeidsstyrken og i tallet på timeverk tilbudt.

Den første versjonen av denne modellen ble utviklet i 1972 til bruk ved regjeringens langtidsprogram 1974-1977. (Se St.meld. nr. 71 (1972-73) Særskilt vedlegg 4, "Yrkesdeltaking 1971-2000".) Modellen har siden den gang gjennomgått betydelige endringer, bl.a. ved at flere kjennetegn er tatt med i befolkningsframskrivingen.

Resultater fra modellen har blitt benyttet ved flere offentlige utredninger av lang-

siktig karakter, f.eks. innstillingene fra Perspektivutvalget (NOU 1983:37), Trygdefinansieringsutvalget (NOU 1984:10), Befolkningsutvalget (NOU 1984:26) og "Politikk for arbeid" (NOU 1984:33). Denne type anvendelser har hele tiden stått sentralt både ved bruk og videreutvikling av modellen.

I noen grad blir også MATAUK-resultater brukt som eksogene forutsetninger i andre modeller, dette gjelder f.eks. i MSG-modellen.

2. HOVEDTREKK VED MATAUK

Modellen for framskrivning av arbeidsstyrken har fått navnet MATAUK som er et akronym av Modell for arbeidskrafttilgang etter alder, utdanning og kjønn. Når MATAUK beregner arbeidsstyrken bygger modellen på resultater fra tre andre av Byråets befolkningsmodeller. Som figur 1 viser er disse:

- Modell for regionale befolkningsframskrivninger (BEFREG).
- Modell for framskrivning av befolkningen etter ekteskapelig status (SIVMOD).
- Modell for utdanning (MONS, modell for det norske skolesystem).

Fra BEFREG henter vi en framskrivning av befolkningen fordelt på kjønn og alder. De tilbudsregninger som utføres i MATAUK er nasjonale beregninger og vi utnytter altså ikke de regionale tallene.

Befolkningens fordeling etter ekteskapelig status (ugift, gift og før gift) hentes fra SIVMOD. Det er imidlertid bare for kvinner

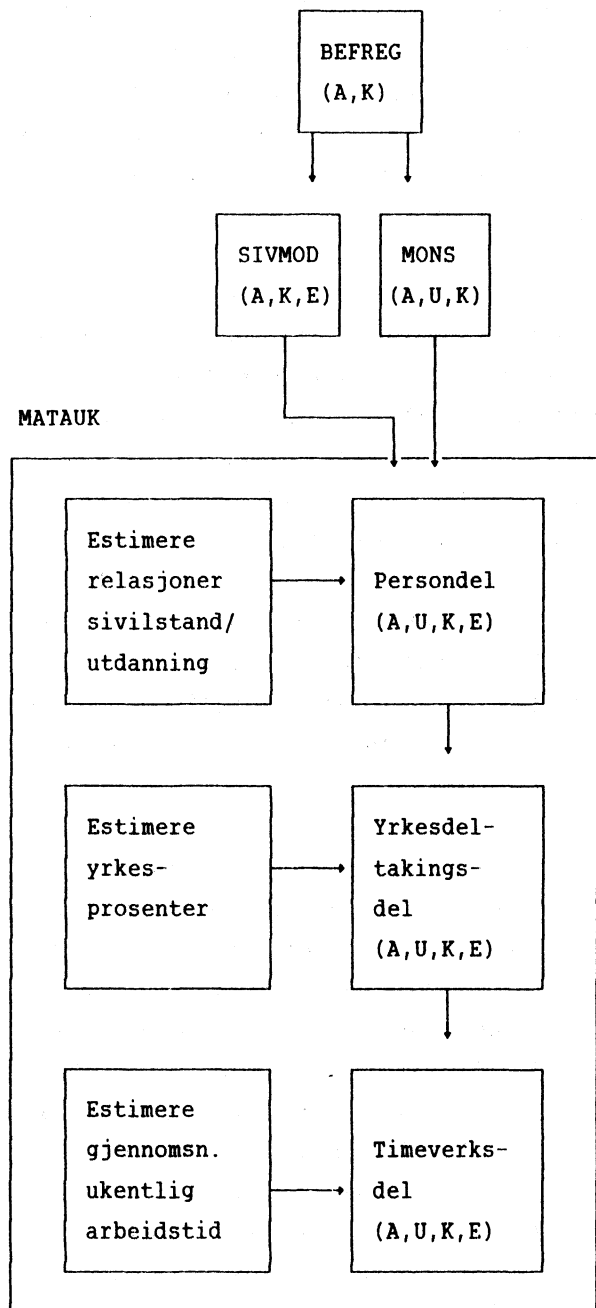
at fordelingen etter ekteskapelig status utnyttes.

Utdanningsmodellen MONS gir befolkningen framskrevet etter om de er under utdanning (med opplysning om skoleslag) og opplysning om høyeste fullførte utdanning. Inndelingen i denne modellen er relativt detaljert med i alt 235 utdanningsgrupper.

Felles for SIVMOD og MONS er at de gir konsistente folketall med BEFREG for hvert kjønn og hver aldersklasse. For så å få en framskrivning med fullstendig kryssgruppering etter alder, kjønn, utdanning og ekteskapelig status, har MATAUK en beregning av kryssgrupperingen mellom utdanning og ekteskapelig status, som baserer seg på kryssgrupperinger for kjønn og aldersgrupper i et basisår. Som figur 1 viser blir også arbeidsstyrke og timeverksmengde spesifisert etter alder, utdanning, kjønn og ekteskapelig status.

Arbeidsstyrken er i modellen definert slik det gjøres i arbeidskraftundersøkelsene (AKU), dvs. som summen av sysselsatte i arbeid, midlertidig fraværende og arbeidsøkere uten arbeidsinntekt. De kvartalsvise arbeidskraftundersøkelsene er en viktig datakilde for MATAUK, men det er årsgjennomsnittstall fra AKU som utnyttes i modellen. Ved siden av at modellen framskriver arbeidsstyrken målt i antall personer, utnyttes også opplysninger om gjennomsnittlig arbeidstid til framskrivning av tilgangen på arbeidskraft omregnet til timeverk. Vi regner ut tilbudte timeverk ved å multiplisere gjennomsnittlige timeverk pr. uke for de sysselsatte med antall personer i arbeidsstyrken. På denne måten regner vi med at de arbeidsløse i gjennomsnitt tilbyr

Figur 1. MATAUK - en modell for framskriving av arbeidsstyrken



A=alder, U=utdanning, K=kjønn, E=ekteskape-
lig status

like mange timer pr. uke som de sysselsatte.

I persondelen i MATAUK, se figur 1, får vi

framskrevet befolkningen 16-74 år, etter ettårsklasser og kjønn, 39 utdanningsgrupper og tre grupper for ekteskape-
lig status (ugift, gift og før gift). Utdannings-
gruppene er aggregater av de 235 gruppene i utdanningsmodellen. Utdanningsgrupperingen er i MATAUK basert både på fagfelt og utdanningsnivå. Vi har beholdt mulighet for oppdeling i 39 utdanningsgrupper, men utnytter for tiden bare 14 av disse gruppene.

Yrkesdeltakingsdelen i MATAUK (jf. figur 1) beregner antall personer i arbeidsstyrken for hver av persongruppene i persondelen. Dette gjøres ved at anslag på yrkesprosjenter for hver enkelt persongruppe multipliseres med antall personer i gruppen.

Timeverksdelen er analog med yrkesdeltakingsdelen ved at anslag på gjennomsnittlig arbeidstid pr. uke (utførte timeverk dividert med antall sysselsatte) multipliseres med antall personer i arbeidsstyrken.

MATAUK er på mange måter en primitiv modell uten det en vil kalle atferdsrelasjoner som kan forklare arbeidstilbudet. Modellens struktur kan sies å ligge i den detaljerte oppdelingen i persongrupper og i behandlingen av forskjeller i yrkesdeltaking mellom persongruppene. Oppdelingen etter kjønn, alder, ekteskape-
lig status, pågående utdanning og tidligere fullført utdanning deler befolkningen etter kjennetegn som har betydning for arbeidstilbudet. Vi observerer derfor til dels betydelige forskjeller i yrkesdeltaking mellom de persongruppene vi har definert. Modellen gir imidlertid ikke noe bidrag til å forklare hvorfor yrkesdeltakingen varierer mellom gruppene. Det arbeides med økonometriske analyser av til-

budet av arbeid med sikte på å forbedre modellens beskrivelse av atferd.

3. FRAMSKRIVINGENE. FORUTSETNINGER OG VURDERINGER

Vi velger å kalle resultatene fra MATAUK-beregninger for framskrivinger, og ikke prognoser, for dermed å understreke at vi ikke har foretatt en beregning av hva som er den mest sannsynlige utvikling av tilgangen på arbeidskraft. Vi skal i det følgende beskrive de alternativene som presenteres og knytte noen kommentarer til realismen i de ulike forutsetninger i modellen.

3.1 Forutsetninger i befolkningsframskrivingene bak MATAUK

Fra BEFREG har vi lagt til grunn et alternativ med konstant fruktbarhet (samlet fruktbarhetstall 1,7). Dødeligheten antas å avta med ett prosentpoeng hvert år inntil omtrent 1990. Deretter holdes dødeligheten konstant. Det forutsettes en netto innvandring på 4 000 personer hvert år. Basis for estimering i BEFREG er perioden 1977-1980. Giftemålsrater og skilsmissehyppigheter i SIVMOD holdes konstante som gjennomsnittsnivået i perioden 1975-1978. Også utdanningstilbøyelighetene i MONS er holdt konstante, basisperioden for disse er 1979-1980.

Horisonten for beregningene i denne artikkelen vil stort sett være fram til år 2000, men vi vil også referere resultater fra noen langsiktige beregninger fram til år 2040.

Antall personer i kjønn og aldersklasser vil

bli påvirket av antakelser om fruktbarhet, dødelighet og inn- og utvandring. I perioden fram til år 2000 betyr ikke endringer ved fruktbarheten noe, idet første årskull som er født i framskrivingsperioden (født i 1982), først kommer inn i arbeidsstyrken som 16-åringer i år 1998. Vi regner også med at endringer i dødelighet betyr lite, idet dette vil slå sterkest ut for personer over 74 år. Inn- og utvandringen kan representere en betydelig usikkerhetsfaktor. Vi har imidlertid ikke lagt opp til å beregne konsekvensene av dramatiske endringer i den nåværende innvandringspolitikk.

SIVMOD framskriver fordelingen etter formell ekteskapelig status. Det må sies å være beheftet betydelig usikkerhet ved utviklingen av giftemåls- og skilsmissehyppighetene. Utviklingen har vist avtakende giftemålsrater og økende skilsmisserater. Vi har likevel forutsatt konstante rater fordi avtakende giftemålshyppighet trolig henger sammen med økt tendens til å bo sammen uten å være gift. I virkning på yrkesdeltakingen kan dette ligge nærmere opp til å være gift enn å være ugift, og spesielt hvis kvinnene har eller får barn blir de, hva yrkesdeltaking angår, sterkere å sammenligne med gifte kvinner. Denne effekten tror vi at vi får tatt noe hensyn til ved å bruke alternativet med konstante giftemålsrater.

Vi har også et konsistensproblem ved at AKU slår sammen gifte og papirløst samboende til en gruppe. Når vi så estimerer yrkesprosenter for grupper av gifte kvinner i AKU, er befolkningsgrunnlaget utvidet i forhold til bare å gjelde de formelt gifte. Dette støtter også argumentet for heller å bruke høye enn lave giftemålsrater i MATAUK.

Elevtallet i MATAUK blir endogent bestemt ut fra overgangsratene i utdanningsmodellen MONS. Denne er kjørt med konstante rater, og sammenligner vi med faktisk utvikling ser vi at dette allerede i 1984 representerer en sviktende forutsetning.

Det er også problemer forbundet med tolkingen av elevtall fra utdanningsmodellen. De kan enten tolkes som en framskrivning av det faktiske antall elever eller de kan tolkes som en beregning av det framtidige behov for elevplasser i ulike skoleslag. Overgangsratene er observert i en periode hvor det har vært kapasitetsskanker på antall elevplasser. Modellen framskriver så med konstante overgangsrater hvordan framtidige ungdomskull kommer til å fordele seg i utdanningssystemet. I de framtidige overgangsratene er det altså ikke tatt hensyn til varierende kullstørrelser eller til at det i basisperioden eksisterte søkerkøer til ulike skoleslag. I MATAUK tolker vi tallene fra utdanningsmodellen som en framskrivning av det faktiske elevtall.

3.2 Forutsetninger om yrkesdeltaking og arbeidstid

I modellen kan yrkesprosenter og arbeidstider framskrives etter følgende tre hovedmetoder:

- yrkesprosenter og arbeidstider kan holdes konstante lik de observerte i en basisperiode
- de framtidige yrkesprosenter og arbeidstider kan trendforlenges etter en mer eller mindre mekanisk oppskrift
- yrkesprosenter og arbeidstider kan for

hele framskrivingsperioden gis et valgt utviklingsforløp.

Vi skal her presentere resultater fra to alternativ. Det ene holder yrkesprosenter og gjennomsnittlige ukentlige timetall konstant lik nivået på disse i 1983 og det andre viderefører trender i utviklingen fra perioden 1977-1983. De to alternativene blir omtalt nedenfor som "konstant-alternativet" og "trend-alternativet".

For å kunne lage trend-alternativet er det i MATAUK utviklet en generell prosedyre for estimering, glatting og forlenging av trender. For en nærmere presentasjon vises til den fullstendige beskrivelse av MATAUK (Sørli, 1985). Noe av bakgrunnen er at vi ved de tidligere anvendelser, f.eks. for arbeidet med langtidsprogrammene; nærmest ved "frihåndstegning" har laget ulike varianter av trend-utviklingen. Særlig har dette vært aktuelt for gifte kvinner. Et av problemene som en da har drøftet er hvilken øvre grense yrkesprosenterne for gifte kvinner skal avdempes mot, og på hvilket tidspunkt grensene skal nås. Den trendprosedyre som nå er utviklet må sees på som et mekanisk alternativ til den tidligere "frihåndstegning".

I figur 2 har vi for noen utvalgte persongrupper vist den historiske utvikling i yrkesprosenterne og trendframskrivningene fram til år 2000.

Eksemplene illustrerer hvordan trendprosedyren virker ved ulike typer av historisk utvikling. For enkelte grupper av menn har vi observert en svak nedgang i yrkesprosenterne, som framskrives videre. For de gifte kvinnene ser vi eksempler på øking i

yrkesprosentene. I disse eksemplene kan vi også se hvordan trendprosedyren reduserer veksten i yrkesdeltaking utover i perioden. Vi kan også se at vi fjerner svingningene i den historiske utvikling når vi framskriver.

For de ukentlige arbeidstider benyttes tilsvarende trendprosedyre. Her er det gjennomgående utviklingstrekk et fall i ukentlig arbeidstid som er særlig sterkt for gifte kvinner. Økingen i yrkesdeltaking har falt sammen med et fall i ukentlig arbeidstid (økt andel som arbeider deltid).

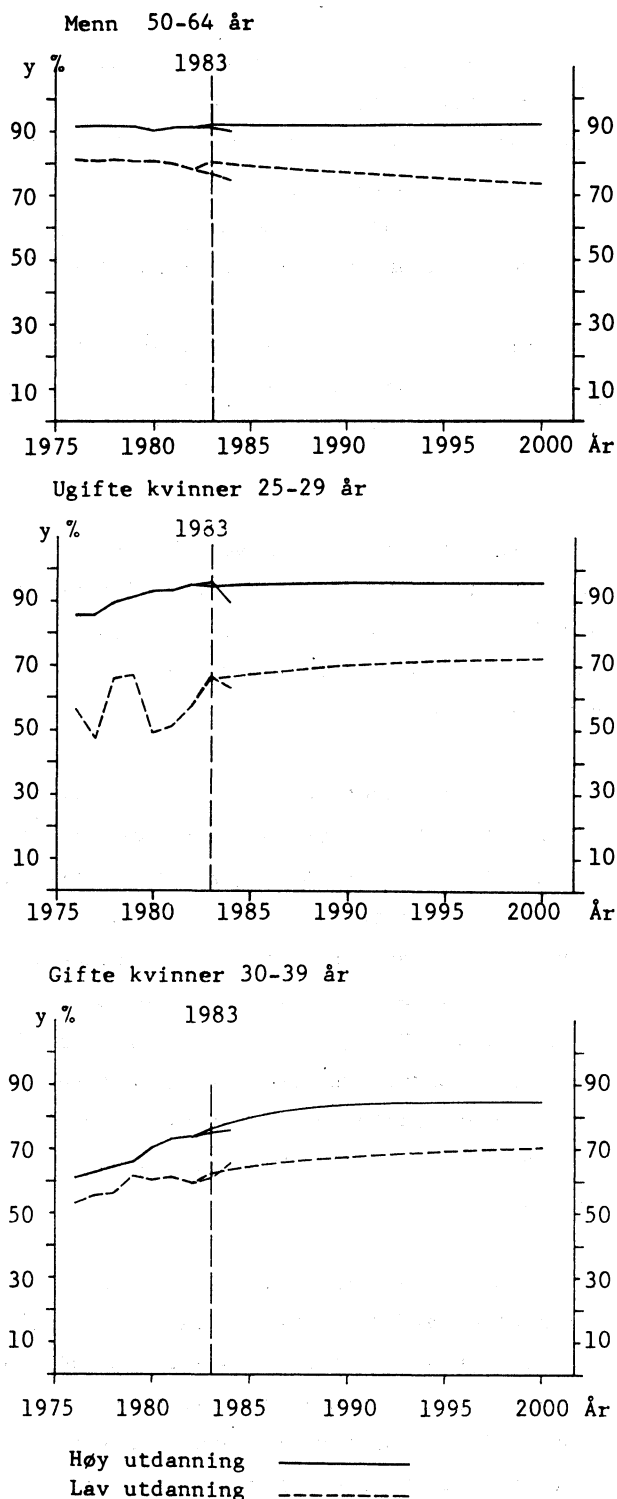
3.3 Vurdering av forutsetningene om yrkesdeltaking og arbeidstiden

Vi skal her legge hovedvekten på å drøfte yrkesprosentene, men vil også si noe om arbeidstid. I MATAUK er yrkesprosentene av en helt sentral betydning. Resultatene fra MATAUK tolkes som beregninger av tilgangen på arbeidskraft (arbeidstilbudet). En slik tolking er imidlertid ikke uproblematisk.

La oss tenke oss at yrkesdeltakingen for et individ er bestemt av følgende typer av variable:

- I) Personkjennetegn
 - a) med i MATAUK
 - b) utenfor MATAUK
- II) Lønn/fortjeneste
- III) Grad av rasjonering på arbeidsmarkedet, mulighetene til å få jobb
- IV) Organiseringen av samfunnet, f.eks. barnehager

Figur 2. Eksempler på yrkesprosent for noen persongrupper. AKU 1976-1984 og trendframskrevet 1983-2000



I konstantalternativet beregner vi hvordan forskyvninger mellom befolkningsgrupper og folketilveksten samlet virker på arbeidsstyrken når yrkesprosentene holdes konstant.

Som antakelse om hvordan arbeidsstyrken faktisk kommer til å utvikle seg er konstantalternativet meget tvilsomt. Ikke bare ser vi bort fra endringer i lønn og rasjonering, men vi ser også bort fra endringer i personkjennetegn som ikke er med i MATAUK.

Eksempler på et slikt kjennetegn er barnetall. I tillegg til dette får vi heller ikke tatt hensyn til f.eks. barnehageutbyggingen.

Vi kan imidlertid likevel ha nytte av konstantalternativet, fordi det illustrerer hvordan befolkningsutviklingen (med de kjennetegn som inngår) vil bidra til å endre yrkesdeltakingen.

I trendalternativet benytter vi de siste års utviklingstrekk i yrkesprosentene og lar utviklingen for årene framover fortsette etter tilnærmet samme mønster. Tolkningsproblemene med MATAUK som en tilbudsmodell, blir på en måte framhevet ved denne type alternativ. Mulighetene for å tolke trendene som tilbudsframskrivninger vil avhenge av hvor betydningsfulle de forskjellige faktorene (I-IV) er for utviklingen i yrkesprosentene.

Hvis det for eksempel er slik at endringene i yrkesprosentene historisk bare kan tilskrives personkjennetegn utenfor MATAUK og vi regner med at det samme gjelder for framtida, må vi kunne tolke resultatene som en framskriving av arbeidsstyrken ut fra endringer i tilbudet. Hvis det imidlertid også

er slik at f.eks. også mulighetene til å få jobb (rasjonering) har forandret seg historisk og hatt betydning for endringene i yrkesprosenten, vil endringene i yrkesprosentene også være påvirket av utviklingen i etterspørsel etter arbeidskraft. I vurderingene av om framskrivningsalternativene vil komme til å treffe den faktiske utvikling må vi altså også trekke inn etterspørselssiden på arbeidsmarkedet i vurderingen. Hvis utviklingen i arbeidsstyrken har blitt påvirket av f.eks. etterspørselen kan det være vanskelig å tolke trendene som en tilbudsframskriving. Framskrivningene skal da heller tolkes som en trendframskriving av et markedspunkt.

For kvinner har det de siste tiår vært store endringer i yrkesdeltakingen, som nevnt først og fremst for de gifte. Selv om økningen i yrkesdeltakingen selvsagt skyldes økende arbeidstilbud, kan økningen imidlertid ikke betraktes uavhengig av den betydelige øking i etterspørselen etter arbeidskraft som har skjedd innenfor sektorer som tradisjonelt har sysselsatt mange kvinner. Den store økningen av kvinner i arbeidsstyrken har kunnet skje ved både at tilbudet har økt og at etterspørselsforholdene har ligget til rette for sysselsettingen.

Vi vet fra en rekke analyser at de gifte kvinners yrkesdeltaking påvirkes sterkt av barnetall og husholdningsstørrelse. Noen endringer i disse sammenhengene må vi regne med, avhengig av utviklingen i barnehageplasser, økonomiske overføringer til barnefamilie, barselpermisjoner og andre rettigheter for småbarnsfamilie. Når det gjelder utviklingen av selve barnetallet er det en betydelig usikkerhet. Det er imidlertid ikke grunn til å regne med en rask over-

gang til et høyt fruktbarhetsnivå.

Noe spekulativt kan en kanskje også si at hvis fruktbarhetsnivået skal stige sterkt vil det antagelig være betinget av at de ulike tilsynsordninger og økonomiske støtteordninger for småbarnsfamiliene er utbygd bedre enn idag. Dermed vil muligens innvirkningen av et økt barnetall på yrkesdeltakingen ikke bli så stor som dagens forskjeller i yrkesdeltaking mellom de med og uten barn skulle tilsi.

Siden det er grunn til å regne med at den sterke veksten i yrkesdeltakingen for gifte kvinner også har vært påvirket av etterspørselen etter arbeidskraft, må vi i vurderingen av utviklingen framover også trekke inn disse forhold.

Kan vi regne med den samme vekst i "kvinne næringer" i årene framover som vi har hatt? Hvis det er slik at en lavere vekst i etterspørselen etter kvinner på arbeidsmarkedet leder til lavere vekst i arbeidsstyrken, står vi overfor et tolkningsproblem i forhold til framskrivninger av tilbudet. En lavere vekst i arbeidsstyrken kan da sies å ha en motpost i form av økt skjult ledighet.

Det er usikkert i hvilken grad det også kan skje at gifte kvinner øker sin yrkesdeltaking for å kompensere et eventuelt inntektstap hvis ektemannen blir arbeidsløs ("added worker" effekt). Når det gjelder den sterke økningen de siste årene i tallet på dobbeltarbeidende ektefeller, kan den muligens også sees på bakgrunn av utviklingen i lønnsinntekter. Familier har kunnet sikre seg en sterkere inntektsøkning enn lønnsøkningene skulle tilsi, ved å øke arbeidsinnsatsen for den av ektefellene som

har lav yrkesdeltaking og kort arbeidstid. Tallmessig vet vi ikke hvor stor betydning dette kan ha hatt. Vi vet i det hele tatt lite om hvor stor betydning inntekt og lønn har hatt for endringer i yrkesdeltakingen.

Når det gjelder yrkesdeltakingen for de yngre er utviklingen framover avhengig av tallet på skoleelever og studenter. Dette framskrives i utdanningsmodellen.

For de eldre er det klart at utvikling i uføretrygd og pensjonsalder er viktige forklaringsfaktorer. Det er neppe grunn til å vente dramatiske endringer i underliggende forhold som helse. Når det gjelder pensjonsalderen vet vi at denne for tiden er gjenstand for en bred drøfting, og det er naturlig å anta en viss nedsettelse av denne. Det er det imidlertid ikke tatt hensyn til i framskrivningene.

I trendalternativet er det også for arbeidstidene regnet med en trendmessig framskrivning av de siste årenes utviklingstrekk. Her er som nevnt det gjennomgående utviklingsmønster at de ukentlige arbeidstider har sunket, hovedsakelig som en følge av økt deltidsarbeid (reduert arbeidstid). På mange måter vil utviklingen i arbeidstider være like viktig for tilgangen av arbeidskraft som utviklingen i yrkesdeltakingen. Hvis en måler arbeidsstyrken i form av tilbudte timer, vil veksten de siste årene være klart lavere enn veksten målt i antall personer. Den økte bruk av deltidsarbeid virker i betydelig grad til å redusere omfanget av tilbudte timeverk.

Utviklingen i arbeidstid bestemmes til en viss grad av institusjonelle forhold som lovgiving og avtaler i arbeidslivet. Til

Tabell 1. Arbeidsstyrke og tilbudte timeverk. Observasjoner 1978-1984 AKU og framskrevet 1984-2000 konstant- og trend-alternativet (g=gjennomsnittlig årlig vekstprosent)

	Arbeidsstyrke (1 000)			Timeverk (1 000)		
	AKU	Konstant	Trend	AKU	Konstant	Trend
1978	1 888			62 969		
1979	1 909			63 116		
1980	1 947			64 063		
1981	1 971			64 878		
1982	1 998			65 177		
1983	2 024			65 487		
1984	2 031	2 044	2 056	65 946	66 011	66 201
1985		2 063	2 087		66 726	66 944
1986		2 083	2 117		67 469	67 686
1987		2 102	2 144		68 168	68 364
1988		2 121	2 170		68 875	69 022
1989		2 139	2 195		69 582	69 663
1990		2 157	2 217		70 148	70 257
1995		2 233	2 305			
2000		2 298	2 374			
(g)	(1,2)	(0,9)	(1,3)	(0,7)	(1,0)	(1,0)

samme tid er det åpenbart at de faktiske (utførte) arbeidstider også styres av markedskrefter. En kan ha inntrykk av at de institusjonelt bestemte arbeidstider etter hvert har fått mindre innvirkning på de faktiske arbeidstidene. Dette kommer blant annet til uttrykk i den økte bruken av deltidarbeid.

4. RESULTATER FRA FRAMSKRIVNINGENE

I perioden fram til år 2000 vil befolkningen i alder 16-74 år øke med 169 000. Etter kon-

stantalternativet vil tallet på personer i arbeidsstyrken øke med 274 000 fram til år 2000, dersom "dagens" prosenter av yrkesaktive i ulike befolkningsgrupper holder seg. Det betyr en øking fra drøyt 2 millioner yrkesaktive i 1984 til snaut 2,3 millioner i år 2000, jf. tabell 1. Når den beregnede yrkesbefolkning vil øke såpass mye mer selv med uendret yrkesdeltaking, skyldes dette at yrkesdeltakingen varierer med kjønn, alder, utdanning og ekteskapeleg status og at befolkningens sammensetning etter disse kjennetegn endrer seg.

Tabell 2. Personer 16-74 år i arbeidsstyrken, utvalgte år. 1 000

År	I alt		Menn		Kvinner	
	Konstant	Trend	Konstant	Trend	Konstant	Trend
1983	2 024	2 024	1 156	1 156	868	868
1984	2 044	2 056	1 166	1 164	878	892
1985	2 063	2 087	1 175	1 171	888	916
1987	2 102	2 144	1 194	1 187	908	957
1990	2 157	2 217	1 221	1 210	936	1 007
1995	2 233	2 305	1 258	1 244	975	1 061
2000	2 298	2 374	1 290	1 274	1 008	1 100

Hvis de siste års tendenser til økende yrkesdeltaking fortsetter fram til århundreskiftet, viser trendalternativet at økingen i arbeidsstyrken kan komme opp i 350 000. Tallene gjelder personer i aldersklassene 16-74 år.

Veksten i arbeidsstyrken blir svakere i årene framover både etter konstantalternativet og trendalternativet enn den vi faktisk har hatt de siste årene. For tilbudte timeverk er imidlertid utviklingen annerledes. Her gir begge alternativene sterkere vekst i årene framover enn den observerte utvikling de siste årene. Tilbudte timeverk består av summen av timeverk utført og beregnet timeverk tilbudt av arbeidsløse. Utførte timeverk har vokst svakere enn tilbudte timeverk på grunn av øking i arbeidsløsheten.

Tabell 2 viser arbeidsstyrken for menn og kvinner fram mot år 2000.

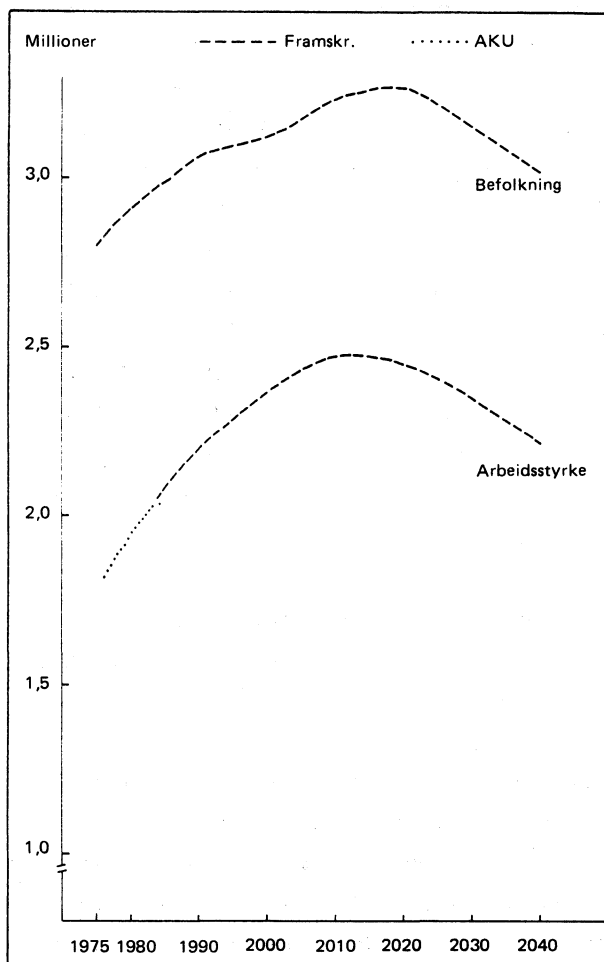
Etter trend-alternativet vil mennene gjennom

hele perioden ha en svak nedgang i sin yrkesaktivitet, men tallet på yrkesaktive vil likevel øke.

Kvinnene har omtrent samme befolkningsvekst som menn. Effekten av endret sammensetning i befolkningen er imidlertid sterkere for kvinnene, fordi det er større nivåforskjeller i yrkesdeltaking mellom grupper av kvinner.

Figur 3 viser arbeidsstyrken framskrevet etter et langsiktig trendalternativ fram til år 2040. De fleste trender er flatet kraftig ut etter år 2000. Vi ser at i dette alternativet vil arbeidsstyrken nå et topp-punkt en gang mellom 2010 og 2015, noen år før folkemengden i alder 16-74 år slutter å vokse. Vi får altså etter dette en avtakende arbeidsstyrke på lang sikt. Det vil dessuten bli betydelige endringer i arbeidsstyrkens sammensetning etter kjønn, alder og utdanning.

Figur 3. Befolkning 16-74 år og trendframskrevet arbeidsstyrke 1980-2040



5. SLUTTORD

Som nevnt innledningsvis utarbeidet vi den første framskrivning ved hjelp av MATAUK i 1972. (Byrået hadde også tidligere gjort framskrivinger.) Vi kan så stille spørsmålet om de tidligere framskrivingene har truffet den faktiske utvikling.

Ser vi på antall personer i arbeidsstyrken har f.eks. en framskrivning fra 1975 undervurdert økningen betydelig. For 1984 er differansen på godt over 100 000 personer. Senere har det truffet bedre, jo ferskere framskrivningen er jo mindre er differansene,

men hele tiden har framskrivingene undervurdert arbeidsstyrken. Det eneste unntaket er denne framskrivingen som her er presentert, hvor trend-alternativet har overestimert arbeidsstyrken i 1984.

Ser vi på timeverksframskrivingene har vi tidligere undervurdert økningen av deltidsarbeid. Dette betyr at de framskrivingene hvor en bommet betydelig på arbeidsstyrken har kommet bedre ut i timeverksanslagene. Der hvor en tidligere har basert seg på trend både i yrkesdeltaking og arbeidstid ser det ut til at timeverksframskrivingene har blitt noe lave i forhold til faktisk utvikling.

Selv om treffsikkerheten ikke har vært imponerende er likevel den eksersis som ligger i denne type modeller nyttig. Blant annet har det gitt ideer til flere prosjekter som forhåpentligvis vil gi oss forbedringer av modellen.

REFERANSER:

Sørli, K. (1985): MATAUK, en modell for tilgang på arbeidskraft, revidert modell og framskrivning av arbeidsstyrken 1983-2000. Rapporter nr. 85/8 fra Statistisk Sentralbyrå.

NYE FORSKNINGSRAPPORTER

SAMFUNNSØKONOMISKE STUDIER

Anne Lise Ellingsæter og Gunvor Iversen: Endringer i kvinners arbeidsmarkedstilpasninger. Samfunnsøkonomiske studier nr. 55, sidetall 371, 1984. ISBN 82-537-2039-4. Pris kr 24,00.

Dette arbeidet beskriver og analyserer endringer i kvinners yrkesaktivitet, men særlig vekt på perioden 1970-1980. Dataene er hentet fra undersøkelsen Kvinners arbeid 1980. Retrospektive barnefødsels-, samlivs- og yrkeshistorier ble hentet inn for 2 191 kvinner som i 1980 var i alderen 20-67 år.

Analysen tar blant annet for seg historiske endringer i kvinners familierolle og forhold til arbeidsmarkedet i perioden 1930 til 1980. Ved å klassifisere kvinnenes typiske yrkesmønstre i periodene med ekteskapsinngåelse og barnefødsler, kommer det fram sammenhenger mellom livsløpsfase og yrkesmønstre som beskriver en endring i forholdet til familie og arbeidsmarked for ulike generasjoner av kvinner.

Utviklingen av kvinnelig yrkesaktivitet i 70-åra er grundig beskrevet. Faktorer som kan forklare variasjon i kvinners yrkesaktivitet, som livsløpsfase, utdanning, bosted osv. trekkes inn. Utviklingstendensene er knyttet til teorier om arbeidsmarkedets virkemåte.

Ulike teorier har vært brukt for å beskrive gifte kvinners arbeidsmarkedstilknytning, som f.eks. rolleteori og teorier om kvinner som reservearbeidskraft. Kvinners bevegelse ut og inn på arbeidsmarkedet og skift i arbeidstidsordninger i 70-åra blir analysert i lys av disse forestillingene om kvinner som arbeidskraft.

Fordi kvinner i så stor grad deltar på arbeidsmarkedet er det også viktig å studere hva ulike kvinnegrupper får ut av sin yrkesdeltakelse. Lønnsdannelse blant yrkesaktive kvinner, og sosial status og sosial mobilitet blant kvinner blir derfor også analysert.

* * *

Helge Brunborg: An Economic Model of Fertility, Sex and Contraception. (En økonomisk modell for fruktbarhet, seksuell aktivitet og prevensjonsbruk.) Samfunnsøkonomiske studier nr. 56, sidetall 335, 1984. ISBN 82-537-2094-7. Pris kr 24,00.

I publikasjonen utvikles det en modell for å beskrive pars beslutninger om å få barn. Modellen tar utgangspunkt i at par antas å bestemme seg for ett barn om gangen, og ikke for samlet barnetall som er den vanlige antakelsen i økonomiske fruktbarhetsmodeller. Analysen gir en drøfting av hvilke faktorer som påvirker ønsket om å få eller ikke få ett barn til. Når dette ønsket er gitt, er det to måter å påvirke sannsynligheten for å

oppnå det ønskede resultat: omfanget av seksuell aktivitet og prevensjonsbruk.

I modellen antas det at par har en nyttefunksjon der nytten avhenger av barnetall, konsum, seksuell aktivitet og prevensjonsbruk over to perioder. I budsjettbetingelsen inngår inntekt, priser og antall barn. Ved hjelp av nyttemaksimering utledes det en rekke testbare hypoteser om hvordan barnetall, inntekt og priser virker på holdningen til å få ett barn til snart (i inneværende periode), hvordan denne holdningen virker på prevensjonsbruk og seksuell aktivitet, og hvordan sammenhengen er mellom prevensjonsbruk og seksuell aktivitet.

Disse hypotesene blir testet ved hjelp av data over 3 000 gifte kvinner 18-44 år fra Fruktbarhetsundersøkelsen 1977. De fleste av hypotesene bekreftes, f.eks. at kvinners timelønn har en negativ virkning på ønsket om å få ett barn til. Dette funnet har relevans for de store endringer i barnetall og kvinnelig yrkesaktivitet vi har hatt i Norge de siste 10-15 år. På den annen side ser det ikke ut til å være noen ren inntektseffekt på barnetallet. I analysen ses det også på virkninger av ikke-økonomiske faktorer som alder, ekteskapsvarighet, utdanning, religiøsitet, antall søsken og å ha vokst opp i by eller på landet.

RAPPORTER

Alette Schreiner og Tor Skoglund: Virkninger av oljevirkosomhet i Nord-Norge. Rapporten 84/17, sidetall 43, 1984. ISBN 82-537-2118-8. Pris kr 18,00.

I Statistisk Sentralbyrå pågår det arbeid med å lage og prøve ut modeller for regional analyse av næringsutvikling og arbeidsmarked. I denne rapporten presenteres og drøftes modellberegninger for utviklingen i Nord-Norge fram mot år 2000. Modellen REGION er brukt til å analysere sysselsettingsvirkningene av en eventuell utbygging av oljevirkosomheten i landsdelen. Beregninger på denne modellen er også brukt som utgangspunkt for diskusjon av utviklingen i andre næringer. Det er dessuten lagt fram beregninger som viser veksten i tilgangen på arbeidskraft i Nord-Norge under alternative forutsetninger om befolkningsutvikling og yrkesdeltaking. Modellberegningene gir dermed mulighet for å analysere oljevirkosomheten i Nord-Norge i lys av generelle perspektiver for utviklingen i tilgang på og etterspørsel etter arbeidskraft i landsdelen.

Beregningsresultatene antyder at uten oljevirkosomhet vil det kunne oppstå en ubalanse på arbeidsmarkedet i Nord-Norge ved at etterspørsel etter arbeidskraft vokser klart langsommere enn den beregnede tilgangen. En opptrapping av oljevirkosomheten i landsdelen vil direkte og indirekte bidra til økt etterspørsel etter arbeidskraft, men etter de forutsetninger som er lagt til grunn om nord-norsk deltakelse i oljevirkosomheten i landsdelen, er den samlede etterspørselsvirkningen fra oljevirkosomheten ikke tilstrekkelig til å skape balanse på arbeidsmarkedet i Nord-Norge. Det må understrekes at det er betydelig usikkerhet knyttet til denne type analyser.

* * *

Arne Ljones: Energiundersøkelsen 1983: Om energibruk og energiøkonomisering i private husholdninger. Rapporter 84/20, sidetall 62, 1984. ISBN 82-537-2130-7. Pris kr 18,00.

Rapporten presenterer resultatene fra en utvalgsundersøkelse om energibruk i private husholdninger. Undersøkelsen, som omfattet ca. 2 500 husholdninger, ble gjennomført av Statistisk Sentralbyrå våren 1983. Rapporten gir en bred analyse av boligoppvarmingen de siste 10 årene. Dette gir bedre mulighet til å forstå den sterke substitusjonen som har funnet sted mellom de ulike energivarene i boligsektoren etter 1973. Videre beskriver rapporten de tiltak husholdningene har gjennomført for å spare energi i samme tidsrom. Det blir også gjort forsøk på å analysere effekten av disse tiltakene.

* * *

Roar Bergan: MINK. En finansiell ettermodell til MSG. En MSG-rapport. Rapporter 84/23, sidetall 71, 1984. ISBN 82-537-2138-2. Pris kr 18,00.

I Statistisk Sentralbyrås makroøkonomiske modeller har hovedvekten tradisjonelt vært lagt på å beskrive realstrømmene i økonomien. Inntektsstrømmen og finansielle forhold har gjerne fått en mer summarisk behandling. De siste årene har det imidlertid vært en økende interesse for disse delene av økonomien. Samtidig har datagrunnlaget for analyser på disse områdene blitt bedre gjennom oppbygging av inntekts- og kapitalregnskapsdelen av nasjonalregnskapet.

Rapporten dokumenterer det arbeidet som er utført med sikte på å utnytte inntekts- og kapitalregnskapet til å bygge en ettermodell for inntektsberegninger til MSG-modellen. I rapporten diskuteres bakgrunnen for dette

arbeidet og det gis en detaljert presentasjon av likningene i ettermodellen, kalt MINK. Rapporten inneholder også en teknisk dokumentasjon og en veiledning for brukere av modellen.

* * *

Naturressurser og miljø 1984. Foreløpige nøkkeltall. Rapporter 85/1, sidetall 94, 1985. ISBN 82-537-2133-1. Pris kr 18,00.

Årsrapporten NATURRESSURSER OG MILJØ 1984 gir foreløpige nøkkeltall fra ressurs- og miljøregnskapet i Statistisk Sentralbyrå.

Beregninger i rapporten tyder på at temperaturkorrigert forbruk av tilført energi til romoppvarming i perioden 1973-1984 har steget fra 91,2 PJ (Petajoule) til 125,3 PJ. Det har foregått en betydelig omlegging fra olje til elektrisitet etter 1977 som følge av store prisendringer. Overgangen viser nå tydelige tegn på stagnasjon.

Foreløpige tall viser at temperaturkorrigert forbruk av fastkraft til alminnelig forsyning var 60,8 TWh i 1984.

Det har vært en nedgang på 30 prosent i innenlandske utslipp av svoveldioksyd fra 1980 til 1984. Dette tilvarer den reduksjonen i svovelutslipp som Norge gjennom den internasjonale luftforurensningsavtalen har forpliktet seg til å gå inn for innen 1990.

I 1984 overførte Norge fiskerettigheter tilsvarende 240 000 tonn torskkeekvivalenter (den relative verdien mellom torsk og andre fiskeslag som legges til grunn ved internasjonale fiskeriforhandlinger) til andre land. Norge fikk overført rettigheter til å fiske 185 000 tonn torskkeekvivalenter fra utlandet.

Investeringsvolumet i kommunale vannverk og avløp var i 1982 på totalt 1 200 mill. kr. Investeringene i avløp utgjorde 600 mill. kr., dette var en reduksjon på 25 prosent fra 1981.

Kommunale driftsutgifter til avfallshand-tering økte med 56 prosent i perioden 1972-1982.

Arsrapporten gir også tall som viser at omfanget av friluftslivaktivitet i oppveksten og over tid påvirker folks helsetilstand. I aldersgruppene mellom 35 og 74 år er det betydelig forskjell i helsetilstanden i dag mellom personer som har svært høy og svært

lav friluftslivaktivitet i oppveksten.

* * *

Aktuelle skattetall 1984. Rapporter 85/2, sidetall 44, 1985. ISBN 82-537-2142-0. Pris kr 20,00.

Publikasjonen er en oppdatert og noe omarbeidet utgave av en tilsvarende rapport fra 1983. (RAPP 83/25). Den presenterer et tallmateriale som tar sikte på å belyse hovedtrekkene i utviklingen av det norske skattesystemet og de enkelte skatteordningene og gi et bilde av skattesystem og skattesatser i Norge i dag sammenlignet med en del andre land.

TABELL- OG DIAGRAMVEDLEGG

Innhold	Side
A. NASJONALREGNSKAP FOR NORGE	
Tabell A1: Bruttonasjonalprodukt etter næring. I 1983-priser	1*
Tabell A2: Bruttonasjonalprodukt etter anvendelse. I 1983-priser	2*
Tabell A3: Privat konsum etter konsumgruppe. I 1983-priser	2*
Tabell A4: Bruttoinvestering i fast kapital etter næring. I 1983-priser .	3*
Tabell A5: Eksport av varer og tjenester. I 1983-priser	4*
Tabell A6: Import av varer og tjenester. I 1983-priser	5*
Tabell A7: Bruttonasjonalprodukt etter anvendelse. Løpende priser	6*
Tabell A8: Driftsregnskap overfor utlandet. Løpende priser	6*
Tabell A9: Eksport av varer og tjenester. Løpende priser	7*
Tabell A10: Import av varer og tjenester. Løpende priser	8*
Tabell A11: Faktorinntekt etter næring. Løpende priser	9*
B. KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE	
Tabell B1: Olje- og gassproduksjon	10*
Tabell B2: Produksjonsindeks etter næring og anvendelse	10*
Tabell B3: Industriproduksjon - produksjonsindeksen	10*
Tabell B4: Ordretilgang - industri	11*
Tabell B5: Ordreserver - industri	11*
Tabell B6: Lagerbeholdning	12*
Tabell B7: Arbeidsmarkedet - arbeidskraftundersøkelsen	12*
Tabell B8: Arbeidsmarkedet - arbeidskontorenes registreringer	12*
Tabell B9: Industriinvesteringer i verdi - investeringsundersøkelsen	13*
Tabell B10: Boligbygging	13*
Tabell B11: Detaljomsetningsvolum - sesongjustert indeks	13*
Tabell B12: Detaljomsetningsvolum mv. - endring fra foregående år	13*
Tabell B13: Timefortjeneste	14*
Tabell B14: Konsumprisindeksen	14*
Tabell B15: Engrospriser	14*
Tabell B16: Utenrikshandelen - verditall	15*
Tabell B17: Utenrikshandelen - indekser	15*
C. NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTLANDET	
Tabell C1: Bruttonasjonalprodukt	16*
Tabell C2: Privat konsum	16*
Tabell C3: Offentlig konsum	16*
Tabell C4: Bruttoinvesteringer	17*
Tabell C5: Eksport av varer og tjenester	17*
Tabell C6: Import av varer og tjenester	17*
D. KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET	
Tabell D1: Sverige	18*
Tabell D2: Storbritannia	18*
Tabell D3: Forbundsrepublikken Tyskland	18*
Tabell D4: Frankrike	18*
Tabell D5: USA	19*
Tabell D6: Japan	19*
Diagram: Industriproduksjonen i Vest-Europa	19*

1*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A1: BRUTTONASJONALPRODUKT ETTER NÆRING. 1)
I faste 1983-priser. Mill. kr

	-----1983-----				-----1984-----			
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.
Bruttonasjonalprodukt	99 330	97 714	100 603	104 121	103 323	101 260	104 554	109 261
Næringsvirksomhet	85 098	83 484	86 372	89 889	88 873	86 810	90 105	94 811
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	2 889	1 490	7 944	2 897	2 939	1 476	8 510	2 973
Utvinning og rørtransport av råolje og naturgass	17 458	17 087	16 194	19 287	20 367	19 355	17 724	21 526
Bergverksdrift	284	356	298	351	325	338	299	351
Industri	14 044	13 874	12 399	14 618	14 484	13 706	12 789	15 012
Skjermet industri	3 887	3 920	3 587	3 989	3 812	3 837	3 672	4 055
Produksjon av nærings- og nytelsesmidler	2 444	2 506	2 240	2 436	2 285	2 436	2 341	2 532
Grafisk produksjon og forlag ..	1 444	1 415	1 346	1 553	1 528	1 401	1 331	1 522
Utekonkurrerende industri	2 088	2 078	1 851	2 091	2 325	2 221	2 117	2 334
Produksjon av treforedlings- produkter	520	509	494	539	599	562	533	596
Produksjon av kjemiske råvarer.	462	482	435	496	538	508	485	537
Raffinering av jordolje	233	108	71	35	119	108	114	122
Produksjon av metaller	873	979	852	1 021	1 069	1 044	986	1 079
Hjemmekonkurrerende industri	8 069	7 876	6 961	8 538	8 347	7 648	7 000	8 623
Produksjon av tekstil- og bekledningsvarer	445	419	334	411	440	385	340	420
Produksjon av trevarer, møbler og innredninger	1 285	1 312	1 118	1 404	1 253	1 203	1 132	1 439
Produksjon av kjemiske og mineralske produkter	1 523	1 503	1 369	1 556	1 494	1 433	1 385	1 565
Bygging av skip og oljeplatt- former	1 342	1 339	1 226	1 550	1 506	1 372	1 168	1 486
Produksjon av andre verksted- produkter	3 475	3 303	2 915	3 618	3 655	3 255	2 975	3 714
Elektrisitetsforsyning	4 606	3 683	3 315	4 408	4 918	3 554	3 346	4 234
Bygge- og anleggsvirksomhet	5 325	5 638	5 622	5 416	4 856	5 284	5 346	5 825
Varehandel	11 119	12 008	11 998	13 680	11 666	12 320	11 954	13 694
Sjøfart og oljeboring	4 164	3 936	3 761	3 553	3 655	3 830	3 890	3 647
Samferdsel	5 909	5 895	5 947	5 916	5 819	6 170	6 202	6 399
Boligtjenester	3 720	3 752	3 783	3 811	3 847	3 860	3 877	3 898
Annen privat tjenesteyting	14 415	14 674	15 270	15 260	14 923	15 659	15 407	15 790
Korrekasjonssektorer	1 167	1 093	-159	693	1 076	1 260	761	1 464
Offentlig forvaltning	14 231	14 231	14 231	14 231	14 450	14 450	14 450	14 450

1) Uoverensstemmelser i tabellene skyldes maskinell avrunding.

2*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A2: BRUTTONASJONALPRODUKT ETTER ANVENDELSE. 1)
I faste 1983-priser. Mill.kr

	-----1983-----				-----1984-----			
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4. kv.
Bruttonasjonalprodukt	99 329	97 714	100 603	104 121	103 323	101 260	104 554	109 261
Innenlandsk bruk av varer og tjenester	92 746	90 524	92 899	92 994	92 394	92 091	96 857	98 798
Privat konsum	45 856	46 315	48 210	52 099	46 118	47 269	48 112	53 486
Spesifisert innenlandsk konsum ..	44 426	44 562	45 551	50 649	44 798	45 620	45 735	51 867
Konsum i utlandet, netto	1 430	1 753	2 660	1 451	1 320	1 649	2 378	1 619
Offentlig konsum	19 564	19 564	19 564	19 564	20 006	20 006	20 006	20 006
Statlig konsum	7 924	7 924	7 924	7 924	8 105	8 105	8 105	8 105
Sivilt	4 781	4 781	4 781	4 781	4 848	4 848	4 848	4 848
Militært	3 143	3 143	3 143	3 143	3 257	3 257	3 257	3 257
Kommunalt konsum	11 640	11 640	11 640	11 640	11 901	11 901	11 901	11 901
Bruttoinvestering	27 326	24 645	25 125	21 331	26 270	24 816	28 739	25 306
Bruttoinvestering i fast kapital	24 448	25 910	28 182	22 139	21 187	31 428	27 326	25 462
Investering i oljevirkosomhet ..	5 046	6 167	9 633	3 414	3 385	13 342	9 099	4 829
Bygninger og anlegg	11 231	11 461	11 435	10 880	9 861	10 354	11 274	12 145
Skip og båter	2 565	1 856	812	338	2 048	699	110	122
Annet transportmateriell	1 526	1 815	1 700	2 097	1 520	2 022	1 552	2 064
Maskiner, redskap, inventar ellers	4 080	4 611	4 602	5 410	4 373	5 011	5 291	6 302
Lagerendring	2 878	-1 265	-3 057	- 808	5 083	-6 612	1 413	-156
Oljeplattformer under arbeid ..	2 321	2 083	-2 282	1 191	1 596	-5 949	-2 539	1 771
Eksport	44 929	46 355	44 152	49 750	49 805	48 457	46 548	51 071
- Import	38 346	39 165	36 448	38 623	38 876	39 288	38 851	40 608

1) Se fotnote 1 i tabell 1.

TABELL A3: PRIVAT KONSUM. 1)
I faste 1983-priser. Mill.kr

	-----1983-----				-----1984-----			
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.
Privat konsum	45 856	46 315	48 210	52 099	46 118	47 269	48 112	53 486
Spesifisert innenlandsk konsum	44 426	44 561	45 551	50 649	44 798	45 620	45 735	51 867
Matvarer	8 899	9 373	9 782	10 696	8 719	9 475	9 515	10 884
Drikkevarer og tobakk	2 703	3 035	3 052	3 303	2 661	3 286	3 043	3 522
Klær og skotøy	3 092	3 378	3 317	4 430	3 169	3 456	3 331	4 455
Bolig, lys og brensel	8 789	7 536	7 163	8 880	9 424	7 668	7 326	8 898
Møbler og husholdningsartikler ..	3 598	3 348	3 746	4 663	3 565	3 379	3 661	4 754
Helsepleie	2 135	2 071	2 005	2 126	2 234	2 068	2 015	2 173
Transport, post- og teletjenester	7 270	7 465	7 317	7 115	6 993	7 724	7 512	7 611
Fritidsysler og utdanning	3 663	3 646	3 848	4 652	3 788	3 662	3 850	4 612
Andre varer og tjenester	4 280	4 711	5 318	4 782	4 246	4 902	5 482	4 956
Korreksjonsposter	1 430	1 753	2 660	1 451	1 320	1 649	2 378	1 619
Nordmenns konsum i utlandet	2 335	3 080	4 561	2 576	2 255	2 918	4 516	2 698
Utlendingers konsum i Norge	-905	-1 327	-1 901	-1 125	-935	-1 269	-2 138	-1 080

1) Se fotnote 1 i tabell 1.

3*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A4: BRUTTOINVESTERING I FAST KAPITAL ETTER NÆRING. 1)
I faste 1983-priser. Mill.kr

	1983				1984			
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.
Bruttoinvestering i fast kapital	24 448	25 910	28 182	22 139	21 187	31 428	27 326	25 462
Næringsvirksomhet	21 423	22 885	25 157	19 115	18 253	28 493	24 392	22 528
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	1 012	1 578	1 405	1 082	920	1 575	1 466	1 198
Utvinning og rørtransport av råolje og naturgass	3 692	5 522	10 091	4 371	2 824	13 325	9 421	4 596
Bergverksdrift	157	81	72	78	64	97	127	117
Industri	1 634	1 848	1 866	2 501	1 760	2 048	2 200	3 269
Skjermet industri	539	607	524	876	598	671	533	927
Produksjon av nærings- og nytelsesmidler	433	474	424	703	472	455	429	710
Grafisk produksjon og forlag ..	106	132	100	172	125	216	104	216
Utekonkurrerende industri	392	448	437	545	458	533	642	880
Produksjon av treforedlings- produkter	49	55	87	105	78	59	126	166
Produksjon av kjemiske råvarer.	129	147	101	160	124	138	159	192
Raffinering av jordolje	37	63	43	30	7	11	21	57
Produksjon av metaller	177	183	206	251	251	325	337	466
Hjemmekonkurrerende industri	703	794	905	1 081	704	845	1 024	1 462
Produksjon av tekstil- og bekledningsvarer	24	40	32	35	20	37	29	76
Produksjon av trevarer, møbler og innredninger	94	105	112	141	90	81	98	120
Produksjon av kjemiske og mineralske produkter	198	188	222	305	209	250	281	350
Bygging av skip og oljeplatt- former	90	132	167	205	150	189	185	218
Produksjon av andre verksted- produkter	298	329	372	395	235	289	431	698
Elektrisitetsforsyning	1 355	1 793	2 087	2 571	1 469	1 591	2 267	2 396
Bygge- og anleggsvirksomhet	542	542	542	542	501	501	500	501
Oljeboring	1 071	1 071	1 071	1 071	1 090	1 091	1 078	1 095
Varehandel	2 816	1 803	473	-50	1 907	564	-36	-28
Sjøfart	1 251	784	-160	-1 078	591	192	-177	322
Samferdsel	1 436	1 786	1 688	2 272	1 543	1 946	1 450	2 188
Boliger	4 427	4 267	4 422	4 099	3 544	3 630	4 267	4 278
Annen privat tjenesteyting (inkl. forretningsbygg)	2 033	1 811	1 601	1 656	2 039	1 933	1 828	2 596
Offentlig forvaltning	3 025	3 025	3 025	3 025	2 934	2 934	2 934	2 934

1) Se fotnote 1 i tabell 1.

4*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A5: EKSPORT. 1)

I faste 1983-priser. Mill.kr.

	-----1983-----				-----1984-----			
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.
Eksport i alt	44 930	46 355	44 152	49 750	49 805	48 456	46 548	51 071
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	333	437	306	497	449	437	311	492
Råolje	9 417	11 069	10 397	10 113	11 538	11 192	11 935	13 042
Naturgass	6 344	5 228	4 491	6 746	7 458	6 188	4 431	6 734
Bergverksprodukter	316	302	318	319	355	286	326	370
Industriprodukter	14 567	15 102	14 178	16 123	15 453	15 142	14 307	16 999
Levert fra:								
Skjermet industri	1 957	2 308	2 105	2 342	1 848	2 170	2 138	2 325
Nærings- og nytelsemidler	1 927	2 284	2 075	2 312	1 826	2 147	2 112	2 299
Grafiske produkter	30	24	29	30	23	23	26	26
Utekonkurrerende industri	7 491	7 740	7 077	8 385	8 325	7 995	7 578	8 732
Treforedlingsprodukter	1 155	1 298	1 305	1 400	1 407	1 443	1 444	1 453
Kjemiske råvarer	1 346	1 303	1 196	1 432	1 423	1 507	1 420	1 560
Raffinerte oljeprodukter	1 387	1 107	1 035	1 627	1 301	1 044	999	1 498
Metaller	3 604	4 033	3 541	3 926	4 196	4 001	3 716	4 221
Hjemmekonkurrerende industri	5 119	5 054	4 996	5 397	5 279	4 977	4 591	5 942
Tekstil- og bekledningsvarer	251	271	266	342	274	243	259	312
Trevarer, møbler og innred- ninger	224	252	208	305	254	282	262	336
Kjemiske og mineralske produkter mv.	1 202	1 197	1 045	1 246	1 418	1 368	1 238	1 381
Skip og oljeplattformer, ny- bygde og reparasjoner	660	864	1 054	655	487	406	199	632
Andre verktøddprodukter	2 781	2 471	2 423	2 850	2 847	2 677	2 633	3 281
Skip og oljeplattformer mv., eldre ..	985	1 431	1 059	2 464	1 566	2 417	1 795	764
Elektrisk kraft	129	198	225	192	126	92	195	81
Boring etter olje og gass (inkl. utleie av oljeplattformer) ...	743	447	495	774	529	518	492	726
Brutto frakter ved skipsfart	7 592	7 464	7 396	7 398	7 231	7 260	7 073	6 960
Direkte eksport av tjenester ved oljevirkksomhet	166	155	144	186	157	152	136	137
Rørtjenester	795	687	634	797	939	874	616	893
Utlendingers konsum i Norge	905	1 327	1 901	1 125	935	1 269	2 138	1 080
Tjenester ellers	2 639	2 508	2 611	3 016	3 070	2 632	2 795	2 794

1) Se fotnote 1 i tabell 1.

5*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A6: IMPORT. 1)
I faste 1983-priser. Mill.kr

	-----1983-----				-----1984-----			
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.
Import i alt	38 346	39 165	36 448	38 623	38 876	39 288	38 851	40 608
Produkter fra jordbruk, skogbruk								
og fiske	1 195	1 034	985	1 358	1 215	1 239	934	1 106
Råolje	718	468	889	824	883	1 105	586	710
Bergverksprodukter	347	397	415	421	476	453	514	450
Industriprodukter	22 326	22 193	19 642	22 425	24 749	22 114	22 833	24 776
Skjermet industri	995	989	1 010	1 156	965	988	1 093	1 303
Nærings- og nytelsesmidler	750	785	734	872	703	759	821	999
Grafiske produkter	245	205	276	285	262	229	273	304
Utekonkurrerende industri	4 288	4 528	4 272	5 037	5 040	4 385	4 836	5 354
Treforedlingsprodukter	516	578	541	624	622	583	563	666
Kjemiske råvarer	1 171	1 284	1 065	1 275	1 236	1 235	1 196	1 356
Raffinerte oljeprodukter	1 194	993	1 072	1 305	1 149	808	1 160	1 213
Metaller	1 407	1 673	1 594	1 833	2 033	1 760	1 917	2 119
Hjemmekonkurrerende industri	17 043	16 675	14 360	16 232	18 744	16 741	16 904	18 120
Tekstil- og bekledningsvarer	2 148	1 848	2 058	2 038	2 303	1 938	2 211	2 202
Trevarer, møbler og innred- ninger	776	800	750	1 029	839	794	797	1 069
Kjemiske og mineralske produkter mv.	3 528	4 251	3 836	4 154	3 883	3 921	3 932	4 652
Skip og oljeplattformer (inkl. reparasjoner)	3 976	3 102	1 881	1 852	3 710	1 440	2 739	1 404
Andre verkstedprodukter	6 615	6 675	5 835	7 160	8 008	8 648	7 234	8 793
Transportmidler mv. uten til- svarende norsk produksjon	1 474	1 904	1 429	1 602	1 159	2 214	1 415	1 666
Elektrisk kraft	12	17	12	14	10	13	16	41
Diverse vare- og tjenesteimport til oljevirkksomhet	2 235	1 026	715	1 228	669	948	1 084	735
Skipsfartens utgifter i utlandet (ekskl. reparasjoner)	4 507	4 412	4 393	4 402	4 363	4 382	4 277	4 203
Nordmenns konsum i utlandet	2 332	3 079	4 563	2 578	2 255	2 918	4 516	2 698
Tjenester ellers	3 200	4 634	3 403	3 770	3 098	3 903	2 676	4 223

1) Se fotnote 1 i tabell 1.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A7: BRUTTONASJONALPRODUKT ETTER ANVENDELSE. 1)

Mill.kr

	-----1983-----				-----1984-----			
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.
Bruttonasjonalprodukt	96 773	97 029	101 645	106 320	107 058	108 444	112 568	119 732
Innenlandsk bruk av varer og tjenester	90 419	90 710	93 297	94 736	95 225	98 035	103 630	107 529
Privat konsum	44 904	46 022	48 490	53 066	48 081	49 985	51 520	57 988
Spesifisert innenlandsk konsum .	43 445	44 274	45 854	51 614	46 761	48 333	49 036	56 188
Konsum i utlandet, netto	1 459	1 748	2 636	1 452	1 320	1 652	2 484	1 801
Offentlig konsum	18 977	19 532	19 889	19 859	20 604	21 121	21 636	21 758
Statlig konsum	7 737	7 915	8 031	8 014	8 301	8 455	8 700	8 770
Sivilt	4 639	4 781	4 856	4 847	4 992	5 101	5 229	5 260
Militært	3 098	3 134	3 175	3 167	3 310	3 354	3 471	3 510
Kommunalt konsum	12 241	11 617	11 858	11 845	12 303	12 666	12 937	12 988
Bruttoinvestering	26 538	25 156	24 918	21 811	26 540	26 929	30 474	27 783
Bruttoinvestering i fast kapital	24 041	26 445	28 152	22 043	21 566	32 946	29 554	27 582
Investering i oljevirksomhet .	4 916	6 246	9 736	3 363	3 509	14 224	10 209	5 307
Bygninger og anlegg	11 087	11 464	11 538	11 028	10 161	10 979	11 995	13 215
Skip og båter	2 366	2 359	607	238	2 202	901	239	137
Annet transportmateriell	1 527	1 782	1 672	2 049	1 476	1 891	1 619	2 199
Maskiner, redskap, inventar ellers	4 145	4 594	4 599	5 365	4 218	4 951	5 492	6 724
Lagerendring	2 497	-1 289	-3 234	-232	4 974	-6 017	920	201
Oljeplattformer under arbeid .	2 418	2 179	-2 552	1 267	1 670	-6 532	2 882	2 073
Eksporert	44 045	45 313	44 779	51 050	52 142	51 905	52 345	59 047
- Import	37 691	38 994	36 431	39 466	40 309	41 496	43 407	46 844

1) Se fotnote 1 i tabell 1.

TABELL A8: DRIFTSREGNSKAP OVERFOR UTLANDET. 1)

Mill.kr

	-----1983-----				-----1984-----			
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.
Eksporthoverskudd	6 355	6 319	8 348	11 584	11 833	10 408	8 939	12 203
Ekspert av varer og tjenester	44 045	45 313	44 779	51 050	52 142	51 905	52 345	59 047
Import av varer og tjenester	37 690	38 994	36 431	39 466	40 309	41 496	43 407	46 844
Rente- og stønadsoverskudd	-4 797	-4 459	-2 948	-4 124	-4 314	-5 269	-3 571	-3 880
Renter, aksjeutbytte mv., netto ...	-3 630	-3 657	-2 282	-2 569	-3 545	-4 243	-2 731	-2 359
Stønader, netto	-1 167	-801	-665	-1 555	-769	-1 026	-842	-1 521
Overskudd på driftsregnskapet	1 690	1 926	5 372	7 293	7 520	5 139	5 366	8 323

1) Se fotnote 1 i tabell 1.

7*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A9: EKSPORT. 1)
Mill.kr

	1983				1984			
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.
Eksport i alt	44 045	45 313	44 779	51 050	52 142	51 905	52 345	59 047
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	358	432	284	498	485	500	345	567
Råolje	9 426	10 696	10 423	10 450	12 000	11 696	13 188	14 828
Naturgass	6 262	5 233	4 580	6 733	7 548	6 336	4 874	7 859
Bergverksprodukter	312	305	319	319	371	296	341	402
Industriprodukter	13 998	14 789	14 424	16 760	16 375	16 408	15 782	18 941
Levert fra:								
Skjermet industri	1 886	2 312	2 149	2 365	1 923	2 236	2 123	2 391
Nærings- og nytelsesmidler	1 857	2 289	2 118	2 334	1 899	2 212	2 093	2 362
Grafiske produkter	29	23	30	31	24	24	30	30
Utekonkurrerende industri	7 140	7 457	7 281	8 816	9 239	9 131	8 896	10 291
Treforedlingsprodukter	1 143	1 288	1 314	1 412	1 448	1 505	1 608	1 652
Kjemiske råvarer	1 318	1 274	1 198	1 487	1 523	1 649	1 578	1 757
Raffinerte oljeprodukter	1 418	1 054	1 045	1 638	1 340	1 066	1 027	1 648
Metaller	3 261	3 841	3 723	4 279	4 928	4 912	4 683	5 234
Hjemmekonkurrerende industri	4 972	5 020	4 994	5 579	5 213	5 041	4 763	6 259
Tekstil- og bekledningsvarer	268	281	271	310	272	270	281	360
Trevarer, møbler og innred- ninger	220	257	211	301	271	303	288	366
Kjemiske og mineraliske produkter mv.	1 163	1 147	1 066	1 313	1 232	1 233	1 282	1 527
Skip og oljeplattformer, ny- bygde og reparasjoner	642	889	1 050	653	505	432	215	699
Andre verkstedprodukter	2 679	2 447	2 397	3 002	2 934	2 804	2 697	3 308
Skip og oljeplattformer mv., eldre ..	1 043	1 140	1 284	2 471	1 764	2 640	2 136	898
Elektrisk kraft	180	210	183	171	146	119	199	126
Boring etter olje og gass (inkl. utleie av oljeplattformer) ...	718	455	505	782	543	539	522	765
Brutto frakter ved skipsfart	7 321	7 469	7 424	7 636	7 833	8 356	8 899	9 547
Direkte eksport av tjenester ved oljevirkosomhet	166	157	146	182	168	167	156	163
Rørtjenester	820	642	631	821	787	742	587	745
Utlendingers konsum i Norge	884	1 316	1 912	1 147	970	1 334	2 282	1 165
Tjenester ellers	2 558	2 471	2 665	3 079	3 155	2 773	3 034	3 040

1) Se fotnote 1 i tabell 1.

8*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A10: IMPORT. 1)

Mill.kr

	1983				1984			
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.
Import i alt	37 690	38 994	36 431	39 466	40 309	41 496	43 407	46 844
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	1 146	999	971	1 458	1 338	1 355	1 042	1 263
Råolje	764	446	869	821	917	1 143	634	793
Bergverksprodukter	349	395	412	425	511	441	538	500
Industriprodukter	22 115	22 192	19 577	22 703	25 276	22 864	24 936	27 444
Skjermet industri	918	1 040	1 008	1 185	1 030	1 097	1 213	1 438
Nærings- og nytelsesmidler	684	813	739	904	758	850	930	1 107
Grafiske produkter	234	227	268	281	272	247	284	330
Utekonkurrerende industri	4 247	4 449	4 280	5 150	5 352	4 722	5 311	5 991
Treforedlingsprodukter	500	577	546	635	652	644	634	780
Kjemiske råvarer	1 164	1 271	1 064	1 296	1 342	1 335	1 288	1 456
Raffinerte oljeprodukter	1 198	947	1 086	1 332	1 219	854	1 241	1 353
Metaller	1 384	1 654	1 584	1 886	2 139	1 889	2 149	2 401
Hjemmekonkurrerende industri	16 950	16 703	14 290	16 369	18 894	17 044	18 412	20 016
Tekstil- og bekledningsvarer	2 081	1 754	2 117	2 139	2 337	2 010	2 520	2 638
Trevarer, møbler og innred- ninger	757	808	734	1 057	866	854	848	1 226
Kjemiske og mineralske produkter mv.	3 502	4 220	3 828	4 219	4 110	4 181	4 164	5 109
Skip og oljeplattformer (inkl. reparasjoner)	3 761	3 370	1 782	1 897	4 221	1 899	3 549	1 799
Andre verkstedprodukter	6 848	6 551	5 829	7 057	7 360	8 101	7 332	9 244
Transportmidler mv. uten til- svarende norsk produksjon	1 466	1 904	1 432	1 608	1 187	2 290	1 536	1 821
Elektrisk kraft	13	15	12	15	10	15	11	23
Diverse vare- og tjenesteimport til oljevirkosomhet	2 237	1 037	728	1 203	716	1 043	1 246	873
Skipsfartens utgifter i utlandet (ekskl. reparasjoner)	4 124	4 335	4 406	4 849	4 842	5 192	5 745	6 551
Nordmenns konsum i utlandet	2 343	3 063	4 548	2 598	2 290	2 986	4 766	2 966
Tjenester ellers	3 135	4 609	3 477	3 786	3 222	4 167	2 954	4 611

1) Se fotnote 1 i tabell 1.

TABELL A11: FAKTORINNTEKT ETTER NÆRING. 1)

Mill.kr

	-----1983-----				-----1984-----			
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.
Faktorinntekt i alt	71 689	71 719	76 311	79 537	80 958	79 780	83 828	88 230
Næringsvirksomhet	58 812	58 340	62 607	65 787	66 930	65 333	69 064	73 424
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	2 797	1 005	7 320	2 854	2 743	914	8 083	3 178
Utvinning og rørtransport av råolje og naturgass	12 534	11 611	11 160	14 531	15 472	14 128	13 269	18 233
Bergverksdrift	271	336	280	332	332	343	284	338
Industri	11 804	13 491	11 542	13 405	14 522	14 639	12 613	14 971
Skjermet industri	2 742	3 791	2 950	2 898	3 354	3 741	3 053	3 473
Produksjon av nærings- og nytellesmidler	1 583	2 592	1 816	1 577	1 983	2 492	1 880	2 062
Grafisk produksjon og forlag ..	1 159	1 199	1 134	1 321	1 371	1 250	1 173	1 411
Utekonkurrerende industri	1 649	2 125	2 210	2 640	3 026	3 138	2 900	3 184
Produksjon av treforedlings- produkter	444	452	436	494	528	499	526	627
Produksjon av kjemiske råvarer.	371	408	354	461	522	531	505	577
Raffinering av jordolje	-19	99	99	-18	-19	-54	-199	-180
Produksjon av metaller	852	1 166	1 321	1 702	1 994	2 161	2 068	2 160
Hjemmekonkurrerende industri	7 413	7 574	6 382	7 867	8 143	7 760	6 660	8 314
Produksjon av tekstil- og bekledningsvarer	394	388	279	314	374	351	282	356
Produksjon av trevarer, møbler og innredninger	1 055	1 163	915	1 092	1 081	1 050	942	1 207
Produksjon av kjemiske og mineralske produkter	1 164	1 215	1 135	1 290	1 076	1 077	1 115	1 345
Bygging av skip og oljeplatt- former	1 782	1 805	1 500	1 848	2 043	1 973	1 593	2 038
Produksjon av andre verksted- produkter	3 019	3 003	2 552	3 323	3 569	3 310	2 728	3 369
Elektrisitetsforsyning	2 655	1 936	1 620	2 387	3 399	2 136	1 908	2 626
Bygge- og anleggsvirksomhet	4 113	4 548	4 513	4 331	3 977	4 773	4 639	5 179
Varehandel	7 328	7 921	8 354	10 143	8 504	9 261	8 576	9 666
Sjøfart og oljeboring	1 278	1 323	1 380	1 058	1 029	1 093	1 234	951
Samferdsel	4 065	4 199	4 177	4 239	4 266	4 633	4 510	4 623
Boligtjenester	2 355	2 459	2 529	2 611	2 705	2 768	2 775	2 802
Annen privat tjenesteyting	13 696	13 863	15 059	13 275	14 304	15 153	16 414	14 732
Korreksjonssektorer	-4 085	-4 352	-5 325	-3 378	-4 262	-4 506	-5 240	-3 875
Offentlig forvaltning	12 877	13 379	13 704	13 750	14 028	14 447	14 765	14 807

1) Se fotnote 1 i tabll 1.

10*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B1: OLJE- OG GASSPRODUKSJON

Produksjon av råolje i millioner tonn og naturgass i milliarder standard kubikkmeter. Tallene for årene viser gjennomsnittlig månedsproduksjon.

	1980	1981	1982	1983	1984	-----1984/1985-----					
						Sep	Okt	Nov	Des	Jan	Feb
Råolje	2.0	2.0	2.0	2.6	2.9	3.0	3.2	3.1	3.3	3.0	2.7
Naturgass	2.2	2.2	2.1	2.1	2.3	1.8	2.3	2.5	2.6	2.9	2.5

TABELL B2: PRODUKSJONSINDEKS ETTER NÆRING OG ANVENDELSE

Sesongjusterte indekser. 1980=100.

Årsindeksene er et gjennomsnitt av månedsindeksene for året.

	1980	1981	1982	1983	1984	-----1984/1985-----					
						Sep.	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.
Produksjon etter næring:											
Bergv.dr., industri og kraftf. 1)	100	101	99	101	103	103	103	106	103	105	107
Bergverkadrift 1)	100	101	95	99	101	103	104	111	115	107	103
Industri	100	99	97	96	98	99	99	102	98	97	99
Kraftforsyning	100	110	111	126	127	124	119	127	122	143	145
Produksjon etter anvendelse:											
Eksport 1)	100	101	96	99	106	106	109	110	107	105	106
Konsum	100	100	99	101	102	105	100	102	102	106	106
Investering 2)	100	199	195	194	205	198	217	224	222	225	228
Vareinnsats i bygg og anlegg	100	105	104	102	100	101	102	108	104	104	101
Vareinnsats ellers	100	89	87	89	90	91	90	91	89	90	92

1)Utenom utvinning av olje og naturgass.

2)Se merknad etter tabell 17.

TABELL B3: INDUSTRIPRODUKSJON - PRODUKSJONSINDEKSEN

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et tremåneders glidende gjennomsnitt 1).

	1982	1983	1984	-----1984/1985-----					
				Sep.	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.
Industri ialt	-2.1	-0.8	2.2	3.1	2.6	3.0	2.8	1.7	1.2
Næringsmidler, drikkev. og tobakk	1.9	-1.2	-0.2	0.3	-1.6	-0.4	0.1	1.8	0.7
Tekstilvarer, bekledn.v., lær mv.	-12.0	-12.3	-1.6	1.2	0.6	0.7	0.6	-1.3	-1.1
Trevarer	-3.1	-0.7	-1.0	2.3	1.5	2.3	1.3	1.0	0.8
Treforedling	-5.8	4.2	9.9	5.4	4.6	3.4	6.1	7.0	6.9
Grafisk produksjon og forlagsv.	0.1	0.4	0.4	0.3	0.9	1.7	0.7	-0.7	-0.2
Kjemiske prod., mineraloljep. mv.	-0.8	2.5	5.8	7.4	9.7	8.4	6.3	0.1	-0.8
Mineralske produkter	-2.2	-4.2	-5.4	-4.0	-2.4	-2.5	0.0	1.3	3.0
Jern, stål og ferrolegeringer	-9.8	5.8	10.0	11.9	8.7	7.3	8.8	9.5	4.8
Ikke-jernholdige metaller	-5.3	11.1	10.0	10.6	7.4	3.9	1.8	-0.4	-2.4
Metallvarer	-2.4	-3.1	3.1	2.9	2.7	5.4	5.5	4.4	3.8
Maskiner	-0.3	0.9	4.3	1.1	1.8	6.2	7.0	6.4	7.3
Elektriske apparater og materiell	2.4	1.7	3.0	2.4	2.5	2.7	4.2	3.1	3.2
Transportmidler	-2.9	-12.5	-5.3	1.6	-0.7	-2.5	-5.3	-6.1	-8.0
Tekn. og vitensk. instr. mv.	-0.1	-3.0	0.6	-0.1	-0.5	0.0	-0.7	-1.6	-0.2
Industriproduksjon ellers	4.2	-7.7	-1.7	1.4	-2.2	1.1	3.1	3.1	7.3

1)Tallene i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode året før for summen av produksjonen for den aktuelle måneden, måneden før og måneden etter.

TABELL B4: ORDRETILGANG - INDUSTRI

Ordretilgang til utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Sesongjusterte verdiindekser. 1976=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1981	1982	1983	1984	1982	-----1983-----				-----1984-----				
						4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv
Produksjon av kjemiske råvarer:														
Ordretilgang i alt	178	180	189	215	172	178	185	188	206	196	214	201	250	
For eksport	185	178	195	237	174	175	173	192	242	215	240	219	276	
Fra hjemmemarkedet	168	184	181	185	176	185	195	182	161	170	171	176	223	
Produksjon av metaller:														
Ordretilgang i alt	154	133	198	223	142	162	192	207	230	232	213	225	225	
For eksport	154	141	217	243	156	174	209	232	255	254	233	245	241	
Fra hjemmemarkedet	155	102	133	158	96	114	142	134	142	145	152	164	168	
Produksjon av verkstedprodukter ekskl. transportmidler og oljerigger mv.:														
Ordretilgang i alt	146	145	147	168	161	139	143	152	156	161	159	158	195	
For eksport	161	158	164	213	182	168	148	174	166	197	201	199	257	
Fra hjemmemarkedet	140	140	141	150	148	126	142	150	147	143	146	147	165	

1) Ikke sesongjustert

TABELL B5: ORDRESERVER - INDUSTRI

Ordreserver i utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Verdiindekser. 1976=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1981	1982	1983	1984	1982	-----1983-----				-----1984-----				
						4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv
Produksjon av kjemiske råvarer:														
Ordreserver i alt	148	175	182	221	189	166	170	181	209	178	201	229	274	
For eksport	163	183	189	259	199	151	168	184	254	216	224	269	328	
Fra hjemmemarkedet	129	164	172	172	175	186	173	178	152	131	172	180	205	
Produksjon av metaller:														
Ordreserver i alt	123	104	127	141	94	114	116	134	143	160	141	141	120	
For eksport	123	115	152	167	109	134	138	162	174	193	165	168	141	
Fra hjemmemarkedet	123	78	63	71	55	64	61	62	64	74	77	69	65	
Produksjon av verkstedprodukter ekskl. transportmidler og oljerigger mv.:														
Ordreserver i alt	163	163	169	175	167	173	170	169	163	171	171	173	186	
For eksport	194	190	187	202	187	194	187	192	174	200	193	192	224	
Fra hjemmemarkedet	150	151	161	164	158	164	163	158	159	159	162	165	169	

12*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL 86: LAGERBEHOLDNING

Lagerbeholdning i industri og engroshandel. Volumindekser. 1982=100.

	1981	1982	1983	1984	1982				1983				1984				
					4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv
Industri og engroshandel:																	
Lager i alt:	97	100	90	87	97	97	88	90	86	85	84	92	87				
Norskproduserte varer:																	
For innenlandsk bruk	96	100	101	96	100	106	96	103	97	96	90	102	96				
For eksport	92	100	74	72	92	82	73	75	66	66	70	78	75				
Importerte varer:																	
Lager i alt	103	100	90	87	97	97	90	83	88	87	90	89	83				
Industri:																	
Lager i alt	98	100	87	84	97	96	87	84	82	82	84	86	83				
Lager av egne produkter	95	100	86	83	96	95	85	85	80	81	81	85	83				
Lager av råstoffer	104	100	89	87	100	98	91	80	86	84	92	90	82				
Lager etter vare:																	
Jern og stål	108	100	86	79	91	86	84	89	84	83	77	80	76				
Andre uedle metaller	92	100	57	59	81	65	57	53	52	47	51	65	71				
Tre- og treforedl.prod.	97	100	93	86	93	101	97	91	83	94	90	85	75				

TABELL 87: ARBEIDSMARKEDET - ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN

Tallet på arbeidssøkere uten arbeidsinntekt og tallet på sysselsatte. 1000 personer.

	1981	1982	1983	1984	1983				1984				1985
					1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv
Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt:													
Kvinner	23	25	33	28	36	37	32	26	25	27	35	24	26
Menn	17	27	35	33	37	34	42	25	35	36	35	27	31
Totalt	40	52	67	61	72	72	74	51	60	63	70	51	58
Tallet på sysselsatte:													
	1932	1946	1957	1970	1919	1975	1958	1975	1975	1978	1947	1979	1991

TABELL 88: ARBEIDSMARKEDET - ARBEIDSKONTORENES REGISTRERINGER

Tallet på registrerte arbeidsløse og ledige plasser. Arbeidsløshetsprosenten.

		1982	1983	1984	1984/1985					
					Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars
Sesongjusterte tall:										
Registrerte arbeidsløse	1000 pers.	41.4	63.6	66.6	64.9	60.3	58.6	60.0	62.2	59.0
Ujusterte tall:										
Registrerte arbeidsløse	1000 pers.	41.4	63.5	66.6	60.2	58.3	64.8	70.3	67.8	61.5
Herav: Permitterte	1000 pers.	6.6	10.8	8.3	5.5	5.7	9.1	9.3	10.1	..
Ledige plasser 1)	1000 pers.	5.0	3.3	4.3	4.7	4.6	3.1	6.4	6.3	..
Arbeidsløshetsprosent		2.5	3.8	3.9	3.5	3.4	3.8	4.1	4.0	3.6
Arb.løse/led.plasser 1)		9.4	22.0	16.1	12.9	12.6	20.9	11.0	10.8	..

1) Tallene for ledige plasser fra og med januar 1983 er ikke uten videre sammenliknbare med tall for tidligere år på grunn av endringer i beregningsmetoden.

13*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B9: INDUSTRIINVESTERINGER I VERDI - INVESTERINGSUNDERSØKELSEN

Antatte og utførte industriinvesteringer. Mill.kr. Sesongjustert.
Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1982	1983	1984	1983			1984			-1985	
				2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv		4.kv
Utførte	1872	1556	1855	1529	1526	1592	1629	1599	1864	2329	..
Antatte	1936	1739	2000	1743	1730	1767	1890	1921	2033	2158	2415

TABELL B10: BOLIGBYGGING

Antall boliger i 1000. Sesongjustert. 1). Tallene for årene
viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1982	1983	1984	1984/1985						
				Sep.	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	
Boliger satt igang		3.1	2.6	2.2	2.3	2.0	1.9	2.3	2.4	2.1
Boliger under arbeid		34.1	33.9	29.8	32.2	26.2	27.3	31.6	26.4	27.4
Boliger fullført		3.2	2.7	2.6	2.5	2.3	2.3	2.3	2.9	2.8

1) Seriene er sesongjustert uavhengig av hverandre.

TABELL B11: DETALJOMSETNINGSVOLUM

Sesongjustert indeks. 1979=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av
månedstallene for det samme året.

	1980	1981	1982	1983	1984	1984/1985					
						Sep.	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.
Omsetning ialt	101	102	102	101	102	100	102	107	103	108	106

TABELL B12: DETALJOMSETNINGSVOLUM MV.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et
tre måneders glidende gjennomsnitt. 1)

	1982	1983	1984	1984/1985					
				Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Des.	Jan.
Omsetning ialt	-0.2	-0.9	1.1	-0.2	0.2	1.2	2.6	4.1	4.4
Detaljomsättning etter næring:									
Nærings- og nytelsemidler	-3.9	-2.0	-0.5	-2.2	-0.7	0.2	0.4	0.8	-0.5
Bekledning og tekstilvarer	-1.7	-1.8	1.7	1.9	2.1	1.6	1.2	0.9	-1.1
Møbler og innbo	1.5	1.5	2.6	3.2	2.9	2.4	2.4	1.7	1.2
Jern, farge, glass, stent. og sport	1.5	-3.6	1.0	-0.2	-1.2	-0.5	0.6	1.6	0.6
Ur, opt., musikk, gull og sølv	5.1	-0.2	-0.4	-4.7	-4.6	-2.7	-0.8	-1.7	-3.1
Motorkjøretøyer og bensin	4.6	-0.9	2.3	1.2	0.7	3.0	6.9	12.5	17.2
Reg. nye personbiler	10.6	-4.9	-1.7	-2.3	-0.6	2.9	13.6	22.5	29.0

1) Tallet i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode
året før for summen av omsetningsverdien for den aktuelle måneden,
måneden før og måneden etter.

TABELL B13: TIMEFORTJENESTE

Gjennomsnittlig timefortjeneste i industri og i bygge- og anleggsvirksomhet.
 Kroner.

	1982	1983	1984	1983				1984			
				1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv
Industri, kvinner	41.5	45.3	49.1	44.1	45.0	45.5	46.9	47.2	48.3	50.1	51.0
Industri, menn	49.8	54.0	58.6	52.0	53.6	54.6	55.6	55.9	57.7	59.8	60.9
Bygge- og anl., menn	58.7	61.9	65.9	60.3	61.9	62.0	63.4	62.9	64.9	67.4	68.3

TABELL B14: KONSUMPRISINDEKSEN.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme måned ett år tidligere.

	1982	1983	1984	1984/1985						
				Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	
Ialt	11.3	8.4	6.3	6.1	6.0	5.9	5.7	5.5	5.5	
Varer og tjenester etter konsumgruppe:										
Matvarer ialt	13.9	8.1	6.9	6.7	6.7	6.5	6.5	6.1	6.3	
Drikkevarer og tobakk	17.3	10.1	5.4	4.9	5.1	4.0	3.8	4.5	3.7	
Klær og skotsøy	7.5	5.3	5.7	7.5	7.3	7.5	6.1	5.9	7.6	
Bolig, lys og brensel	12.0	9.9	7.7	7.6	7.5	7.3	7.3	7.0	6.4	
Møbler og husholdningsartikler	9.7	7.9	4.7	4.4	4.7	4.8	4.8	4.7	4.6	
Helsepleie	13.2	6.6	5.0	4.9	4.9	4.9	5.1	5.1	5.6	
Reiser og transport	9.7	9.9	6.3	5.5	5.7	5.1	4.4	4.0	4.2	
Fritidssysler og utdanning	10.0	6.6	6.3	5.9	5.5	6.3	6.2	6.4	5.8	
Andre varer og tjenester	12.4	8.9	4.6	3.7	3.5	3.7	3.9	4.0	3.8	
Varer og tjenester etter leveringssektor:										
Jordbruksvarer	12.7	7.3	5.7	5.5	5.6	5.7	5.6	5.4	4.6	
Andre norskproduserte konsumvarer	10.9	8.6	7.0	7.1	7.2	6.5	6.3	5.8	6.4	
Importerte konsumvarer	8.0	6.9	5.7	5.3	5.4	5.4	5.1	5.2	5.8	
Husleie	12.6	9.2	7.4	7.2	7.2	6.8	6.8	6.8	5.0	
Andre tjenester	15.0	10.5	5.6	5.1	4.8	5.4	5.1	4.9	4.5	

TABELL B15: ENGROSPRISER.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode ett år tidligere.

	1982	1983	1984	1984/1985					
				Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars
Ialt	6.4	5.8	6.3	6.5	6.7	6.0	6.0	5.6	5.9
Matvarer og levende dyr	7.6	5.6	7.3	7.9	7.9	7.8	8.1	8.1	8.8
Drikkevarer og tobakk	14.6	9.5	6.3	6.6	6.4	5.1	5.2	5.7	4.7
Råvarer, ikke spis., u. brenselst.	3.1	2.6	10.1	7.9	7.6	6.4	7.3	5.0	5.0
Brenselstoffer, -olje og el.kraft	8.4	8.6	7.7	9.7	9.2	7.2	6.6	5.7	7.4
Dyre- og plantefett, voks	1.3	13.1	24.0	14.8	16.9	15.7	15.2	10.4	12.7
Kjemikalier	3.2	5.0	5.7	5.2	5.0	4.6	4.5	3.7	2.5
Bearbeidde varer etter materiale	7.1	4.7	5.3	5.5	5.4	5.4	5.1	4.9	4.5
Maskiner og transportmidler	4.1	5.2	3.7	3.6	4.5	4.1	3.9	4.4	4.7
Forskjellige ferdigvarer	6.1	5.6	4.9	4.7	4.9	5.1	4.4	4.5	4.1

TABELL B16: UTENRIKSHANDELEN - VERDITALL

Verditall for tradisjonell vareeksport og vareimport iflg. handelsstatistikken.1). Milliarder kroner. Sesongjustert. Tallene for årene viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1980	1981	1982	1983	1984	1984/1985					
						Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mar
Eksport	3.8	4.3	4.4	5.0	5.8	6.1	6.4	6.2	6.2	6.0	6.3
Import	6.8	7.1	7.6	7.6	9.0	10.0	9.9	9.4	10.1	10.4	10.5

1)Eksport er regnet uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.
 Import er regnet uten skip og oljeplattformer.

TABELL B17: UTENRIKSHANDELEN - INDEKSER

Volum- og prisindekser for tradisjonell vareeksport og vareimport iflg. handelsstatistikken.1). 1980=100. Årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1982	1983	1984	1982	1983				1984			
					4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv
Sesongjusterte tall:												
Eksportvolum	102	112	119	99	109	110	113	115	116	116	121	121
Importvolum	99	96	110	95	93	94	98	99	104	111	111	114
Ujusterte tall:												
Eksportpriser	110	114	126	114	112	111	115	119	122	125	127	131
Importpriser	112	116	119	115	118	115	116	115	117	118	120	123

1)Eksport er regnet uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.
 Import er regnet uten skip og oljeplattformer.

MERKNAD TIL TABELL B2.

2)For tilbakegående år er produksjonsindeksen etter anvendelse avstemt mot de endelige, årlige nasjonalregnskapene, der verdien av skip og oljeplattformer først regnes som investert når skipet er ferdigbygd eller plattformen er slept ut på feltet. I byggeperioden regnes produksjonen som levert til lager av varer under arbeid og ikke investeringer, noe som vil gi store variasjoner i indeksen mellom de berørte årene.

16*
NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTLANDET

TABELL C1: BRUTTONASJONALPRODUKT

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1979	1980	1981	1982	1983	1984 anlag	1985 prognose
Danmark	3,7	-0,4	-0,7	3,6	2,0	3 3/4	2 3/4
Frankrike	3,3	1,1	0,2	2,0	0,7	1 3/4	2
Italia	4,9	3,9	0,1	-0,4	-1,2	3	2 1/2
Japan	5,1	4,9	4,0	3,3	3,0	5 3/4	5 1/4
USA	2,3	-0,2	2,5	-2,1	3,7	6 3/4	3
Storbritannia	2,0	-2,6	-1,5	2,5	3,2	2	3
Sverige	3,8	1,7	-0,5	0,4	2,5	3 1/4	2 1/4
Forbundsrepublikken Tyskland	4,2	1,8	-0,2	-1,1	1,3	2 1/2	2 3/4

Kilde: OECD.

TABELL C2: PRIVAT KONSUM

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1979	1980	1981	1982	1983	1984 anlag	1985 prognose
Danmark	1,4	-3,2	-1,5	1,8	1,7	2 1/4	1 3/4
Frankrike	3,5	1,6	2,0	3,5	1,1	3/4	1
Italia	4,9	4,8	0,8	0,2	-0,7	2	2 1/4
Japan	5,9	1,3	0,8	4,2	3,3	3 1/4	4
USA	2,7	0,6	2,0	1,3	4,8	5 1/4	3
Storbritannia	4,9	-0,8	-0,1	1,0	4,3	1 3/4	2
Sverige	2,4	-0,8	-0,5	1,2	-1,7	3/4	1 1/4
Forbundsrepublikken Tyskland	3,1	1,4	-0,6	-1,4	1,1	1 1/4	1 1/2

Kilde: OECD.

TABELL C3: OFFENTLIG KONSUM

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1979	1980	1981	1982	1983	1984 anlag	1985 prognose
Danmark	5,9	4,3	2,3	4,1	0	1/4	1/4
Frankrike	1,8	1,5	2,2	2,5	1,8	3/4	0
Italia	1,6	2,1	3,0	2,7	2,8	1 1/4	1/4
Japan	4,3	2,9	5,2	2,3	2,6	2 3/4	1 3/4
USA	2,4	2,5	0,9	2,0	-0,3	3 3/4	5
Storbritannia	1,9	1,7	0	0,8	2,6	1	3/4
Sverige	4,7	2,2	2,0	0,7	0,9	1 1/4	3/4
Forbundsrepublikken Tyskland	3,5	2,6	1,5	-1,0	0	1/2	3/4

Kilde: OECD.

NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTLANDET

TABELL C4: BRUTTOINVESTERINGER

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1979	1980	1981	1982	1983	1984 anslag	1985 prognose
Danmark	-0,2	-11,6	-16,8	6,0	3,3	9 1/2	6
Frankrike	3,7	2,4	-1,6	-0,6	-1,8	-3/4	2
Italia	5,8	9,4	0,6	-5,2	-5,3	2 1/2	3 1/4
Japan	6,3	1,1	3,6	1,8	0,3	5	5 1/2
USA	3,0	-6,1	3,1 1)	-6,8 1)	9,7 1)	17 3/4 1)	6 1)
Storbritannia	0,9	-5,5	-8,5	6,7	4,2	9 3/4	4 1/4
Sverige	4,5	3,5	-5,3	-1,9	1,1	5	2 3/4
Forbundsrepublikken Tyskland	7,3	3,2	-4,2	-4,7	3,1	2 1/2	4 1/2

Kilde: OECD. 1) Private bruttoinvesteringer.

TABELL C5: EKSPORT AV VARER OG TJENESTER

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1979	1980	1981	1982	1983	1984 anslag	1985 prognose
Danmark	8,2	6,0	6,4	2,3	3,4	3 3/4	5
Frankrike	6,9	2,4	5,3	-2,2	4,0	3 1/2	5 1/4
Italia	9,5	-4,6	4,1	1,6	4,0	5 1/2	4 3/4
Japan	4,1	18,6	15,9	3,5	4,8	16 1/4	9 1/4
USA	8,7	10,1	0,7	-7,8	-5,6	6 1/4	6 1/2
Storbritannia	3,7	-0,3	-1,8	0,9	1,0	6	4
Sverige	6,1	-0,5	2,0	4,7	10,5	8 1/4	5 1/2
Forbundsrepublikken Tyskland	4,7	5,4	8,4	4,6	-1,3	7 1/4	7 1/2

Kilde: OECD.

TABELL C6: IMPORT AV VARER OG TJENESTER

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1979	1980	1981	1982	1983	1984 anslag	1985 prognose
Danmark	5,3	-4,9	-1,8	2,8	0,7	5	4 1/4
Frankrike	11,1	7,0	1,6	6,3	-0,9	2 1/2	3 3/4
Italia	13,5	8,4	-5,1	2,1	0,8	7	4 3/4
Japan	13,0	-6,8	5,5	2,5	-4,5	11 3/4	7
USA	1,6	-3,2	7,0	1,3	7,6	29 1/4	12 1/2
Storbritannia	10,4	-3,8	-3,5	3,9	5,6	9	4 1/2
Sverige	11,6	0,4	-5,6	4,5	0	5 3/4	5 1/4
Forbundsrepublikken Tyskland	9,5	3,9	0,7	2,1	0,5	6 1/2	5

Kilde: OECD.

18*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET

TABELL D1: S V E R I G E

		1982	1983	1984	-----1984/1985-----					
					Sep.	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.
Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon	1980=100	97.7	102.7	111.0	113.9	113.7	114.0	118.5	115.7	..
Arbeidsløshet	1000 personer	137	151	136	126	140	127	125
Ujusterte tall:										
Ordretilgang 1)	1980=100	124.4	144.7	164.9	160.3	190.3	178.3	178.0	178.3	..
Konsumpriser	1980=100	121.7	132.5	143.2	144.8	145.5	146.4	148.8	149.6	151.0

1)Verdi av tilgang på nye ordrer til industrien.

TABELL D2: S T O R B R I T A N N I A

		1982	1983	1984	-----1984/1985-----					
					Sep.	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.
Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon	1980=100	93.7	96.7	100.2	101.4	100.4	101.2	101.7	101.3	..
Ordretilgang 1)	1980=100	99.0	102.6	110.3	120.7	108.7	108.7	110.9
Detaljomsætningsvolum	1980=100	102.5	107.7	112.0	114.3	113.6	114.4	117.0	112.8	114.0
Arbeidsløshet	1000 personer	2793	2970	3050	3097	3100	3102	3108	3128	3148
Ujusterte tall:										
Konsumpriser	1980=100	121.5	127.1	133.5	134.8	135.7	136.1	136.0	136.4	137.5

1)Volumet av tilgangen på nye ordrer til verkstedindustrien fra innenlandske kunder.

TABELL D3: F O R B U N D S R E P U B L I K K E N T Y S K L A N D

		1982	1983	1984	-----1984/1985-----					
					Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars
Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon	1980=100	95.3	96.2	99.6	103.0	103.0	102.8	102.3
Ordretilgang 1)	1980=100	90.4	91.7	96.4	98.0	94.0	100.0	101.0	101.0	..
Detaljomsætningsvolum	1980=100	94.8	95.8	96.3	96.0	94.0	94.0	99.0
Arbeidsløshet	1000 personer	1859	2266	2266	2270	2256	2241	2292	2290	..
Konsumpriser	1980=100	111.9	115.6	118.4	119.4	119.6	119.6	119.9	120.3	120.8

1)Volumet av tilgangen på nye ordrer til investeringsvareindustrien fra innenlandske kunder.

TABELL D4: F R A N K R I K E

		1982	1983	1984	-----1984/1985-----					
					Sep.	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.
- Sesongjusterte tall:										
Total industriproduksjon	1980=100	96.1	97.2	99.8	99.9	100.7	99.6	97.0	95.8	..
Arbeidsløshet	1000 personer	2007	2041	2309	2364	2373	2383	2406	2433	2421
Ujusterte tall:										
Konsumpriser	1980=100	126.6	138.6	149.2	151.3	152.3	152.8	153.1	153.9	154.7

19*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET

TABELL 05: U S A

	1982	1983	1984	1984/1985						
				Sep.	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Mars	
Sesongjusterte tall:										
Total industriproduksjon	1980=100	94.3	100.4	111.1	112.2	111.8	112.1	112.2	112.6	112.0
Ordretilgang 1)	1980=100	94.5	110.7	127.2	124.3	121.1	131.1	128.2	132.3	130.7
Detaljomsætningsvolum 2)		44.7	47.8	51.8	51.9	52.0	52.6	52.8	52.7	53.3
Arbeidsløshet	1000 personer	10712	10688	8523	8370	8367	8142	8191	8484	8399
Konsumpriser	1980=100	117.1	120.9	126.1	127.1	127.5	127.7	128.0	128.3	128.7

1) Verdi av tilgang på nye ordrer på varige varer.

2) Mrd. dollar i 1972-priser

TABELL 06: J A P A N

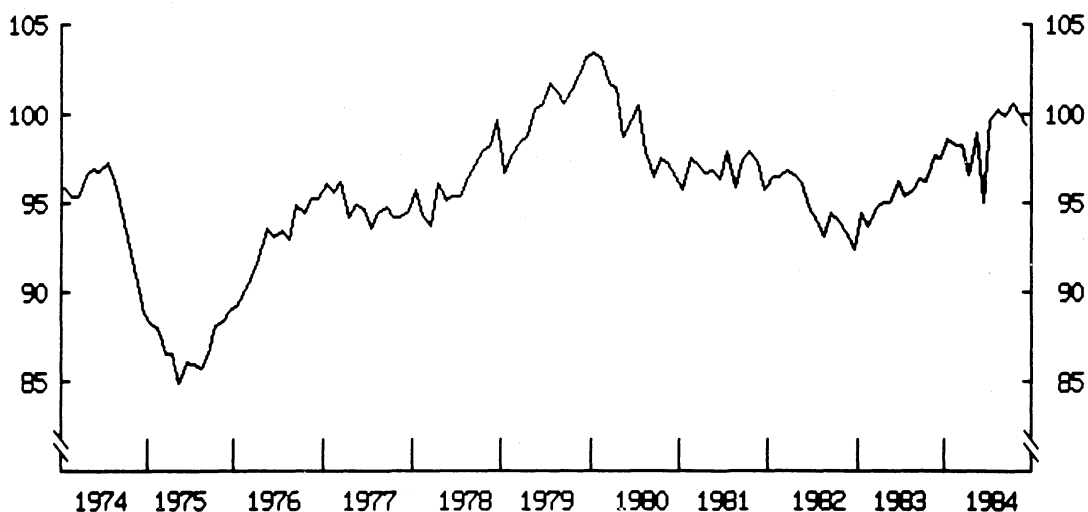
	1982	1983	1984	1984/1985						
				Sep.	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	
Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon 1)	1980=100	101.3	104.8	116.5	116.8	120.6	121.0	120.2	120.0	120.8
Ordretilgang 2)	Mrd. yen	730	741	867	1032	825	925	774	864	..
Arbeidsløshet	1000 personer	1368	1562	1617	1650	1660	1610
Konsumpriser	1980=100	107.7	109.7	112.2	112.2	112.7	113.0	113.6	114.1	..

1) Industriproduksjon og gruvedrift.

2) Verdien av tilgangen på nye ordrer til maskinindustrien fra innenlandske kunder.

pg:

Industriproduksjonen i Vest-Europa.1)
Sesongjustert. 1980=100.



1) Kilde: OECD Main Economic Indicators.

Månedens publikasjoner

Statistisk Sentralbyrå

Skippergata 15
Postboks 8131 Dep.
0033 Oslo 1
Tlf. (02) *41 38 20

Postboks 510
Stasjonssida
2201 Kongsvinger
Tlf. (066) *16 111

U T S E N D T I F E B R U A R 1 9 8 5

AKTUELLE SKATTETALL 1984 (RAPP 85/2).
Sidetall 44 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-2142-0

ENGROSOMSETNINGSDINDEKS (RAPP 84/24).
Sidetall 18 Pris 12,00 ISBN 82-537-2141-2

FISKERISTATISTIKK 1982 (NOS 496). Inneholder tall for fiskere, fiskebåter, fangst, produksjon, eksport og import av fiskeprodukter. Publikasjonen omfatter også tall for bedrifter, sysselsatte og noen sentrale regnskapsopplysninger for fiskeforedlingsindustri. Det er også tatt med noen tabeller over statstilskudd og regnskapstall for fiskerinæringen. Sidetall 159 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2110-2 ISSN 0333-3728

FOLKE- OG BOLIGTELLING 1980 Dokumentasjon (RAPP 84/15). Sidetall 211 Pris kr 24,00 ISBN 82-537-2112-9

HELSEPERSONELLSTATISTIKK 1983 (NOS 502). Statistikken gir oppgaver over tallet på leger, tannleger, sykepleiere, vernepleiere og hjelpepleiere etter yrkesaktivitet, kjønn, alder og næringsgruppe mv. Sidetall 135 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2124-2 ISSN 0800-403x

JORDBRUKSSTATISTIKK 1983 (NOS 504). Gir opplysninger om areal og husdyrhold pr. 20. juni. Dessuten opplysninger om produksjon, priser, lønninger m.m. I tillegg er det med tabeller over arbeidsinnsats i jordbruket. Sidetall 120 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2128-5 ISSN 40078-1894

KREDITTMARKEDSTATISTIKK Fordringer og gjeld overfor utlandet 1982 og 1983 (NOS 508). Publikasjonen gir bl.a. tall for norske aksjer på utenlandske hender og utenlandske aksjer på norske hender fordelt etter land og næring. Sidetall 90 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2135-8 ISSN 0333-3736

KVALITETSKONTROLLUNDERSØKELSEN FOR FOLKE- OG BOLIGTELLINGEN 1980 (RAPP 84/21). Sidetall 115 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2140-4

LØNNSSTATISTIKK FOR ANSATTE I BANKVIRKSOMHET 1. september 1984 (NOS 514). Sidetall 42 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-2149-8 ISSN 0800-2894

LØNNSSTATISTIKK FOR ANSATTE I FORRETNINGSMESSIG TJENESTEYTING OG I INTERESSEORGANISASJONER 1. september 1984 (NOS 515). Sidetall 55 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2150-1 ISSN 0800-2835

LØNNSSTATISTIKK FOR ANSATTE I FORSIKRINGSVIRKSOMHET 1. september 1984 (NOS 516). Sidetall 41 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-2152-8 ISSN 0800-286x

MINK En finansiell ettermodell til MSG En MSG-rapport (RAPP 84/23). Sidetall 71 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2138-2

NATURRESSURSER OG MILJØ 1984 Foreløpige nøkkeltall (RAPP 85/1). Sidetall 94 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2133-1

REISELIVSSTATISTIKK 1983 (NOS 506). Inneholder overnattingstall mv. for hotellvirksomhet, campingplasser og herbergevirksomhet. Ellers, statistikk over innreise og reisevaluta, noen resultater fra Byråets ferieundersøkelser. Sidetall 130 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2131-5 ISSN 0333-208x

SAMFERDSELSSTATISTIKK 1983 (NOS 503). Inneholder opplysninger om sjøtransport, jernbane- og sporveistransport, veitransport, luftfart, post, telekommunikasjoner. Publikasjonen gir fullstendig statistikk for året 1982 og også noe statistikk for året 1983. Sidetall 191 Pris kr 24,00 ISBN 82-537-2126-9 ISSN 0468-8147

TILLEGGSENDERSØKELSEN TIL FOLKE- OG BOLIGTELLING 1980 Om muligheter for å erstatte skjema med registeropplysninger i senere folke- og boligtellinger (RAPP 84/22). Sidetall 61 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2136-6

VIRKNINGER AV OLJEVIRKSOMHET I NORD-NORGE (RAPP 84/17) Sidetall 43 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2118-8

ØKONOMISKE ANALYSER (Nr. 2-1985). Inneholder konjunkturtendensene i utlandet og artikler om inntektsutviklingen i 1984, virkninger på norsk økonomi av fall i oljeprisene samt om sesongjustering. I tabellvedlegget gis det en oversikt over nasjonalregnskapstall for Norge og utlandet samt konjunkturindikatorer for Norge og utlandet. Sidetall 66 Pris kr 10,00 ISSN 0800-4110

V E N T E S A K O M M E U T I M A R S 1 9 8 5

Aleneforeldres levekår og tidsbruk

Referansearkiv for naturressurs- og forurensningsdata: Emnekatalog for ferskvann

Kvartalsvis nasjonalregnskap 1978-1983

Statistisk varefortegnelse for utenrikshandelen 1985 Tillegg til Utenrikshandel Hefte I

PUBLIKASJONENE ER TIL SALGS I BOKHANDLENE



Økonomiske analyser

Utkommer med omlag 10 nummer pr. år.
Prisen for et årsabonnement er kr 80,-,
løssalgpris kr 10,-. Forespørsler om
abonnement eller løssalg kan rettes til
opplysningskontoret i Statistisk Sentralbyrå.

Statistisk Sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1
Tlf. (02) 41 38 20